CELE MAI FRUMOASE
BASME PERSANE

POLIROM

Table of Contents

Povestea prinţului Ismael şi a lui Arab-Zanghi
Povestea prinţesei din Cin
Negustorul
Dovleacul
Corbul cel îndărătnic
Vaca cu semn în frunte
Leul vânător
Povestea prinţului Mohammad
Trandafirul înflorit
Dervişul vrăjitor
Faţa şi căptuşeala
Povestea prorocului Musa şi a sacagiului
Pleşuvul şi fata
Povestea fetei de croitor şi a feciorului de împărat
Pasărea fericirii
Piatra răbdării
Povestea leneşului
Povestea giuvaergiului
Inelul lui Soleyman
Padişahul, cadiul şi dervişul
Bu-Ali

Cele mai frumoase basme persane

Selecţie şi traducere din limba persană

de Viorel Bageacu

POLIROM

2011

www.polirom.ro
Editura POLIROM, 2011

ISBN ePub: 978-973-46-2720-2
ISBN PDF: 978-973-46-2721-9
ISBN print: 978-973-46-1603-0

Coperta: Radu Răileanu
Ilustraţii de Radu Răileanu

Povestea prinţului Ismael şi a lui Arab-Zanghi

In vremurile de demult, trăia un prinţ pe nume Ismael care îşi petrecea mai tot timpul la vânătoare, căci era tare legat de această îndeletnicire. Pe deasupra, prinţul nostru era şi viteaz şi neînfricat.

Şi iată că, odată, văzu în vis o fată ca luna plină de minunată şi îndată se îndrăgosti de ea. Când se trezi dimineaţa, începu să plângă. Îl linişti mamă-sa ce-l linişti, dar în zadar. Prinţul nu mai mânca, nu mai bea, căci se topea de dor.

Şi avea prinţul un cal pe nume Kamar, cunoscut de toată lumea. Se ridică Ismael odată, dimineaţa, încălecă pe Kamar şi porni pe câmpie.

— Până nu-mi găsesc iubita, n-am să mă întorc, grăi el.

Cât se mai rugă de el şi cât mai plânse mamă-sa:

— Fiule, încotro te duci? De ce mă osândeşti cu despărţirea?

Dar nu-i ajută la nimic. Prinţul părăsi ţinuturile sale şi porni în lumea largă.

Merse el cât merse şi se opri într-o trecătoare din munţi. Iar pe piscurile unuia dintre munţi se ridica un palat dintr-acelea pe care nici măcar în vis nu le vezi. La poalele muntelui văzu un izvor.

Prinţul descălecă, dădu calului ovăz, îl adăpă cu apă limpede şi se aşeză alături.

Iar acum ascultaţi ce fel de palat era sus pe munte.

Era de fapt cetatea lui Arab-Zanghi. Iar cetăţii îi erau supuşi patruzeci de viteji şi oricare ar fi fost cel care venea prin apropiere, fie drumeţ singuratic, fie o întreagă caravană, ei atacau şi jefuiau. Şi nu ştiu cum se întâmplă că tocmai când prinţul Ismael se oprise la poalele muntelui, lângă izvor, în turn stătea chiar Arab-Zanghi care scruta zările: oare nu se ivise careva pe drum? Mai trebuie să vă spun că aceşti patruzeci de viteji făceau de strajă în turn pe rând, fiecare câte două ceasuri.

Şi văzu Arab-Zanghi la poalele muntelui, lângă izvor, că poposise un tânăr voinic pe un cal frumos. Arab-Zanghi chemă trei viteji şi le zise:

— Duceţi-vă la izvor şi aflaţi cine-i tânărul şi ce pofteşte! Întrebaţi-l cum de-a avut îndrăzneala să se oprească şi să se odihnească aici, luaţi-l de-acolo şi târâţi-l la palat.

Şi plecară toţi trei la izvor şi-l întrebară pe Ismael:

—Hei, flăcăule, cine eşti şi încotro ai pornit-o? Cum de-ai îndrăznit s-apuci pe drumul ăsta? Oare tu nu ştii că aici atotputernic este Arab-Zanghi? Nici leul n-are îndrăzneala să se arate prin aceste locuri. Cine se iveşte aici nu mai pleacă viu!

Prinţul se prefăcu că e şi surd şi mut. Le făcu semn cu mâinile că n-aude şi să se apropie ca să se facă înţeleşi.

Aceştia se dădură aproape. Atunci, prinţul îi apucă pe doi dintre ei, ca pe pisici, de după ceafă, şi-i dădu cap în cap, de le despică ţestele. Iar celui de-al treilea îi tăie urechea, i-o puse în palmă şi-i zise:

— Du-te şi-i dă veste stăpânului tău despre toate cele întâmplate.

Lui Arab-Zanghi era cât pe-aici să-i iasă ochii din cap de ceea ce văzu. El însuşi îmbrăcă platoşa, se urcă pe-un cal şi, împreună cu treizeci de viteji, mână spre izvor. Iar prinţul Ismael încălecă pe Kamar, scoase sabia din teacă şi le aţinu calea, asemenea unui leu.

— Eu sunt unul, voi treizeci. Nu-i de-a vitejilor să luptaţi treizeci împotriva unuia. Veniţi pe rând!

Şi socoti Arab-Zanghi că dreptatea era de partea prinţului, aşa că se învoi. Zece oşteni, unul după altul, înaintară şi pe toţi îi răpuse Ismael. Atunci, însuşi Arab-Zanghi îi ieşi înainte.

Schimbară ei lovituri de lance la început, apoi trecură la trântă. Şi se luptară şapte zile la rând. În cea de-a opta, prinţul Ismael îl trânti pe Arab-Zanghi la pământ şi i se aşeză pe piept. Tocmai se pregătea să-i taie capul când văzu că duşmanul plângea. Prinţul îl întrebă:

— De ce plângi, tinere? Dacă vrei să laşi ceva cu limbă de moarte, spune!

Şi Arab-Zanghi îi mărturisi:

—Nu-s băiat, sunt fată! Sunt deja douăzeci de ani de când prad prin aceste locuri. M-am luptat cu mulţi tineri viteji. Pe toţi i-am biruit şi-am făgăduit că am să mă mărit cu acela care mă va arunca la pământ. Până acum am biruit trei sute de bărbaţi viteji, iar tu vrei să mă omori, neştiind nici măcar cine sunt!

Apoi, Arab-Zanghi îşi scoase zalele şi coiful şi două cosiţe grele îi căzură până la mijloc. Şi văzu prinţul că într-adevăr era fată. O eliberă, o sărută şi începu s-o dojenească:

— De ce nu mi-ai spus toate astea de la început?

— Ce-a fost a trecut!

Şi se luară de mână, urcară la palat, se aşezară şi petrecură. Ei se iubeau mult, se duceau împreună la vânătoare, iar seara iarăşi se veseleau.

Aşa trecură câţiva ani. Şi iată că, într-o noapte, prinţul o visă din nou pe acea peri[1] pentru care îşi părăsise casa. Dimineaţa, îşi luă rămas-bun de la Arab-Zanghi şi încălecă pe Kamar. Cât se strădui Arab-Zanghi să-l înduplece:

— Prietene, încotro o porneşti, ce s-a întâmplat? Rămâi aici! Orice ţi-ar pofti inima, până şi de lapte de pasăre am să fac rost!

Prinţul însă îi răspunse:

— O, Arab-Zanghi! Dacă soarta va voi, ne vom întâlni din nou. Am pierdut ceva şi până nu-l găsesc n-am să-mi aflu liniştea.

Şi, călare pe Kamar, lăsă în urmă palatul lui Arab-Zanghi şi mână spre pustiu. Merse câteva zile şi câteva nopţi prin pustiul în care nu era nici apă,

nici iarbă. În cele din urmă, ajunse lângă un oraş. Înnoptă prinţul în afara zidurilor cetăţii, unde-şi întinsese un cort mic, pe care îl purta mereu cu el.

A doua zi, fiica padişahului acestei cetăţi voi să vâneze. Şi, cu toate cele trebuincioase, împreună cu suita şi slugile, plecă la vânătoare. Nu ieşi bine din oraş, că văzu lângă poartă un cort mic. „E vreun călător”, socoti ea şi chemă un om care o însoţea.

— Du-te şi află cine-i acolo! porunci ea.

Fata rămase să privească de departe. Cel trimis se apropie de cort şi întrebă:

— Cine eşti? Încotro ţi-e drumul?

— Sunt călător. Merg în lumea largă.

Trimisul se înapoie la fiica padişahului şi-i spuse cele aflate. Porunci să fie adus prinţul în faţa ei, iar acesta i se înfăţişă.

Ascultaţi acum ce se întâmplă mai departe.

Fata îl visase pe Ismael şi se îndrăgostise de el. Se priviră prinţul şi prinţesa o singură dată şi nu mai putură să-şi ia ochii unul de la celălalt, căci prinţesa era chiar fata din vis! Se înţelegeau din priviri, ca şi când s-ar fi cunoscut de ani de zile şi s-ar fi iubit tot de-atâta vreme. Fata nu voia să afle nimeni despre prinţ şi, ca să nu-i ghicească taina cineva, îi zise flăcăului să se ascundă la bătrâna ei doică. Îşi luară rămas-bun şi se despărţiră. Fata plecă la vânătoare, iar prinţul se duse la cortul său.

La apusul soarelui, fata se înapoie la palat. Prinţul intră în oraş şi se puse să caute casa doicii. Găsi casa, bătu la uşă şi rugă să fie lăsat să înnopteze acolo. La început doica nu-l primi, dar el îşi deschise punga cu bani, doica văzu aurul şi se învoi.

— Fie, dragul mamei!

Îi dădu drumul în casă şi-l conduse în cea mai bună odaie. La miezul nopţii, prinţul se îmbrăcă, îşi luă sabia şi porni spre palatul prinţesei. Se apropie de palat şi văzu o strajă formată din zece oşteni cu săbiile scoase din teacă. Îşi trase şi el sabia, îi culcă la pământ pe toţi zece şi intră în palat.

Fata îl văzu pe Ismael, îl îmbrăţişă şi se aşezară să petreacă. Şi iată că în timpul petrecerii, prinţesa îi zise prinţului:

— Trebuie să socotim totul cum se cuvine. Fiindcă numai ce va afla tata de toate astea şi o să poruncească să ne taie în bucăţi. Ce-i mai rău e că ai omorât străjile, un necaz după altul.

Fata se gândi să născocească o dezlegare şi numai odată zise:

— Avem o scăpare, dar trebuie să ne sfătuim despre asta cu doica.

Trimiseră după ea neîntârziat în toiul nopţii. Veni doica şi cei doi o rugară să-i ajute la necaz.

— Lăsaţi totul pe seama mea, le răspunse doica, şi vedeţi-vă de bucuria voastră.

Aşa grăi şi ieşi. Dimineaţa, doica îşi puse un ceador[2] şi se înfăţişă padişahului.

— Ţie mă jertfesc[3], padişah slăvit! Celor zece străji nerecunoscătoare care păzeau palatul prinţesei le-a căzut capul. Nimeni nu ştie cine a făcut asta. Dar viu să mă destăinui că eu i-am tăiat!

Padişahul se minună şi zice:

— Povesteşte-mi degrabă cum s-a întâmplat!

— Uite-aşa: străjile se înţeleseseră de mult s-o fure pe prinţesă. Am aflat, cum-necum, despre gândurile lor mârşave, m-am împrietenit cu ei şi am început să mă plâng: „Eu atâta am suferit, vă rog scăpaţi-mă de ea! Am să fac tot ce-mi veţi cere!”. I-am tocmit şi ne-am înţeles pentru noaptea trecută. Le-am dat de băut peste măsură şi ei s-au prăvălit de beţi ce erau. Apoi i-am tras deoparte şi le-am tăiat capul.

Padişahul ascultă, o răsplăti pe bătrână, îi făcu daruri întocmai cum i se cuvenea. Doica ajunse mai-mare peste slujnice după isprava asta şi tot timpul stătea la palat, neîndepărtându-se de acolo, atâta era de mulţumită!

În fiecare noapte, după prima strajă, ea îl conducea pe prinţ la palatul prinţesei, iar dimineaţa îl însoţea la ea acasă. Dar iată că, într-o noapte, prinţului i se făcu dor de-acasă şi-i zise prinţesei:

— Şi eu am în ţinutul meu casă şi avuţii, prieteni şi rude. Până când, în taină, noaptea, cu o mie de ascunzişuri, să mă strecor aici? Hai împreună în ţara mea!

Fata încuviinţă spusele flăcăului. Dimineaţa, îl chemă pe mai-marele grajdurilor şi-i porunci să pună şaua, ca pentru vânătoare, pe doi din cei mai iuţi cai împărăteşti. Grăjdarul făcu întocmai cum i se poruncise. Prinţesa îşi luă din comorile ei tot ce era mai uşor, dar mai de preţ. Apoi, prinţul şi prinţesa încălecară şi părăsiră cetatea, mânând de-a dreptul prin pustiu.

Merseră ei ce merseră, până ajunseră într-un sfârşit la nişte munţi, unde era un izvor. Se opriră şi se înţeleseseră să se odihnească şi să stea de strajă pe rând. Făcură întocmai. Dar iată că, pe când prinţul dormea cu capul pe genunchii prinţesei, se uită ea în zare şi ce văzu: cât vedea cu ochii, în pustiu goneau călăreţi pe urmele lor.

Ascultaţi mai departe.

În dimineaţa când prinţul şi prinţesa fugiseră, padişahul fu vestit că prinţul Ismael petrecuse câteva zile în oraş şi o luase pe prinţesă. Padişahul porunci să trimită o poteră de zece mii de oşteni şi zece comandanţi, câte unul în fruntea fiecărei mii.

Văzând potera, fata izbucni în plâns şi lacrimi fierbinţi începură să cadă pe obrajii prinţului. Ismael se trezi şi văzu că fata plângea. O întrebă despre pricină, iar ea arătă cu mâna înspre pustiu. Ismael văzu oştenii şi zise:

— Norocul e cu noi, nu te necăji!

După aceea, apucă sabia, încălecă şi porni în întâmpinarea călăreţilor. Îi înfrânse şi-i alungă până la porţile cetăţii. Apoi se întoarse la prinţesă şi plecară împreună spre palatul lui Arab-Zanghi. Aceasta, auzind de sosirea lor, le ieşi înainte şi-i întâmpină cu toată cinstea. Ajunseră toţi trei la palatul lui Arab-Zanghi şi trăiră acolo un an întreg, petrecând şi veselindu-se.

Şi prinţului iarăşi i se făcu dor de ţara lui şi-i zise lui Arab-Zanghi şi lui Bibi-Peri – căci aşa o chema pe prinţesă:

— Sunt deja ani buni de când n-am mai fost în ţara mea, haide să mergem la mine!

Şi una şi cealaltă se învoiră. Părăsiră toţi trei palatul şi se îndreptară spre ţara lui Ismael.

Când se apropiară de cetate, padişahul fu vestit:

— Prinţul Ismael vine împreună cu Arab-Zanghi şi Bibi-Peri.

Padişahul dădu poruncă să fie întâmpinaţi cum se cuvine şi fură conduşi în oraş cu mare cinstire.

Nu trecu multă vreme şi padişahul se îndrăgosti de Arab-Zanghi şi parcă nu cu o inimă, ci cu o sută. Îi mărturisi taina vizirului, care era un om ticălos şi n-avea ochi să-l vadă pe prinţ. Acesta îi zise padişahului:

— Câtă vreme prinţul Ismael e viu, Arab-Zanghi nu-i pentru tine. Mai întâi trebuie să închei socotelile cu el şi apoi să te gândeşti la dragoste.

Şi hotărî padişahul să-l omoare pe Ismael. Porunci să se gătească o anume mâncare pentru el şi pentru prinţ, iar în farfuria prinţului să fie pusă otravă. Dar Arab-Zanghi era o femeie foarte isteaţă. Ea îl iubea din toată inima pe prinţ şi se sfătuia cu el în toate cele. Aşa că Arab-Zanghi îi zise:

— De te duci diseară în ospeţie la tatăl tău, fii cu băgare de seamă: dacă-ţi dă bucate pe care nimeni nu le-a gustat, nu mânca!

Seara, după porunca padişahului, fură aduse două farfurii cu mâncare gătită. Dar prinţul nu mănâncă, ci dădu mai întâi pisicii să guste. Îndată, biata făptură se umflă, căzu şi îşi dădu duhul. Prinţul se ridică şi zise mâniat:

— Ce înseamnă asta?

Părăsi palatul împreună cu Arab-Zanghi şi Bibi-Peri şi se mută într-o cetate din apropiere de oraş. Dar vizirul nu înceta să-i stârnească padişahului tot felul de bănuieli şi îndoieli.

— Prinţul s-a mutat în cetatea asta şi se răscoală împotriva ta! Trebuie trimis călăul ca să-i scoată ochii şi să i-i pună în palmă. După aceea, să se ducă prinţul încotro va găsi de cuviinţă!

Şi nesocotitul padişah făcu întocmai: îl trimise pe mai-marele călăilor şi acesta îi scoase ochii lui Ismael şi i-i puse acestuia în palmă. Şi porni prinţul agale prin pustiu fără ochi, neştiind încotro merge. Merse el ce merse şi se opri la un izvor unde adormi, apoi se trezi, dar aţipi din nou. Şi aşa, între somn şi trezie, dintr-odată auzi cum vorbeau două porumbiţe. Una îi zicea celeilalte:

— Surioară, îl cunoşti pe acest tânăr? E prinţul Ismael. Tatăl lui, îndrăgostit de Arab-Zanghi, a dat ascultare vorbelor mincinoase ale vizirului viclean şi a poruncit să i se scoată ochii. Ia uite cum îşi ţine ochii în palmă! Iar acum, dacă el doarme, să se trezească, iar dacă stă de veghe, atunci să se gândească mai bine. Au să cadă din copac două frunze. Dacă le va fărâmiţa, îşi va şterge ochii cu ele, apoi şi-i va pune la locul lor, îşi va recăpăta vederea.

Nici nu terminară ele de ciripit că se şi auzi foşnetul frunzelor căzătoare. Îndată prinţul le ridică şi făcu întocmai cum îl sfătuise porumbiţa. Şi îndată îşi recăpătă vederea. Numai că se grăbi şi puse ochiul drept în locul celui stâng, iar pe stângul în locul dreptului şi privirea îi era acum crucişă. Dar Ismael era bucuros şi aşa!

Prinţul nu mâncase deloc câteva zile şi merse aşa flămând. Merse el ce merse până ajunse la o moară, unde-i zise stăpânului acesteia:

— Tătucă, nu mă primeşti oaspete?

— Oaspetele e un lucru scump, îi răspunse morarul.

— De câteva zile n-am mâncat nimic şi aproape că mor de foame, îi mărturisi prinţul.

Morarul era un om trecut prin multe şi ştia că omului care n-a mâncat câteva zile nu trebuie să-i dai dintr-odată multă mâncare, altfel se îmbolnăveşte. În prima zi îi dădu de mâncare puţin, ziua următoare mai mult. Şi după trei-patru zile, când prinţul se înzdrăveni, îi dădu mâncare atât cât trebuia.

Odată, prinţul îl întrebă pe morar:

— Tătucă, tu ai vreun fecior?

— Nu.

— Vrei să mă iei pe mine?

— Pesemne că vreau să te iau!

Iar prinţul îi zise:

— Bine, dar cu o învoială: să-mi dai de mâncare pe săturate.

— Dar cât îţi trebuie ţie? îl iscodi morarul.

— O oaie pe zi, un sac de grâu şi doi saci de lipii din făină de grâu.

Morarul n-avu nimic împotrivă. Şi trăiră minunat. Până-ntr-o zi, când prinţul îl văzu pe morar plângând.

— Tată, de ce plângi? îl întrebă.

— Cum să nu plâng? Padişahul avea un fecior pe care-l chema Ismael şi care avea două prietene, ca luna de minunate. Pe una o chema Arab-Zanghi, pe cealaltă Bibi-Peri. Padişahul s-a îndrăgostit de Arab-Zanghi şi a vrut s-o ia de nevastă. Dar feciorul i-a stat în cale. Atunci, padişahul a poruncit să-l orbească şi să-l alunge din cetate. Arab-Zanghi, aflând despre asta, s-a răsculat şi a adunat oaste. De câtă vreme ea, împreună cu Bibi-Peri, duce lupta împotriva padişahului! Toţi tinerii sunt omorâţi şi uite că s-a dat poruncă de o nouă aducere la oaste; cine n-are fecior trebuie el însuşi să plece la luptă. Şi iată că au venit azi străji, m-au apucat de guler şi mi-au cerut: „Trimite-ţi fiul la luptă, de nu, du-te tu!”.

Se bucură prinţul de aceste veşti, îndeosebi de credinţa lui Arab-Zanghi şi zise:

— Tată, ce folos să verşi lacrimi? Mai bine du-te şi fă rost de cal şi de sabie şi nu te întrista de nimic.

Se duse morarul, găsi o mârţoagă şi o sabie ruginită şi i le aduse prinţului. Acesta încălecă pe cal şi o porni spre câmpul de luptă.

Şi ce văzu acolo? Arab-Zanghi se bătea ca o leoaică. Încurcase atacul şi apărarea oastei duşmane, încât aripa dreaptă se lupta cu cea stângă. Cei răpuşi zăceau în movile întregi. Se uită ea prin praful stârnit de luptă în cealaltă parte a câmpului şi, deodată, văzu călare un tânăr ce semăna cu prinţul Ismael. Arab-Zanghi nu-şi crezu ochilor, se mai uită încă o dată cu mai mare luare-aminte şi, cu adevărat, era iubitul ei, numai că avea ochii cruciş.

În timpul ăsta, prinţul cânta un cântec, ca Arab-Zanghi să-l recunoască.

În sfârşit, se întâlniră ei şi se înţeleseră să încingă o luptă de ochii lumii, după care să se despartă. Apoi, Arab-Zanghi se va răfui cu padişahul, iar prinţul cu vizirul.

Şi chiar aşa făcură. Arab-Zanghi, cu o parte din oşteni, se repezi călare spre palat. Acolo, îl omorâră pe padişah. Iar prinţul se îndreptă spre casa vizirului şi-l pedepsi pe acesta după merit. Ieşiră în faţa poporului şi porunciră să se împodobească oraşul. Patruzeci de zile şi patruzeci de nopţi sărbători prinţul nunta cu Arab-Zanghi. Iar după aceasta, patruzeci de zile şi patruzeci de nopţi petrecură la nunta cu Bibi-Peri. Şi îndată ce prinţul se urcă pe tron, îl chemă pe morar şi-l făcu vizir[4] al mâinii drepte. Apoi Ismael se veseli şi petrecu, făcu judecată dreaptă şi domni la fel de drept.

1. Fiinţă supranaturală, bună sau rea, cel mai adesea cu chip de femeie; se crede că se poate furişa în sufletele oamenilor.
2. Ţesătură cu care femeile musulmane îşi ascund faţa în prezenţa persoanelor străine.
3. Formulă prin care, în societatea persană se exprima devotamentul, respectul şi supunerea faţă de persoana căreia îi era adresată.
4. Sfătuitor al suveranului, ministru; vizirul mâinii drepte este cel mai important dintre sfetnici.

Povestea prinţesei din Cin

Demult, tare demult, în Persia, trăia un padişah. Privindu-se într-o zi în oglindă, padişahul văzu că părul, barba şi mustaţa îi încărunţiseră, iar obrazul i se zbârcise. Se întristă padişahul fiindcă nu voia să încărunţească.

Vizirul mâinii drepte, care se afla lângă padişah, îl întrebă:

— Mă jertfesc pentru tine, stăpâne! Ce te-a mâhnit?

— Cum să nu mă mâhnesc, răspunse, am cincizeci de ani, am îmbătrânit şi n-am nici un urmaş.

În acest timp, când padişahul vorbea cu vizirul său, se apropie un derviş[1] care auzi spusele lor.

— Nu merită supărare, stăpâne, zise dervişul. Eu voi face în aşa fel încât să ţi se nască copil, dar cu o învoială: dacă va fi fată, mi-o încredinţezi mie s-o cresc, iar dacă va fi băiat, atunci, peste paisprezece ani, îl laşi un an cu mine.

Se gândi padişahul şi răspunse:

— Nu-i treabă bună ca fata padişahului să crească la un derviş. O vei purta din loc în loc şi o vei pune să cerşească. Nu, pentru nimic în lume, nu mă învoiesc. Nu pot să îngădui aşa ceva.

Pe furiş, vizirul mâinii drepte îi şopti padişahului la ureche:

— Stăpâne, dă-i încuviinţarea! Să facă ceea ce îi stă în putere, să aducă urmaş înălţimii voastre. De se naşte fată, îi plătim dervişului bani şi-l înduplecăm să ne-o lase nouă sau îi găsim o slujbă, îl trimitem să facă negoţ. Vom izbuti cumva să ne înţelegem. Măcar să vină copilul, cu restul ne descurcăm noi.

Chibzui padişahul şi se învoi cu pretenţia dervişului.

Dervişul vârî mâna în buzunarul lui adânc, scoase un măr şi i-l dădu padişahului, spunându-i:

— Jumătate din măr o mănânci tu, iar cealaltă jumătate s-o mănânce soaţa.

După ce sărută ţărâna de la picioarele padişahului[2], dervişul mai zise:

— Acum plec, iar peste un an, tot pe vremea asta, mă întorc să aflu ce noutăţi aveţi.

Padişahul făcu întru totul cum îi spuse dervişul: o jumătate din măr o mâncă chiar el, cealaltă jumătate o dădu nevestei.

Trecură nouă luni, nouă zile, nouă minute şi Allah îi dărui padişahului un fecior pe care-l numiră Faridun.

Vizirul mâinii drepte porunci slujitorilor de la palat şi slugilor să-i spună dervişului, dacă se ivea, că Allah i-a dat padişahului un fecior, care însă a murit.

Întocmai cum făgăduise, după un an, dervişul apăru la palat. Făcu o temenea şi se interesă de copil. Vizirul mâinii drepte, slujitorii şi slugile îi spuseră că se născuse un copil, care însă murise. Auzind minciuna, dervişul izbucni în râs şi grăi:

— De ce vreţi să mă înşelaţi? Eu ştiu că Allah i-a trimis padişahului un fecior, pe nume Faridun, şi în clipa asta el e sănătos şi vesel. Acum plec şi când veţi dori să mă vedeţi, veniţi la mine.

Dervişul plecă, însă chiar din clipa când el părăsi palatul, Faridun se îmbolnăvi. Şi câţi vraci nu chemară, câte leacuri nu-i dădură, nimic nu fu de ajutor. Se întâmplă tocmai pe dos – copilului îi era tot mai rău. Toţi erau buimaci, nu ştiau ce să mai facă, iar padişahul se mâniase foarte tare pe vizirul mâinii drepte, deoarece acesta îl minţise pe derviş.

— Oare tu nu ştii că dervişul este omul lui Allah? Allah îndeplineşte orice dorinţă a dervişilor şi ia în seamă vorbele lor. Rău ai făcut înşelându-l. Pleacă îndată şi adu-l aici!

Vizirul mâinii drepte fugi mâncând pământul la caravanserai[3]. Ajunse acolo şi văzu că dervişul se ruga. Aşteptă vizirul până ce termină rugăciunea, apoi îi zise:

— Cinstite derviş, te rog să vii degrabă la palat, prinţul Faridun e foarte bolnav. Roagă-te pentru el să se înzdrăvenească!

— La ce să fie bună rugăciunea mea? Allah dă, Allah ia. Până nu vine la mine însuşi padişahul n-am să fac nici un pas de aici.

Ascultă vizirul mâinii drepte vorbele dervişului, păli şi se rugă fierbinte:

— Cinstite derviş, cum poate veni padişahul aici în caravanserai? Pe mine mă ştii, sunt vizirul mâinii drepte, sărut ţărâna de la picioarele tale, dar vino numaidecât cu mine la palat, fiindcă îi este foarte rău copilului.

Privindu-l pe vizir, dervişul clătină din cap şi zise:

— Tu ai întreaga putere, totul atârnă de tine, numai că eu nu părăsesc caravanseraiul chiar de mă tai în bucăţi. Şi asta până când padişahul însuşi nu vine după mine. M-am jurat şi jurământul nu-l pot încălca.

Astfel grăi dervişul, pricină pentru care vizirul se văzu nevoit să se întoarcă singur la palat.

În acest timp, prinţul ajunsese în pragul morţii; de-abia mai răsufla, nici ochii nu-i mai putea deschide.

Vizirul mâinii drepte îi repetă padişahului vorbele dervişului. Cum padişahul îşi adora feciorul şi de durere nu mai era om, se năpusti spre caravanserai împreună cu vizirul.

Îl găsiră pe derviş în timpul rugăciunii, aşteptară răbdători până termină, după care, padişahul începu să-l roage pe derviş să vină cât mai degrabă cu ei la palat să vindece copilul.

— Ei, padişahule! Nu te grăbi, nu te întrista! Am să mă rog acum de Cel de Sus să vindece copilul, zise dervişul şi, întorcându-se cu faţa spre keble[4], se rugă: O, Allah Preaslăvit şi Atotputernic, te rog să-l vindeci pe feciorul padişahului!

Apoi toţi, adică padişahul, vizirul mâinii drepte şi dervişul, se îndreptară spre palat.

— Eu sunt încredinţat că Allah vă va salva feciorul. Până ajungem la palat, Allah îi va reda sănătatea, zise dervişul pe drum.

Nici nu păşiră bine în palat că, îndată, aflară că feciorul se înzdrăvenise cu adevărat.

— Ei, cinstite derviş, cui trebuie să mulţumesc eu, ţie sau Celui de Sus? îl întrebă padişahul pe derviş.

— Eu nu merit mulţumiri. Mulţumeşte-i lui Allah că El ţi-a vindecat copilul, dar preţuieşte-l şi pe omul lui Allah. Căci omul lui Allah nu caută binefaceri pământeşti, nu aleargă după ele, fiindcă Cel de Sus îi îndeplineşte orice dorinţă. Iar acum, lasă-mă să-l văd pe Faridun, să pricep cum este.

Padişahul i-l încredinţă pe fecior dervişului, care-l sărută pe frunte şi-i grăi:

— Lumina ochilor mei! L-am rugat pe Cel de Sus să-ţi dea o sută de ani de viaţă. Dacă părintele tău îngăduie, tu vei trăi o sută de ani.

Auzind vorbele dervişului, zise şi padişahul:

— Mă jur Celui de Sus, care ne-a creat pe noi amândoi, că de acum încolo voi duce la îndeplinire tot ce vei porunci.

Iar răspunsul dervişului fu acesta:

— Ei, slăvite padişah! Eu voi veni la tine când feciorul va împlini paisprezece ani. Dacă nu mi-l arăţi, va pieri. Îndată ce mă înfăţişez aici, numaidecât, fără să tărăgănaţi o clipă, să mi-l arătaţi. Sosesc întocmai la timp, chiar de-ar trebui să ajung aici venind din India. Negreşit, voi veni la timp. Aveţi grijă, să nu vă treacă prin cap să ascundeţi copilul de mine.

Iarăşi i se jură padişahul că-i va îndeplini dorinţa. Dervişul îl sărută din nou pe prinţul Faridun şi repetă:

— La revedere, mă duc, însă chiar în ziua şi ceasul când copilul va împlini paisprezece ani voi fi aici.

Din acea zi, prinţul Faridun se făcu din ce în ce mai frumos, crescu fără să cunoască durerea şi întristarea şi, până la urmă, ajunse la cei paisprezece ani.

Veni ziua în care, cu paisprezece ani în urmă, se născuse Faridun şi toţi vizirii, căpeteniile de oaste şi marii dregători se adunară în sala tronului. Faridun stătea lângă tron atunci când, pe neaşteptate, se ivi dervişul.

— Ei, mărite padişah! Am venit aşa cum ne-a fost înţelegerea, grăi dervişul. Copilul a împlinit paisprezece ani. Şi acum trebuie să petreacă cu mine un an de zile.

Aceste vorbe îl mâhniră pe padişah, care se cutremură tot, însă îşi încleştă dinţii şi nu lăsă să se vadă ce-avea de gând. Şi toţi vizirii şi dregătorii băgară de seamă că el se întristase. Faridun se aruncă în braţele tatălui său şi întrebă:

— Tată, ce vrea acest derviş? De ce te-ai mâhnit într-atât?

— Cum să nu mă mâhnesc, fiule, mă despart de tine, răspunse padişahul. I-am făgăduit dervişului, acestui om al Domnului, că îţi îngădui să petreci cu el un an de zile. Unde te va duce, nu ştiu.

Şi padişahul îi povesti feciorului întreaga istorie, de la începutul începutului. Faridun se gândi puţin şi-i zise tatălui:

— Păi dervişul nu mă poate lua cu de-a sila, trebuie să mai vreau şi eu. Nu-i aşa?

— Tinere, Allah să te binecuvânteze! i se adresă dervişul auzind vorbele lui Faridun. Tu spui adevărul. Dar până nu te învoieşti şi nu primesc încuviinţarea, n-am să fac nici un pas. Vreau ca tu să mergi cu mine bucuros, surâzător, şi nu trist şi înlăcrimat.

— Bine că nu-l duce pe fiul meu cu sila, izbucni padişahul. Sunt sigur că niciodată Faridun n-o să dorească să părăsească minunatul nostru palat şi grădinile lui ca să-l urmeze pe derviş şi să rătăcească prin locuri pustii!

La care dervişul răspunse:

— Mă jertfesc pentru tine, slăvite padişah! Trei zile voi fi oaspetele tău, voi sta în palat. Dacă după trei zile prinţul Faridun va dori să meargă cu mine, bine, îl iau, dacă nu va dori, mă supun, n-am să-l silesc şi plec singur.

Padişahul porunci să-i pregătească dervişului o odaie potrivită şi curată. Iar Faridun ceru de la tatăl său încuviinţarea de a se vedea cu dervişul şi de a sta de vorbă cu el. Padişahul se învoi bucuros ca fiul său să se ducă la derviş şi să vorbească cu el.

Seara, prinţul Faridun intră în odaia dervişului şi-i dădu bineţe.

— Unchiaşule, tu îmi eşti ca un tată. Istoriseşte-mi o poveste, că altfel mă plictisesc, îl rugă Faridun.

— Prea bine, ascultă ce-ţi voi istorisi. Padişahul din Cin şi Macin[5] are o fecioară frumoasă pe nume Yasaman. Trupul ei este asemănător chiparosului, iar chipul ei aidoma unei luni pline. Mii de flăcăi îi doresc mâna. Mulţi prinţi au venit s-o peţească, însă fata i-a respins pe toţi. Yasaman are o boală ciudată pe care nimeni n-o poate vindeca.

— Unchiaşule, nu cumva ai un portret făcut după chipul fecioarei padişahului din Cin? Arată-mi-l! îl rugă Faridun.

— Am un desen, răspunse dervişul, dar mi-e teamă că, îndată ce-o să-l vezi, te vei îndrăgosti de ea nebuneşte şi nu vei mai dori nici să mănânci, nici să bei până n-ai s-o vezi aievea. Într-un cuvânt, necazul ţi-l vei face tu singur.

— Nici pomeneală! încercă să-l încredinţeze Faridun. Arată-mi chipul ei! Trebuie să mi-l arăţi!

Dervişul îşi vârî mâna în buzunar, scoase portretul fetei padişahului din Cin şi-l puse în mâinile prinţului.

Faridun leşină când privirea îi căzu pe chipul fetei. Dervişul îi stropi faţa cu apă şi începu să-i frece mâinile şi picioarele până îşi veni în fire.

— Ascultă, fiule! îi zise dervişul. Dacă doar portretul fetei te-a făcut să cazi în nesimţire, atunci ce se va întâmpla cu tine când o vei vedea aievea?

Dar Faridun căzu la picioarele dervişului şi-l rugă fierbinte:

— Hai, unchiaşule, să plecăm şi s-o căutăm pe Yasaman, să pornim chiar acum. Trebuie s-o văd cu orice preţ!

— Prea bine, te duc la fata padişahului din Cin. Mă gândesc că tu vei fi acela care-o va scăpa de suferinţă. Poate tu vei putea s-o vindeci pe fată, răspunse dervişul.

— Şi ce trebuie să fac? întrebă Faridun cu nerăbdare.

— Nimic! răspunse dervişul. Mâine dimineaţă, când padişahul se urcă pe tron, te duci la el şi îi spui că doreşti să mergi cu mine. Iar dacă nu-ţi îngăduie, spune-i că te omori, spune-i că vrei neapărat să pleci cu mine.

În ziua următoare, dervişul se înfăţişă la padişah pentru a-şi lua rămas-bun. Atunci Faridun se agăţă de derviş, strigând că vrea să-l însoţească, că nu poate rămâne aici.

Vizirii, căpeteniile oştirii şi dregătorii făcură mare zarvă, încercară să-l înduplece pe Faridun să se răzgândească, rugându-l să-şi schimbe gândul.

— Răzgândeşte-te, prinţe, azi-mâine ajungi padişah. E cu neputinţă să pleci cu dervişul, oare vrei să ajungi derviş?!

Însă Faridun, cum se zice, era ca şi pornit la drum.

— Trebuie să plec cu acest om, tot repeta el. N-am să-i dau drumul, n-am să-l las să plece fără mine!

Padişahul, vizirii şi dregătorii, pierzându-şi nădejdea că ar putea să-l înduplece pe Faridun, îi ziseră dervişului:

— Te rugăm, ai grijă de prinţ, dă-i de mâncare cum se cuvine şi aranjează-i să doarmă într-un loc potrivit, fii ochii pe el ca, Doamne fereşte, să nu cadă şi să se lovească! Noi vom nădăjdui la Cel de Sus să vă apere pe amândoi.

— E adevărat că îi eşti tată, zise dervişul padişahului, dar şi eu am drepturi de tată asupra lui Faridun. Că doară am ajutat şi eu la venirea lui pe lume, m-am rugat pentru el şi l-am salvat de la moarte. Şi să mai ştii că atâta vreme cât e cu mine Domnul îl va păzi de orice necaz. Nu te nelinişti cu gândul la el fiindcă nu i se va clinti nici un fir de păr!

Spunând aceste vorbe, dervişul şi prinţul părăsiră palatul şi se îndreptară spre caravanserai.

Acolo, îl dezbrăcă pe Faridun de hainele lui scumpe şi-l înveşmântă în straie sărăcăcioase, aşa cum poartă dervişii, îi puse în mână kaşkulul[6], iar capul i-l acoperi cu un fes de lână.

Prinţul semăna cu un derviş copil, foarte frumos şi îngrijit. Mai târziu, dervişul îl învăţă pe Faridun câteva versuri şi, aproape de amiază, plecară la bazar.

— Vreau să aud cum vei cânta cântecele de derviş în oraşul tău, îl lămuri pe Faridun.

Apoi cântară amândoi. Dervişul cânta tărăgănat două versuri, iar prinţul îi răspundea cântând alte două.

Faridun cânta cu aşa simţire, atât de frumos, că oamenii strânşi în jurul lor aruncau cu pumnul bani, aur şi pietre scumpe în kaşkulul purtat de Faridun şi, curând, îl umplură ochi.

Când terminară de cântat şi plecară în inima bazarului, mulţimea nu se împrăştiase şi se ţinea după ei, copleşindu-l cu daruri bogate pe Faridun imediat ce începea să cânte.

— Unchiaşule, zise Faridun dervişului, de rămânem aici trei zile, strângem bogăţie nu mai puţin de cât se află în vistieria padişahului!

— Fiule, bogăţia nu ne e de nici un folos. Domnul ne va da atât cât ni se cuvine.

Spre seară, dervişul şi Faridun părăsiră oraşul şi merseră din sat în sat, din oraş în oraş, peste câmpii, pustiuri, păduri şi munţi până când ajunseră la graniţele Cinului.

Acolo, dervişul îi zise lui Faridun:

— Din acest ceas, tot ceea ce dobândim va fi pentru amândoi, jumătate ţie, jumătate mie. Ai înţeles? E o învoială de neclintit, hotărâtă.

Faridun se învoi şi porniră mai departe, intrară în Cin şi, după un timp, ajunseră în cetate.

Aici, în fiecare zi, se îndreptau spre bazar, cântau şi strângeau bani. Locuitorii din Cin erau fermecaţi de Faridun şi nu se despărţeau nici pentru o clipă de derviş şi de frumosul băiat, mergeau după ei pas cu pas, subjugaţi de sunetul glasului lor. Curând, zvonul despre derviş şi minunatul său copil care cântau nemaiauzit de frumos ajunse la padişahul Cinului.

— Aduceţi la palat dervişul cu copilul să vedem dacă este adevărat ce vorbeşte lumea despre ei! porunci padişahul vizirului său.

Când îi aduseră pe derviş şi pe Faridun la palat, la padişah, prinţesa Yasaman stătea ascunsă după o perdea şi se uita la ei printr-o crăpătură.

Şi prinţesa îl văzu pe Faridun bine făcut, arătos, cu un chip încântător, frumos ca o lună plină. Se îndrăgosti de el, nu cu o inimă, ci cu o sută, şi pe loc căzu fără simţire. Slujitoarele ei îşi pierdură capul. O ridicară pe prinţesă pe mâini şi o purtară în iatacul său, îi stropiră faţa cu apă şi o treziră din leşin.

Dar ce tâlc se ascundea aici! Chiar din acel ceas, Yasaman se îndrăgosti de Faridun şi nu se mai atinse de mâncare, vărsa lacrimi amare şi, ca ieşită din minţi, plângea în hohote.

Aflând ce nenorocire se abătuse pe capul lor, padişahul se înspăimântă nespus şi se întristă. Deşi fata suferea de o boală neştiută, niciodată nu se chinuise atât.

Padişahul îi chemă pe cei mai cunoscuţi vindecători, însă nici unul dintre ei nu se dovedi în stare s-o ajute. Toţi într-un glas spuseră acelaşi lucru:

— Suntem neputincioşi în a o vindeca de o aşa boală. Nu putem face nimic.

Iar Yasaman plângea, nu mânca şi nu dormea.

Într-o bună zi, veniră dervişul şi Faridun în bazar şi-i văzură pe toţi îmbrăcaţi în negru. Încercară să afle ce se întâmplase, de ce sunt îndureraţi. Li se spuse că fecioara padişahului căzuse bolnavă, că din clipă în clipă se

prăpădeşte. Vindecătorii spun că boala ei e fără leac şi pe sărmană o poate lovi oricând moartea.

Dervişul ascultă, se îndreptă de îndată spre palatul padişahului şi le zise vizirilor:

— Am auzit că fecioara padişahului e rău bolnavă şi că nimeni nu mai nădăjduieşte la însănătoşirea ei. Îngăduiţi-mi s-o văd pe fată şi s-o vindec.

Bucuroşi, vizirii îl conduseră pe bătrânul derviş în iatacul lui Yasaman. Văzu că fata era legată cu lanţuri de pat. Se temeau că îşi va pune capăt zilelor sau că va lovi slujnicele. Văzându-l pe derviş, cu o singură smucitură, Yasaman rupse lanţurile. Slujnicele fugiră care încotro, strigând: „Îl omoară, îl omoară pe derviş!”. Însă fata sări din aşternut şi sărută poala halatului dervişului.

— Ce te doare? o întrebă dervişul cu blândeţe. Ce te nelinişteşte?

— Tată, mi-am pierdut minţile din pricina iubirii pentru feciorul tău, răspunse fata. Asta este, mor de jale. Dacă el pleacă din oraşul nostru, eu nu mai trăiesc, mor!

— Linişteşte-te, fata mea! o potoli dervişul. Nu te zbuciuma, eu îţi voi îndeplini dorinţa. Mă duc acum la padişah şi voi face în aşa fel încât tu să te vezi cu feciorul meu. Dar cu o singură învoială: să mă asculţi în toate cele.

Dervişul ieşi din iatacul lui Yasaman, se duse la padişah şi-i vorbi:

— Eu am putinţa să-ţi vindec fecioara, dar, pentru asta, trebuie să i-o dai de nevastă feciorului meu. Dacă nu voi izbuti să vindec fata, atunci să-mi tai capul. Mă supun de bunăvoie ţie.

— Feciorul tău, cinstite derviş, e un tânăr frumos, bine clădit, înalt, bun, cu înfăţişare plăcută, de parcă ar fi de neam ales. Dar ia judecă: oare se cade ca fata padişahului să fie nevasta unui fiu de derviş?

— Cum ţi-e voia, răspunse dervişul. Însă dacă vrei să-ţi vezi fecioara sănătoasă, primeşte învoiala mea. Ori feciorul meu va fi ginerele tău, ori fata ta îşi va pierde viaţa în curând.

Vizirii văzură că dervişul e neînduplecat, căzură înaintea padişahului cu faţa la pământ, în semn de adânc respect, şi se rugară fierbinte:

— Stăpâne, ne jertfim pentru tine! Fecioara ta e în pragul morţii. Îngăduie dervişului s-o vindece! Nu zăbovi, altfel va fi prea târziu. Yasaman se va prăpădi şi pe urmă toată viaţa te vei căi. Dacă dervişul îţi vindecă fata, îl poţi face pe feciorul lui vizir sau căpetenie de oaste şi nu va fi ruşine să i-o dai pe Yasaman.

Aşa că padişahul îşi dădu încuviinţarea.

Dervişul pregăti cu mâna lui o cană de sirop din salcie de Egipt şi i-o dădu lui Yasaman s-o bea. Le spuse slujnicelor că după ce Yasaman bea siropul va simţi că îi este foame. Când el va dori să mănânce, trebuie să i se dea puţină supă de pasăre.

Padişahul ascultă spusele dervişului şi râse batjocoritor de un aşa leac. Chipurile, siropul şi mâncarea îi vor înzdrăveni fata?

Atunci dervişul râse şi el de neîncrederea padişahului

— E treaba mea cu ce o voi tămădui. Se înzdrăveneşte fata, dă-o feciorului meu, moare, tăiaţi-mi capul! Ce-i de râs în asta?

După aceea, dervişul îl conduse pe Faridun în iatacul lui Yasaman, care încă zăcea în aşternut.

— Fată, îi grăi dervişul, mi-am dat cuvântul că peste trei zile o să te înzdrăveneşti. Auzi ce-ţi spun?

— Nu mă îndrept, unchiaşule, până nu-l văd pe cel pe care îl iubesc! răspunse prinţesa.

Şi atunci dervişul îi făcu semn lui Faridun să se apropie de Yasaman. Numai ce-l zări fata pe Faridun că ţipă o dată, apoi rămase fără simţire. Slujnicele se speriară, fugiră zbuciumate care încotro şi strigară: „Yasaman a leşinat!”.

— Nu faceţi zarvă şi nu ţipaţi în zadar! le porunci dervişul. Liniştiţi-vă, îi voi da acum lui Yasaman leacul şi îndată se va trezi.

El scoase din traista lui siropul şi-i dădu fetei să-l bea, iar aceasta îndată îşi reveni.

— Fata mea, îi zise dervişul, eu am orânduit totul. Am primit încuviinţarea padişahului pentru măritişul tău cu feciorul meu. Linişteşte-te!

— Desigur, tată! Acum mă îndrept şi mă înzdrăvenesc, fiindcă toată boala mea a fost doar teama să nu-l pierd pe Faridun.

Dervişul şi Faridun ieşiră din iatac ca să-l lase şi pe padişah să se vadă cu fata, însă Yasaman se ridică ea singură din aşternut şi păşi către tatăl său. Padişahul văzând-o pe fată aşa de înzdrăvenită, coborî de pe tron şi o îmbrăţişă cu bucurie.

— Ei, Yasaman, în sfârşit ţi-ai revenit. Mulţumesc Domnului, de o mie de ori mulţumesc! grăi fericitul padişah. Ia povesteşte-mi acum, cu ce te-a vindecat dervişul atât de repede?

— Adevărul nici eu nu-l ştiu, răspunse fata. Când am căzut fără simţire, el mi-a dat un leac din sirop de salcie de Egipt şi m-am înzdrăvenit îndată.

— Fata mea, te-ai însănătoşit, ne bucurăm amândoi de asta, dar eu trebuie să-ţi spun un lucru neplăcut. Dervişul te-a vindecat numai după ce am făcut învoiala că o să te dau de nevastă feciorului lui.

Aceste vorbe i le spuse padişahul lui Yasaman.

— De vreme ce ai făgăduit, se cade să-ţi ţii cuvântul dat, rosti fata. E adevărat că e fecior de derviş, însă arată minunat şi se poartă aidoma unui prinţ. Mă îndoiesc că ar fi fecior de derviş, negreşit e prinţ!

— Dacă e pe-aşa şi te învoieşti, nu mai e nimic de spus, hotărî padişahul.

În ziua următoare, se înfăţişară la padişah dervişul cu Faridun. Padişahul îi primi de îndată şi-i întrebă cu ce gânduri au venit.

— Ei, slăvite padişah! Ai uitat oare de făgăduială? Eu ţi-am vindecat fata şi am venit s-o iau.

— Cinstite derviş! Precum am făgăduit, o voi da pe fata mea feciorului tău, chiar dacă pentru mine este foarte neplăcut şi greu s-o văd nevasta lui, un fecior de derviş…

Faridun ascultă vorbele padişahului şi chipul i se schimbă de ciudă. Se înroşi, apoi păli, nu se mai putu stăpâni şi, pe neaşteptate, strigă:

— Ei, slăvite padişah al Cinului! Dacă doreşti să afli adevărul, îţi spun că nu sunt feciorul dervişului, eu sunt feciorul padişahului Persiei!

Spunând aceste vorbe, Faridun scoase din buzunar pecetea padişahului Persiei pe care o luase cu el şi i-o arătă padişahului Cinului.

Bucuria padişahului nu mai avu margini, atunci când se încredinţă că fata lui se mărită cu feciorul padişahului Persiei. Însă îi zise dervişului cu amărăciune:

— Cinstite derviş, fata mea mai are încă o suferinţă tainică şi eu sunt dator să te previn de acest lucru. Doi prinţi au peţit-o deja pe fata mea, însă cum le dădeam binecuvântarea şi mirele se apropia, îndată ea leşina şi părea că-şi dă duhul. Mi-e teamă să nu se întâmple aşa şi de această dată, iar feciorul padişahului Persiei să nu moară din pricina fetei mele.

Dervişul zâmbi şi-l linişti pe padişah:

— Nu te teme, stăpâne, eu o vindec pe Yasaman şi de această boală, aşa că nu ofta şi nu te mâhni!

Padişahul nu mai zise altceva decât ca o săptămână întreagă oraşul să fie luminat de focuri colorate şi să sărbătorească nunta fetei lui cu fiul padişahului Persiei.

În ziua nunţii, dervişul îi zise lui Faridun:

— Fii cu luare-aminte, fiule, să n-o săruţi pe Yasaman pe obraz, cu buzele să nu-i atingi decât mâna, fiindcă răsuflarea ei ascunde o otravă ucigătoare. Cel ce atinge chipul ei moare îndată.

— Înseamnă că până la sfârşitul vieţii nu-mi va fi îngăduit s-o sărut? se minună Faridun. Oare se poate aşa ceva? Ia socoteşte singur, ce viaţă va fi asta?

— Nu-ţi face griji, cu siguranţă va veni timpul potrivit să o vindec pe Yasaman şi de această boală, făgădui dervişul.

Trei zile mai târziu, dervişul se înfăţişă padişahului Cinului şi îi ceru:

— Încuviinţează-mi să duc tinerii în Persia, căci eu însumi îi voi călăuzi.

Oricât de rău i-ar fi părut padişahului, el trebui să îngăduie fetei să plece. Îi pregăti zestrea vrednică de o fată de padişah şi împreună cu vizirii şi dregătorii săi îi conduse douăzeci de farsahi[7]. Acolo, dervişul, Faridun şi Yasaman îşi luară rămas-bun de la padişahul Cinului şi de la sfetnicii lui şi porniră pe drumul ce ducea spre Persia.

Când ajunseră la marginea împărăţiei Cinului şi aveau să lase în urmă aceste ţinuturi, dervişul porunci să se oprească şi să arunce toate poverile cărate de caravană.

— Cu ce scop să ne oprim? se miră Faridun.

— Ascultă, Faridun, de aici începe câmpia Persiei unde nu e nici sat, nici oraş. Suntem departe de orice aşezare omenească. Ţii minte cum mă învoisem cu tine chiar în locul acesta, că tot ce vom dobândi în Cin vom împărţi pe din două? Hai să împărţim acum tot ce avem!

— Da, îmi amintesc, încuviinţă Faridun.

Şi începură să facă pe din două toată averea, pietrele scumpe, banii, darurile. Împărţiră între ei şi zestrea primită de Yasaman. Iar dervişul mai zise:

— Faridun, s-o împărţim acum şi pe Yasaman. O tăiem în două. Jumătate iei tu, jumătate eu.

Când auzi aceasta, Faridun păli de teamă.

— Ce vorbe sunt astea, tată? strigă el. Dacă o tăiem în două, o să moară! Ia tu partea mea din pietrele scumpe, bani şi ce mai e, numai să-mi laşi mie jumătatea ta din Yasaman, ca să n-o lipsim de viaţă.

— Dar ce nevoie am eu de pietre scumpe sau bani? Cuvântul dat nu poate fi călcat! Trebuie s-o despicăm pe Yasaman: jumătate eu, jumătate tu.

Faridun înţelese că dervişul e de neînduplecat şi strigă cu deznădejde:

— Nu mai am nevoie, tată! N-o tăia pe Yasaman. Bine, să fie numai a ta, întreagă, doar în viaţă să rămână!

— Nu, niciodată n-am să-mi încalc cuvântul dat! Yasaman trebuie împărţită în două, jumătate din ea o iei tu, jumătate mi se cuvine. Şi acum, priveşte!

Lângă cortul lui Faridun şi a lui Yasaman crescuseră, aproape unul de altul, doi copaci. Dervişul legă un picior al fetei de un copac, iar pe celălalt îl legă de al doilea copac, apucă apoi un topor şi se apropie s-o despice pe Yasaman în două. Îndată, din gura fetei se strecură afară un scorpion. Dervişul îl omorî cu toporul şi din nou ridică mâna s-o despice pe Yasaman. De această dată, din gura fetei se strecură afară un şarpe. Dervişul îl omorî şi pe acesta cu toporul. A treia oară dervişul ridică toporul asupra lui Yasaman şi în acea clipă ea strănută şi nimic nu se mai ivi din gura ei.

Dervişul aruncă toporul, o dezlegă pe Yasaman şi se întoarse spre Faridun.

— Întinde aşternutul ei aici, în câmp, dar mai repede, porunci dervişul.

După ce Faridun aranjă aşternutul, dervişul o aşeză pe fată şi zise ca trei zile la rând nimeni să nu se apropie de ea. Trei zile şi trei nopţi stătu Yasaman culcată, iar în a patra zi dervişul o ridică, o sărută pe frunte şi i-o dădu lui Faridun grăindu-i:

— Pentru mine a fost de-ajuns un sărut, tu îmi eşti ca un fiu, iar ea ca o fiică. Dacă ţi-aş fi dat voie să o săruţi mai devreme, atunci otrava scorpionului şi cea a şarpelui te-ar fi răpus. Scorpionul şi şarpele nu puteau fi omorâţi decât odată cu Yasaman. Iată de ce am hotărât s-o sperii năprasnic, ca să-i verse, să-i dea afară din măruntaiele ei. Iar acum, hai să ne strângem lucrurile, toate giuvaerele, banii, aurul şi să ne îndreptăm spre Persia, la tatăl tău.

Porni la drum caravana, merse ce merse până ajunse aproape de cetatea de scaun a Persiei. De acolo, dervişul trimise veste padişahului că i-a sosit feciorul cu mireasa lui, fata padişahului din Cin.

Bătrânul padişah se bucură nespus şi ieşi în întâmpinarea fiului împreună cu toţi vizirii, dregătorii şi oamenii însemnaţi.

Întocmai poruncii padişahului, arseră în oraş focuri felurit colorate şi locuitorii sărbătoriră întoarcerea lui Faridun. Făcură nuntă a doua oară şi-i puseră mâna lui Yasaman în mâna lui Faridun. Iar când nunta se sfârşi, dervişul se înfăţişă padişahului şi grăi:

— Ţi-am făgăduit să-ţi aduc feciorul peste un an. Tocmai azi este sorocul. Eu am să vă părăsesc şi tot ce este al meu, toată averea mea, bani, giuvaere, aur, le las în dar lui Faridun şi lui Yasaman, că doar mie nu-mi este de folos bunăstarea pământească.

După ce spuse aceste vorbe, dervişul se grăbi să iasă din palatul padişahului.

Şi de atunci nimeni nu-l mai văzu şi nu mai auzi de el.

Iar Faridun şi Yasaman trăiră ani mulţi cu bucurie şi mulţumire.

1. Pustnic musulman pribeag, propovăduitor de idei religioase, care trăieşte numai din pomeni.
2. Gest care arată respect adânc şi supunere.
3. Han în localităţi sau staţie de poştă în zone nelocuite.
4. Însemn pe zidul moscheei spre care credincioşii îşi întorc faţa pentru rugăciune şi care arată direcţia spre Mecca, oraşul sfânt al musulmanilor.
5. Ţară imaginară. Cin este denumirea dată de persani Chinei.
6. Vas oval din metal, lemn sau din coajă de nucă de cocos în care dervişul primeşte pomană.
7. Sau farsang, distanţa parcursă cu piciorul într-o oră, circa 6 km.

Negustorul

In vremuri de demult, trăia un negustor care avea un fecior pe nume Bahram. Când crescu Bahram doar de-o şchioapă, negustorul muri. Femeia lui nu se mai mărită, trăind numai şi numai pentru fecior. Când Bahram împlini optsprezece ani, maică-sa vându tot ce adunase negustorul şi ce mai avea prin casă. Nu-i mai rămase decât o pungă cu trei sute de derhami[1] de argint pe care îi păstră pentru zile negre. Într-o bună dimineaţă, când se trezi, femeia îl strigă pe Bahram:

— Fiule, s-au împlinit şaisprezece ani de când tatăl tău a închis ochii. Am rămas văduvă şi, cu ajutorul lui Allah, nu m-am mai măritat ca să te pot creşte. E timpul să începi să trăieşti pe picioarele tale! Apucă-te de meseria răposatului tău tată. Du-te în bazar, cumpără şi vinde, ca să-ţi câştigi pâinea.

Şi grăind aşa ridică de pe o policioară punga cu bani, o scutură de praf, scoase o sută de derhami pe care-i dădu lui Bahram şi mai zise:

— Ia-i şi, cu nădejde în Allah, du-te şi apucă-te de negustorie!

Bahram luă banii şi plecă. Trecu de piaţă, apoi de răspântia drumurilor şi ajunse la bazar. Privi într-o parte, privi în alta, întrebându-se ce să cumpere pentru vânzare.

Aşa ajunse într-un loc unde câţiva tineri vârâseră o pisică într-un sac, cu gândul s-o ducă şi s-o arunce în gârlă. Auzind mieunatul pisicii, Bahram fu cuprins de milă. Se apropie de tineri şi le zise:

— De ce chinuiţi fără rost o biată făptură? Dezlegaţi sacul şi lăsaţi-o să se ducă unde pofteşte!

— Dacă ţi-e atât de milă de ea, răspunseră tinerii, dă-ne o sută de derhami şi a ta să fie.

Bahram făcu întocmai, plăti o sută de derhami şi dădu drumul pisicii. Iar pisica îl privi, îi sărută piciorul, se dădu pe lângă el şi zise:

— Bunătatea nu se dă uitării!

Apoi plecă. Seara, când Bahram se întoarse acasă cu mâinile goale, maică-sa îl întrebă:

— Ia spune, ce-ai făcut? Ce-ai cumpărat şi ce-ai vândut?

Bahram îi povesti cum se petrecuseră lucrurile, iar în seara aceea maică-sa nu mai scoase o vorbă. Dimineaţa veni însă la Bahram şi-i zise:

— Fiul meu drag, ai scăpat de la moarte o fiinţă şi asta-i bine. Necuvântătoarele s-au ivit pe lume înaintea noastră şi ne-au uşurat viaţa. Dacă se află în nenorocire, se cade să-i ajutăm pe cei ce nu ne păgubesc.

Dar să ne gândim totodată şi la viaţa noastră. Uite, îţi mai dau o sută de derhami. Du-te şi apucă-te de negustorie!

— Prea bine! încuviinţă Bahram.

Luă banii şi ieşi din casă. Nici nu ajunse în piaţa oraşului, că văzu mai mulţi tineri care prinseseră şi legaseră un câine. Acum îl chinuiau şi voiau să-l izbească de un zid ca să-l omoare. Lui Bahram i se făcu milă, se apropie şi zise:

— Nu-l necăjiţi! Câinele-i credincios… Scoateţi-i legătura din jurul gâtului şi lăsaţi-l să fugă unde-o vedea cu ochii!

— Dacă ţi-e atât de milă de el, răspunseră ei, cumpără-l şi-i dăm drumul.

Bahram plăti o sută de derhami şi slobozi câinele. Cum se văzu scăpat, câinele se învârti de două-trei ori în jurul binefăcătorului, dădu din coadă şi zise:

— Omule, se vede că eşti feciorul unei mame de treabă! Ai făcut un bine, bine ţi se va face.

Şi plecă. Ca şi în ajun, Bahram se întoarse acasă cu privirea în pământ şi cu mâinile goale. Auzi de la maică-sa aceleaşi vorbe, dar, de această dată, spuse cu mai multă obidă. Şi ea îi mai dădu o sută de derhami şi a treia zi, cerându-i însă hotărât:

— Azi să te apuci de negustorie!

Bahram luă banii şi plecă. Umblă până la asfinţit, dar nu cumpără şi nu vându nimic. Obosit, se apropie de un perete şi se sprijini de el ca să se odihnească puţin. Atunci văzu câţiva oameni pregătindu-se să dea foc unei lădiţe. Bahram se apropie şi întrebă:

— Ce aveţi în lădiţă? De ce vreţi să-i daţi foc?

— În lădiţă avem o vietate de toată frumuseţea!

— Atunci nu-i daţi foc, lăsaţi-o să-şi vadă de drum…

— Dacă ţi-e atât de milă de ea, răspunseră oamenii, dă o sută de derhami şi lădiţa-i a ta. Ai să poţi face cu ea ce pofteşti!

Lui Bahram nu-i mai rămase decât să plătească suta de derhami şi să ia lădiţa. Dar, când să deschidă capacul, oamenii îi spuseră să ia aminte:

— N-o deschide aici! Ieşi cu ea din oraş.

Bahram făcu întocmai şi ieşi afară din oraş. Când ridică capacul, văzu ieşind din lădiţă un şarpe. Se sperie şi dădu să fugă, dar şarpele zise:

— Unde fugi? Nu mi-ai făcut nici un rău, m-ai scăpat de foc şi de la moarte. Nu-i muşcăm niciodată pe oameni şi-i cruţăm chiar şi pe cei ce ne-au mâhnit. Du-te şi vezi-ţi de treabă!

Atunci, Bahram se aşeză, dar se luă cu mâinile de cap pentru că dăduse ultima sută de derhami ca să scape şarpele. Amărât din cale-afară, nu mai ştia ce o să-i spună maică-sii. Văzându-l atât de supărat, şarpele înţelese că are o grijă şi întrebă:

— De ce eşti aşa de amărât şi la ce te gândeşti?

Bahram îi povesti tot ce i se întâmplase, de la început până la sfârşit.

— Am să te răsplătesc, zise atunci şarpele. Sunt singurul fiu al regelui şerpilor şi tata mă iubeşte nespus de mult. Am să te duc la el şi am să-i

povestesc cum mi-ai scăpat viaţa. Aşa am să-i spun că, dacă n-ai fi fost tu, m-aş fi făcut cenuşă, iar viţa lui s-ar fi stins. Când am să termin de vorbit, el are să te întrebe: „Şi pentru fapta bună pe care ai făcut-o, ce doreşti ca răsplată?”. Tu să-i ceri inelul lui Soleyman[2]. Dacă va dori să-ţi dea altceva, spune-i că numai inelul te poate mulţumi.

Şi şarpele îl conduse în faţa tatălui său, căruia-i povesti de-a fir-a-păr tot ce păţise. Bucuria regelui şerpilor nu cunoscu margini când află că fiul îi fusese scăpat de la moarte. Îi spuse, aşadar, lui Bahram:

— Ce răsplată vrei pentru fapta bună pe care ai săvârşit-o? Cere-mi ce pofteşti!

Şi Bahram răspunse:

— Nu vreau nimic, dar, dacă ţii cu tot dinadinsul să-mi dai ceva, dăruieşte-mi inelul lui Soleyman.

— De unde ai aflat de inelul lui Soleyman? îl întrebă regele şerpilor. Inelul a fost lăsat moştenire din tată în fiu până a ajuns la mine. El trece de la o generaţie la alta, cu porunca să nu fie dat cuiva lipsit de bunătate. Dacă divul[3] află că porunca a fost încălcată, îl ia şi întoarce lumea pe dos. Numai un viteaz cu suflet neîntinat se cuvine să păstreze inelul.

— Poate că sunt omul potrivit, spuse Bahram.

Vorbiră ce vorbiră şi, până la urmă, regele şerpilor îi dărui inelul şi-i mai zise:

— Orice s-ar întâmpla, să nu sufli o vorbă despre inel. Poartă-l mereu şi păstrează-l în aşa fel încât nimeni să nu afle că se găseşte la tine.

Bahram primi inelul, îşi luă rămas-bun de la regele şerpilor şi plecă. La ieşirea din palat, şarpele pe care-l salvase se apropie de el:

— Flăcăule, n-ai întrebat la ce-i bun inelul…

— Aşa-i, încuviinţă Bahram.

— Află atunci că, dacă-l pui pe degetul mijlociu şi-l freci puţin, iese din inel un harap care-ţi face rost de tot ce pofteşti, de la lapte de pasăre până la suflet de om.

Se bucură Bahram şi, cum era flămând, făcu o primă încercare. Îşi puse inelul pe degetul mijlociu şi-l frecă puţin. Apăru îndată un harap şi el îi ceru pilaf. Bahram mâncă pe săturate. Apoi porni spre casă, că se făcuse târziu şi maică-sa avea să se îngrijoreze. Când îl văzu, femeia întrebă:

— De ce ai venit aşa de târziu? Unde ai fost până acum? Ce ai făcut?

Bahram îi povesti ce făcuse şi sfârşi zicând:

— De azi înainte, pâinea ne va fi mai dulce!

Maică-sa se bucură tare şi-l mai întrebă:

— Şi acum ce ai de gând?

— Întâi şi întâi, să dărâm coliba şi să ridic un palat.

— Nicidecum! se împotrivi femeia, lasă-mi coliba de care mă leagă atâtea amintiri scumpe, căci aici am trăit cu tatăl tău. Mai bine ridică palatul alături. Eu am să rămân aici, iar tu ai să te muţi în palat.

— Întocmai să fie! se învoi Bahram.

Zis şi făcut. Acum, lui Bahram i se îndeplineau toate dorinţele, viaţa bună se întorsese cu faţa spre el. Mânca bine, se îmbrăca frumos şi nu-i mai lipsea decât o nevastă. Trecând odată pe lângă palatul padişahului, o văzu pe prinţesă stând pe terasă. „E chiar fata care mi se potriveşte!”, îşi zise Bahram. Şi, când se întoarse acasă, o trimise pe maică-sa în peţit.

După ce trecu de străji şi ajunse în palat, femeia ceru să-l vadă pe padişah, aşa că fu dusă în faţa tronului.

— Ce pofteşti? o întrebă padişahul.

— Am venit să-ţi peţesc fata pentru feciorul meu.

— Dar cine-i feciorul tău? mai întrebă padişahul.

— Feciorul meu e un tânăr vrednic de laudă.

— Crezi că-mi dau fata după cel dintâi venit? se mânie padişahul. Cine-mi cere fata trebuie să aibă averi, nu glumă: să plătească, în aur şi argint, şapte poveri de cămilă pentru laptele mamei[4], să bată şapte pietre de diamant în coroana pe care trebuie să o pună fetei pe cap, să dea ca dar de logodnă şapte oale mari de lut pline cu khosrovi[5] de aur curat şi, pentru noaptea nunţii, şapte valuri de pânză ţesută cu fir de aur şi mărgăritare.

— O, slăvite padişah, răspunse femeia, toate astea nu înseamnă nimic. În loc de şapte, să punem şaptezeci şi mai poţi cere ceva pe deasupra!

— Atunci, adu ce ţi-am cerut şi ia fata! se îmbună padişahul.

Şi iată că, cu ajutorul inelului, Bahram pregăti ce i se ceruse. Logodnica fu adusă în casa tânărului şi şapte zile şi şapte nopţi se petrecu la nuntă. Oglinzile[6] fură scoase în uliţă, se aprinseră făcliile şi Bahram ajunse ginerele padişahului.

Acum, să-l părăsim pentru o clipă şi să ascultăm povestea feciorului padişahului din Turan[7].

Şi acest prinţ o iubea pe prinţesă şi chiar trimisese peţitori o dată sau de două ori, care vorbiră de însurătoare. De altfel, de dorinţa prinţului ştia toată lumea. Iar atunci când auzi că fata fusese dată după un negustor, se mâhni nespus. Căută să afle cine este tânărul şi de ce se învoise padişahul să-şi dea fata după un negustor. Află că Bahram plătise cu prisosinţă aurul, argintul şi nestematele cerute de padişah. „Trebuie să aflu cum de a putut face rost de asemenea bogăţii!”, îşi zise prinţul şi se hotărî să ia prinţesa cu orice chip. Iată de ce trimise în oraşul padişahului o bătrână vicleană căreia îi plăti mulţi bani.

— Du-te, îi porunci prinţul, şi află tot ce se poate afla despre felul cum a pus mâna negustorul pe atâta bogăţie. Iar dacă îmi aduci fata, îţi dau argint cât tragi la cântar.

Şi zgripţuroaica porni la drum. Când ajunse în oraş, întrebă de casa în care locuia negustorul şi prinţesa, se duse acolo şi bătu la uşă. Slugile deschiseră şi întrebară:

— Pe cine cauţi?

— Pe stăpânul casei, răspunse bătrâna, iar aceasta fu dusă la prinţesă. Sunt o biată bătrână care bate lumea în lung şi în lat şi am ajuns aici, i se

văită bătrâna prinţesei. Dă-mi un locşor unde să-mi întind oasele. Cum mă odihnesc, pornesc mai departe.

— Prea bine! se învoi fata, rămâi cât pofteşti.

Şi, cu vorbe meşteşugite şi fel de fel de vicleşuguri, se vârî pe sub pielea prinţesei. Dacă-i câştigă inima pe de-a întregul, îi zise:

— Măcar că-i padişah, tatăl tău nu-i deopotrivă de bogat ca Bahram, un negustor de rând. Nu ştii de unde i se trage bogăţia?

— Nu! răspunse prinţesa.

— Trebuie să afli, întreabă-l, o sfătui bătrâna. Altminteri are să-ţi pară rău cândva!

Seara, când se culcară, prinţesa îl întrebă pe Bahram:

— Eşti fiu de negustor, de unde ai atâta bogăţie?

— Nu-i treaba ta! se răsti Bahram.

De atunci, prinţesa începu să se poarte rău cu el şi să-i arate din ce în ce mai puţină iubire. Până la urmă, lui Bahram nu-i mai rămase decât să-i povestească despre inel.

— Şi acum, îi zise el la sfârşit, inelul se află pe policioara din camera unde înnoptăm.

Îi mai porunci totodată să nu sufle nimănui o vorbă. Dar, cum află taina, prinţesa i-o şi destăinui bătrânei. Şi, într-o zi, când toţi ai casei erau plecaţi la treburile lor, bătrâna intră în odaie, luă de pe policioară inelul şi-l duse în grabă prinţului din Turan. Acesta şi-l puse pe deget, îl frecă şi porunci harapului ce se ivise:

— Adu aici castelul şi prinţesa!

Harapul îndeplini porunca întocmai. Văzând-o pe prinţesă, prinţul din Turan se bucură şi îndată voi să facă nunta, însă prinţesa nu se învoi. După multă vorbă, ea îi ceru un răgaz de patruzeci de zile, făgăduind ca pe urmă să-i facă pe plac.

Acum, să-i părăsim pe ei şi să vedem ce i s-a întâmplat lui Bahram.

În ziua în care bătrâna cea vicleană furase inelul şi palatul cu prinţesa se mutaseră pe pământul prinţului din Turan, Bahram se întoarse acasă călare. Nu mai găsi palatul, cât despre prinţesă, nici urmă. Se duse şi o întrebă pe maică-sa şi, până la urmă, pricepu că inelul îi fusese furat şi că aici era mâna prinţului din Turan. Se mâhni, dar se şi înspăimântă. Aşa că ieşi din oraş şi se aşeză lângă ruinele unui palat. Lăsându-şi capul pe genunchi, începu să-şi plângă soarta amară. Tocmai în acest timp se apropiară de el şarpele, câinele şi pisica. Din când în când, ei mai veneau împreună să-l vadă pe Bahram. Şarpele înţelese ce nenorocire se abătuse pe capul prietenului lor şi zise:

— Omul acesta ne-a făcut mult bine, ne-a scăpat de la moarte. Eu l-am răsplătit din plin. Acum e rândul vostru. Plecaţi în Turan şi aduceţi-i inelul!

Câinele şi pisica porniră la drum. În urma lor mergea Bahram. După câteva zile ajunseră în Turan şi căutară grădina prinţului. Câinele rămase în grădină, iar pisica intră în palat, o găsi pe prinţesă şi aceasta îi zise:

— Prinţul poartă tot timpul inelul la subsuoară. Când se culcă, îl ţine în gură ca să nu i-l poată lua nimeni. Trebuie să pui mâna pe inel cu orice preţ şi asta până nu se împlinesc cele patruzeci de zile!

Pisica îi dezvălui câinelui cele aflate, iar el o învăţă cum să fure inelul. În noaptea următoare, câinele şi pisica intrară în palat. Câinele se ascunse într-un ungher, iar pisica se furişă în bucătărie ca să prindă şoareci. Îndată ce-i căzu un şoarece în gheare, îi zise acestuia:

— Uite, ţi-aş putea zdrobi capul ca să te omor. Dacă vrei să rămâi în viaţă, fă ce-ţi voi spune. Du-te de-ţi vâră coada în piper. Vom merge apoi în iatacul în care doarme prinţul, te apropii de el şi-i treci coada pe la nas ca să-l faci să strănute.

Gata să facă orice pentru a scăpa cu zile, şoarecele răspunse:

— Voi face întocmai!

Porni pisica înainte, deschise uşa, apoi se depărtă. Înăuntru nu intrară decât câinele şi şoarecele. Prinţul dormea. Tiptil, şoarecele i se urcă pe piept şi-şi apropie coada de nasul lui. Prinţul strănută atât de tare, încât inelul îi zbură din gură. Nici n-apucă să cadă, că îl şi prinse câinele şi o zbughi cu el afară. Şoarecele se ascunse în gaura lui. Pisica îl aştepta pe câine în grădină şi, împreună, ieşiră pe porţile oraşului urmaţi de Bahram. Acolo, îi dădură inelul lui Bahram. Acesta îl puse pe degetul mijlociu şi-i porunci harapului să-l ducă pe locul lui, împreună cu palatul, nevasta şi prietenii. Iar prinţul din Turan n-apucă să închidă gură, că nu mai văzu nici palat, nici prinţesă şi înţelese că fusese păcălit şi i se luase inelul.

— Cine te-a înşelat? o iscodi Bahram pe prinţesă.

Şi prinţesa nu-i ascunse nimic.

— Nu trebuie să te încrezi în minciunile oricărei bătrâne, o sfătui Bahram. Altminteri ne nenorocim amândoi.

Prinţesa îşi ceru iertare şi făgădui:

— N-are să se mai întâmple!

Apoi, Bahram adună tot ce socoti că i-ar ajunge pe viaţă şi aruncă inelul într-o mare adâncă, ca să nu mai cadă în mâna unui om nevrednic.

Şi aici se încheie povestea negustorului şi a inelului lui Soleyman. Aşa povestesc bătrânii şi aşa v-am povestit şi eu, ca să ţineţi minte şi să le spuneţi şi altora.

1. În poveşti, monedele de argint sunt numite derhami.
2. Regele biblic Solomon, despre care se credea că avea un inel cu puteri magice, simbol al înţelepciunii.
3. Demon, personaj asemănător diavolului.
4. Sumă de bani pe care soacra o primeşte de la viitorul ginere.
5. Monedă bătută de Khosrov I Anuşirvan (531-579).
6. Oglinzile erau considerate aducătoare de noroc şi fericire.
7. Vechea denumire a fostului Turkestan.

Dovleacul

Demult, tare demult, trăia o bătrână care nu avusese copii. Se rugase Celui de Sus, făcuse făgăduinţe, dăduse de pomană, însă nimic nu-i ajutase. Dar într-o zi ea îi zise bărbatului:

— Aşa de mult îmi doresc un copil. Cum, necum, măcar să fie! De-ar fi şi asemenea unui dovleac, fără mâini şi fără picioare.

Zise aceste vorbe şi, după cum hotărî soarta, trecu o vreme şi i se născu un copil întocmai unui dovleac. Când îl văzu, bărbatul fugi din casă încotro văzu cu ochii. Bătrâna se mulţumi cu dovleacul, legându-şi sufletul de el.

Dovleacul crescu şi ajunse mare. Grijile mamei sale erau peste putinţă, toată ziulica nu avea clipă de linişte. Până la urmă îşi trimise copilul-dovleac la şcoală, la o dăscăliţă. Şcoala dăscăliţei se afla lângă palatul padişahului. Acest padişah avea un fecior căruia îi plăcea să privească copiii de la ferestrele palatului şi să se uite şi înăuntrul şcolii.

Se uită odată prinţul şi ce văzu: cum ieşeau şcolarii, laolaltă cu ei se rostogolea un dovleac. Se minună şi în ziua următoare se uită iarăşi pe fereastră şi văzu că din dovleacul acela ieşi o fată frumoasă. Atât de frumoasă, că era mai minunată decât luna plină. Fata se căţără pe un arac ce ţinea o viţă-de-vie, rupse un ciorchine de strugure şi începu să mănânce. Apoi coborî şi se ascunse din nou în dovleac.

Îndată prinţul se îndrăgosti de fată, dar nu cu una, ci cu o sută de inimi.

A doua zi, când fata ieşi din nou din dovleac şi se căţără pe arac, prinţul ieşi pe terasă, o prinse şi-i puse pe deget inelul său. Văzu că inelul i se potriveşte întocmai pe degetul mijlociu. Apoi tânărul se întoarse în palat şi-i vorbi mamei sale:

— Vreau să mă însor, dar numai cu fata pe al cărei deget se potriveşte inelul meu.

Mama prinţului dădu inelul unei bătrâne, care veghea peste slujnice, şi o trimise împreună cu acestea să treacă din casă în casă, să caute pe cea căreia i se potriveşte inelul prinţului.

Câteva zile, bătrâna şi slujnicele cutreierară casele, răscoliră peste tot şi nu găsiră fata căreia să-i fi fost pe măsură inelul.

Până la urmă, ajunseră toate şi la casa bătrânei cu dovleacul.

— Oare în casa asta este vreo fată?

— Vai, nu râdeţi de mine! se plânse bătrâna. Mult m-am rugat, multe făgăduinţe am făcut, multe pomeni am dat şi toate astea ca să-l rog pe Allah să-mi dăruiască un copil, iar Atotputernicul mi-a trimis un dovleac.

— Ia adu-l să-l vedem! ceru bătrâna de la palat.

Femeia plecă, aduse dovleacul, iar cum îl văzură slujnicele şi bătrâna începură să chicotească.

După ce se săturară de râs, îi ziseră bietei femei:

— Noi căutăm o fată căreia să i se potrivească acest inel. Numai că până acum n-am găsit pe nimeni.

Nici nu apucară să termine vorba, că din dovleac se ivi o mână.

De uimire, mama dovleacului încremeni, celelalte femei se mirară şi ele, dar se şi înspăimântară. Cu toate acestea, încercară inelul pe degetul ştiut. Văzură că se potriveşte ca turnat.

Plecară şi-i povestiră prinţului despre toate cele întâmplate.

Şi prinţul porunci:

— Porniţi şi aduceţi aici dovleacul!

Se duseră şi cărară dovleacul. Părinţii tânărului, padişahul şi soaţa sa, de îndată ce văzură o aşa arătare, se mâniară, se întristară, însă tânărul o ţinea pe a lui:

— Mă jur pe Allah, numai cu ea mă însor!

De voie, de nevoie, chemară un mollah[1] şi acesta însură dovleacul cu fiul padişahului.

În noaptea nunţii, prinţul luă sabia şi porunci:

— Ia să ieşi tu repede din dovleac!

Fata ieşi îndată din dovleac şi îi încântă pe cei de faţă cu toată frumuseţea şi farmecul ei.

Se bucură padişahul şi soaţa sa. O vestiră şi pe mama dovleacului, se bucură şi ea, chiar mai mult decât toţi ceilalţi.

După toate cele întâmplate, mama începu s-o vadă des pe fată. Într-o bună zi, când bătrâna merse s-o vadă ca de obicei, îi ieşi în întâmpinare un leu. Voia s-o sfâşie în bucăţi, însă bătrâna grăi:

— Nu mă mânca acum, lasă-mă să-mi văd fata! Să mă mănânci atunci când mă voi întoarce.

Şi leul se învoi. Nici nu apucă bine bătrâna să se îndepărteze de leu, că dădu nas în nas cu un lup. Lupul avea şi el poftă s-o mănânce, dar şi lui îi spuse aceleaşi vorbe.

Merse bătrâna mai departe şi se întâlni cu un div. Se învoi şi cu el şi, până la urmă, ajunse acasă la fată. Rămase acolo în ospeţie două-trei zile, dar veni şi vremea să se întoarcă.

Fata simţi că mamă-sa era îngrijorată de ceva anume, de era aşa căzută pe gânduri.

— Ce te frământă? se interesă fata.

Şi bătrâna îi povesti de păţaniile prin care trecuse, iar fata o linişti:

— Nu-i nimic, născocesc eu ceva pentru tine.

Se îndepărtă, aduse dovleacul şi zise:

— Intră în dovleac şi rostogoleşte-te până acasă.

Bătrâna se băgă în dovleac, dovleacul se rostogoli înainte şi ajunse până la div.

Divul întrebă:

— Dovleacule, oare ochii tăi fără de vedere n-au zărit-o pe bătrâna gârbovă?

— Nu, răspunse dovleacul, mă jur că n-am văzut-o! Rostogoleşte-mă ca să ajung mai repede.

Se rostogoli mai departe şi ajunse la lup. Îi zise aceleaşi vorbe ca şi divului şi plecă mai departe. Dar când ajunse la leu, viclenia nu-i mai izbuti. În loc să împingă dovleacul să meargă mai departe, leul îl apucă, îl ridică cât mai sus putu şi-l izbi de pământ. Dovleacul se zdrobi în bucăţi, bătrâna căzu şi ea la pământ şi leul o mâncă.

1. Titlu dat slujitorilor în moschee sau învăţătorilor religioşi.

Corbul cel îndărătnic

A fost odată ca niciodată un abiar[1] care avea multă bogăţie şi bani. Şi mai avea el şi un fecior pe care îl chema Mehrak. Cum era singurul copil la părinţi, se înţelege că era şi nespus de îndrăgit. Când Mehrak ajunse flăcău mare şi îi crescu barbă şi mustăţi, tatăl său îi găsi o nevastă pricepută şi sprintenă.

Abiarul nostru trăia în îndestulare şi în fiecare seară, la cină, în jurul său se adunau şi nevasta, şi feciorul, şi nora. Dar el nu era numai abiar, ci era şi mai-marele peste sat, din care pricină era ascultat de toţi oamenii. Zilele treceau, vremea zbura, lunile se duceau, iar anii rămâneau în urmă. Abiarul îmbătrâni şi slăbi. Odată, într-o seară, îşi chemă feciorul şi-i grăi:

— Ceea ce am avut de făcut pe această lume am terminat şi, nu peste multă vreme, am să închid ochii pentru totdeauna. Mehrak, fiul meu, ţie-ţi grăiesc! Nu lăsa ca după moartea mea lampa să se stingă în casă şi casa să rămână fără lumină, iar banii nu-i cheltui fără rost. Ţine calea de mijloc, calea de aur şi, cândva, de te va părăsi norocul, ia în mână sapa, apucă-te să ari şi să semeni şi vei găsi îndestulare aşa cum numai pământul îţi dă.

Trecură câteva zile şi abiarul muri. Mehrak îi luă locul, dar nu înţelesese ce trebuie să facă. Cheltui banii fără nici o noimă şi asta până află că, în afară de o vacă şi de laptele pe care îl dădea, cu care de altfel era nevoit să-şi ducă zilele, nu-i mai rămăsese nimic. Cei ce mâncau cândva găini şi miei trăiau acum numai cu pâine uscată…

Într-o bună zi, Mehrak ieşi la câmp şi văzu o arie de treierat. Îşi aminti că tată-său îi poruncise: „Cândva, de te va părăsi norocul, ia în mână sapa”. Şi se gândi: „Trebuie cât se poate de repede să vând vaca, să fac rost de pământ, să strâng sămânţă şi să mă apuc să-mi fac un ogor cu grâu”. Cu banii primiţi pe vacă cumpără puţin pământ şi grâu de sămânţă. Luă în mână sapa şi se apucă de treabă…

Dar iată că veni şi vremea culesului. Într-o dimineaţă, Mehrak văzu cum un corb negru, care era aşezat pe ogorul lui, îi strica semănătura. Atunci luă de jos o piatră şi o aruncă în corb. Pasărea se înălţă în văzduh, apoi se aşeză pe un bolovan negru, la marginea aceluiaşi ogor. Stătu acolo ce stătu şi, când Mehrak începu să lucreze, se întoarse iarăşi la stricăciunile lui. O a doua piatră porni din mâna omului ca să-l lovească, dar, ca şi mai înainte, corbul se ridică în văzduh, apoi se aşeză din nou pe bolovan. Şi cum până la asfinţit şezu cu încăpăţânare pe ogor, pasărea reuşi până la urmă să-l scoată pe Mehrak din minţi. În dimineaţa următoare, corbul făcu acelaşi lucru ca şi în ajun, până ce Mehrak îi zise:

— Ascultă, corbule! De ce eşti îndărătnic şi-mi strici semănătura?

— Vreau să-mi bat joc de tine, răspunse corbul.

Mehrak nu izbuti în nici un fel să se descotorosească de corb, aşa că seara îi povesti nevestei tot ce i se întâmplase peste zi. Iar nevasta îi zise:

— Mâine dimineaţă, înainte să zboare corbul spre tine, ia nişte smoală, topeşte-o şi toarn-o pe bolovanul cel negru. Când corbul se aşează, o să se lipească, tu îl prinzi şi-i suceşti gâtul.

— Nevastă, ce înţeleaptă eşti! se minună Mehrak. M-ai învăţat un lucru bun. Întocmai am să fac!

În ziua următoare, dis-de-dimineaţă, aduse smoală, o topi şi o turnă pe bolovanul cel negru. Se crăpă de ziuă, apoi răsări şi soarele. După un ceas se ivi şi corbul din ajun, care se repezi la semănătură. Mehrak îi dădu pace până ce soarele topi şi mai bine smoala. După aceea, luă o piatră şi o azvârli în corb. Speriată, pasărea se grăbi spre bolovan, iar când se aşeză, îndată ghearele i se lipiră. Mehrak se apropie şi, cât ai clipi, îi prinse gâtul în mână.

— De ce faci asta? întrebă corbul, văzându-şi clipele numărate.

— Vreau să-mi bat joc de tine! răspunse Mehrak.

Şi corbul zise mai departe:

— Dă-mi drumul, mai mult n-am să mai fac nici un rău semănăturii tale. Dacă mă omori, puii mei vor rămâne fără ocrotire, te vor blestema şi ţie însuţi îţi va fi rău.

Vorbele corbului îl înduioşară pe Mehrak şi el îi dădu drumul.

— Hei, Mehrak! mai zise corbul după ce se aşează pe alt bolovan. Tu ai avut milă de mine, aşa că am să te răsplătesc. Îţi dau o pană. Păstreaz-o şi dacă vei avea vreo nenorocire, dă-i drumul s-o ducă vântul. Încotro o va porni, să te duci în urma ei până ajungi la mine. Când ai să mă vezi, n-am să te las neajutorat.

— Prea bine, încuviinţă Mehrak.

Aşa că luă pana, o duse acasă, i-o dădu nevestei şi zise:

— Ia un cufăr de fier şi ascunde pana pe fundul lui. Poate la zile negre ne va fi de folos.

Nevasta luă pana şi o puse în cufăr. Trecură câţiva ani şi iată că veni seceta. Nici picătură de ploaie, pământul nu rodi nimic şi Mehrak ajunse la sapă de lemn. Aducându-şi aminte, nevasta îi zise:

— Mehrak, ce-ar fi să iei pana şi să te duci să cauţi corbul?

— Bine zici, du-te şi adu pana, răspunse el.

Femeia aduse pana, Mehrak ieşi din casă şi îi dădu drumul. Pana zbură de parcă ar fi purtat-o vântul, iar Mehrak merse în urma ei până ajunse pe culmea unui munte, la un palat de fier. Se uită şi ce văzu? Acolo dormea o matahală de demon care, simţindu-l, se trezi şi urlă:

— Hei, fiu de om cu dinţii albi şi ochii negri! Ce nevoi te-au adus pe-aici?

— Merg în urma penei, răspunse Mehrak.

— Bine, du-te mai departe!

Pana zbură ce zbură şi intră într-o peşteră. Mehrak, tot după ea, ajunse înăuntru şi acolo, fără să se aştepte, dădu cu ochii de corb.

— A, Mehrak! Bine ai venit! Ţi-ai amintit de mine? întrebă corbul.

Şi Mehrak îi povesti despre secetă şi de grijile pe care le avea. Corbul îi dădu degrabă patru-cinci saci de grâu şi-i zise:

— Uite de-ale gurii pentru voi toţi în acest an secetos. Îi mai dărui şi o găină şi-i zise:

— Găina asta niciodată nu se dă jos din cuibar şi în fiecare zi dă câte un ou de aur. Găina ţi-o dăruiesc ca să ai şi bani.

Mehrak se întoarse acasă fericit. Şi-i povesti nevestei tot ce făcuse.

— Toate sunt bune, zise nevasta, dar tu să nu spui nimănui că noi avem o astfel de găină.

Dar Mehrak n-o ascultă, se duse peste tot şi arătă găina. Aşa află mai-marele satului, care trimise un om la Mehrak să-l întrebe: „Am auzit că ai o găină nemaipomenită. Dă-mi-o s-o văd, apoi ţi-o înapoiez”. Neavând ce face, Mehrak trimise găina, dar mai-marele satului îi înapoie alta, asemănătoare cu cea care făcea în fiecare zi oul de aur. Pricepând că nu-i aceeaşi găină, Mehrak, se duse la mai-marele satului care îl ciomăgi şi-l goni.

Trecu un an şi iarăşi ajunse la sapă de lemn.

— Mehrak, du-te şi caută corbul, îl sfătui nevasta.

Ca şi prima dată, Mehrak ajunse la corb şi-i povesti acestuia totul. Acum corbul îi dădu un cazan şi o strecurătoare, după care îi grăi:

— Cum ţi se va face foame, bate cu strecurătoarea în cazan, cere bucatele poftite şi cazanul ţi le va da.

Mehrak se bucură, aduse cazanul acasă şi în fiecare seară luau din cazan ce pofteau. Odată, Mehrak îi zise nevestei:

— Mai-marele satului m-a supărat nespus. Hai să ne răzbunăm. Îl chemăm în ospeţie şi punem înaintea lui o sută de bucate felurite ca el să vadă că noi nu suntem mai prejos decât alţii, cu toate că ne-a luat găina.

— De ce eşti neghiob?! Se mânie nevasta. Îţi va lua cazanul cum ţi-a luat şi găina.

— Nu, n-am să i-l dau, făgădui Mehrak.

Plecă şi îl pofti pe mai-marele satului cu toţi ai lui. La amiază, când se aşezară să prânzească, mai-marele satului văzu cum una după alta, în faţa lor, apăreau felurite bucate. Îşi muşcă un deget de ciudă şi îi zise slugii sale:

— Du-te şi vezi ce anume fac ei dincolo.

— Acolo e un cazan, şopti sluga când se întoarse. Bat cu o strecurătoare în el, poruncesc bucatele şi cazanul le dă una după alta.

Mai-marele satului nu zise nimic, prânzi pe îndestulate şi, a doua zi, trimise un om la Mehrak.

— Dă-mi, rogu-te frumos, cazanul vostru pentru două zile. Mehrak nu se învoi, dar îi luară cazanul cu sila. Peste două zile îi înapoiară alt cazan. Mehrak băgă de seamă că e vorba de alt cazan şi porni întins la mai-marele satului, care iarăşi îl bătu şi-l izgoni.

Când intră în cel de-al treilea an, starea lui Mehrak era tot jalnică. Atunci, dădu drumul penei, ca şi prima şi a doua oară, şi porni să caute corbul. Când îl găsi, îi povesti totul. Ascultându-l, corbului i se făcu milă şi-i zise:

— De data asta am să-ţi dau un lucru să te-ajute să primeşti înapoi şi găina şi cazanul.

Îi dărui un dovleac şi-i mai zise:

— Dacă te va necăji careva, loveşte cu mâna în dovleac şi grăieşte aşa: „O sută de ciomege în mâini, frica o alungă!”. Din dovleac se vor ivi o sută de robi cu pielea neagră, fiecare cu puterea a o sută de tigri, care îţi vor rupe duşmanul în bucăţi. Iar când termină treaba, spune-le: „Robi, ascundeţi-vă în dovleac şi luaţi şi ciomegele cu voi”. Atunci se vor ascunde în dovleac.

Mehrak luă darul, nu se duse acasă, ci porni drept la mai-marele satului.

— Ce vânt te aduce? întrebă mai-marele satului.

— Nici un vânt, răspunse Mehrak, doar am venit să-mi iau înapoi găina şi cazanul.

— Loviţi-l, alungaţi-l!

Numai ce auzi porunca mai-marelui satului că Mehrak şi lovi dovleacul cu mâna şi grăi: „O sută de ciomege în mâini, frica o alungă!”. Din dovleac se iviră harapii şi se porniră să rupă oasele mai-marelui satului şi slugilor sale. Când văzu că-l omoară, mai-marele satului strigă:

— Îţi dau şi găina, şi cazanul!

— Hai, mai repede, îi dădu Mehrak ghes.

Şi mai zise:

— Robi, ascundeţi-vă în dovleac şi luaţi şi ciomegele cu voi.

Harapii îndepliniră întru totul porunca. Chiar atunci se adunaseră şi locuitorii satului care-l aleseră pe Mehrak mai-mare peste ei. Iar nevastă-sa, care era acasă, ce văzu? Mehrak se întorcea cu găina, cazanul şi dovleacul şi, pe deasupra, mai avea şi bastonul şi turbanul mai-marelui satului. Ajuns acasă, îi povesti totul nevestei, de-a fir-a-păr. Ea se bucură, se ridică în picioare şi începu să joace.

Cum s-au îndeplinit dorinţele lor, aşa să se îndeplinească dorinţele tuturor.

1. Supraveghetor al canalelor de irigaţie.

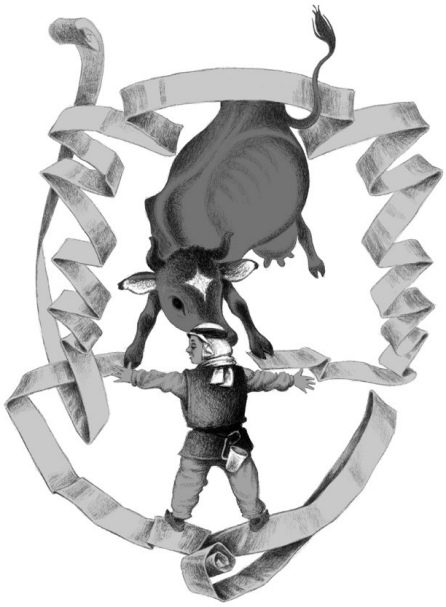

Vaca cu semn în frunte

Un om avea un fecior pe nume Gurghin pe care îl iubea nespus. Feciorul încă nu ştia să deosebească mâna stângă de dreapta când mama lui muri. Trecu un an după moartea mamei şi tatăl lui îşi luă altă nevastă. După nouă luni, această femeie născu un băiat şi Gurghin avu astfel un frate vitreg.

Din ziua în care se născu băiatul şi începu să crească, dar mai ales de când această femeie se statornici zdravăn în casă sau, cum se zice, îi dăduseră rădăcini, prinse să se ţină de capul lui Gurghin şi să-l oropsească. Cel mai mult o mânia faptul că pe cât era Gurghin de voinic, frumos, cu faţa albă şi obrazul îmbujorat, tot pe-atâta era fiul ei de mărunt, urât, galben şi slab.

De aceea, Gurghin ajunse băiatul bun la toate, pus la alergătură. Tot ce însemna treabă cădea pe umerii lui. Femeia îl hrănea cu pâine uscată, mucegăită, îl îmbrăca în zdrenţe. Iar tatăl lui Gurghin nu îndrăznea să-i zică nevestei ce-avea în minte: „Vai, tu, păcătoaso! E fiul meu, să n-ai îndrăzneala să-l chinui!”.

Femeia îl oropsea atât de tare, încât îl silea pe nefericitul Gurghin să mâne la păşune în fiecare dimineaţă şi turma de vaci şi pe cea de oi, iar seara să le aducă înapoi. Dar nu-i îngăduia să intre în casă, aşa că el dormea în staul şi îngrijea de vaci, de oi şi de măgari. Iar fiului ei îi zicea că nu se cade să stea de vorbă cu Gurghin, să nu se înjosească. Gurghin vedea toate acestea, auzea şi se minuna de lipsa de curaj a tatălui său.

Odată, la păşune, aproape de amiază, lui Gurghin i se făcu foame, vârî mâna în traistă să scoată pâinea şi să mănânce. Şi ce văzu? Pâinea se întărise ca piatra. Oricât a umezit-o în gură, oricât a încercat s-o mestece, pâinea nu s-a înmuiat. A scos dumicatul de pâine din gură l-a aruncat pe pământ şi a căzut pe gânduri.

În turmă se afla o vacă cu un semn alb în frunte, vacă ce îl iubea nespus pe Gurghin. Şi când vaca aceasta văzu că flăcăul căzuse pe gânduri, mugi şi se apropie de el, zicându-i cu glas omenesc:

— Hei, Gurghin, la ce te gândeşti?

— La soarta mea nefericită, răspunse.

Şi vaca din nou întrebă:

— Dar care este necazul?

Şi Gurghin îi povesti vacii cu semn alb în frunte totul, de la un capăt la celălalt. Vaca îl ascultă cu luare-aminte şi îl căină:

— Nu te amărî! Nu-i totul pe lume aşa de rău. Uite, ridică-te, spală-mi coarnele, pune buzele pe cornul meu drept şi suge. De acolo va curge miere după pofta inimii tale, iar din cornul stâng, unt.

Gurghin de învoi şi făcu întocmai. Mâncă din coarnele vacii o miere şi un unt cum nu gustase niciodată.

— Cum te apucă foamea, tot aşa să faci, dar să nu afle nimeni. Dacă află cineva, amândoi pierim.

Şi începu pentru Gurghin o altă viaţă. În fiecare zi, cum îl răzbea foamea, punea buzele când pe cornul stâng, când pe cel drept al vacii şi sugea miere şi unt. De la o aşa bunătate se înroşi în obraji, pielea i se albi de parcă era sânge amestecat cu lapte.

Mama vitregă avea însă o nedumerire. De ce oare Gurghin, care doarme în staul, paşte turma şi mănâncă pâine uscată, are chipul ca un măr, pe când fiul ei, care nu munceşte, iar tot ce mănâncă e gras şi dulce, are chipul ca o lămâie putredă?

Aceste gânduri şi amărăciuni aproape că o îmbolnăveau. În cele din urmă, ajunse ea la bănuiala că la păşune se întâmplă ceva necurat. „Acolo cineva îl ajută pe Gurghin, îi dă să mănânce.” Ca să afle adevărul, îi zise într-o zi fiului ei:

— Du-te astăzi împreună cu Gurhgin la păşune, fii cu ochii în patru, vezi ce face el acolo şi ce mănâncă la amiază.

Pregăti mâncare multă, o puse într-o traistă şi o dădu fiului ei.

Ajunseră amândoi la păşune. Veni amiaza şi cel mic îi zise lui Gurghin:

— Vrei să mănânci?

— Nu, nu vreau, răspunse Gurghin, dacă ţi-e foame, mănâncă şi nu mă lua pe mine în seamă.

Cel mic îşi termină mâncarea, strânse vasele şi aşteptă să vadă ce o să mănânce Gurghin. După aproape o oră văzu cum Gurghin se duce în mijlocul cirezii, alege o vacă, îi spală coarnele şi începe să sugă.

Când se întoarseră amândoi acasă, cel mic îi povesti totul mamei sale.

— Dacă-i aşa, zise mama, du-te şi mâine cu el. Dacă vei vedea că nu mănâncă, nu mânca nici tu. Orice face el, întocmai să faci şi tu şi neapărat suge şi tu coarnele acelei vaci.

Copilul se învoi. A doua zi plecară la păşune şi, când veni amiaza, cel mic întrebă:

— Vrei să mănânci?

— Nu! răspunse Gurghin. Dacă tu vrei, mănâncă şi nu mă lua pe mine în seamă.

Dar nici cel mic nu mâncă, ci aşteptă până văzu cum Gurghin, la fel ca şi în ziua dinainte, se duse, spălă coarnele vacii şi începu să le sugă. După un timp, sătul, Gurghin se duse la pârâu să bea apă. Îndată, cel mic se apropie de vacă să sugă şi el din corn. Dar vaca îl izbi aşa de tare cu piciorul, de-l aruncă la pământ. Dar iute se ridică şi nu lăsă să se înţeleagă că ghicise despre ce era vorba, până nu ajunse acasă şi nu-i povesti mamei despre

toate cele. Mama se dumiri că vaca este amestecată în treaba asta, de la ea vin toate acestea, aşa că începu să pândească şi vaca, şi pe Gurghin.

Odată, noaptea, lui Gurghin i se făcu foame şi se duse în grajd la vacă să sugă miere, iar mama vitregă se furişă în urma lui. Numai ce-şi puse buzele pe cornul vacii, că-l prinse de mână şi strigă:

— Ce faci?

— Nimic, spăl capul vacii, răspunse Gurghin.

Dar mama vitregă zise:

— Bine! Îţi place vaca aceasta? Lasă că-ţi arăt eu ţie!

Spuse aceste vorbe, plecă în odaia ei, se trânti în aşternut şi se prefăcu bolnavă. De îndată trimise o scrisoare vraciului în care-i scrise: „Când te vor aduce la mine, tu spune-le că singurul leac pentru boala mea este carnea de la vaca cu semnul alb în frunte”.

Spre seară, în bazarul oraşului, îl vestiră pe tatăl lui Gurghin:

— De ce stai aici? Nevestei tale îi este rău, geme de se-aude până în ceruri!

Bărbatul se sperie şi trimise repede după vraci. Când acesta sosi, zise:

— Nevasta ta e tare bolnavă. Trebuie să frigi inima şi ficatul vacii cu semn alb în frunte şi să-i dai să mănânce.

Tatăl lui Gurghin se învoi:

— Aşa să fie! Mâine dimineaţă tăiem vaca, carnea o mâncăm noi, inima şi ficatul i le vom da ei.

Auzind toate acestea, Gurghin se supără aşa de tare, de parcă toţi munţii de pe lume i se aşezaseră pe inimă. Însă după vreun ceas, îşi mai veni în fire, se ridică şi se îndreptă spre grajd să-şi ia rămas-bun de la vacă. Rămas-bun până la revederea după învierea din morţi. Dar se mai duse şi să sugă, pentru ultima dată, miere şi unt.

Numai ce păşi în grajd, că nu se putu stăpâni şi începu să verse lacrimi din belşug. Curseră lacrimile ca dintr-un nor de primăvară. Vaca îl întrebă:

— De ce plângi?

— Cum să nu plâng, căci mâine te vor tăia, răspunse Gurghin. Iar fără tine nu pot trăi.

Vaca mai întrebă:

— De ce vor să mă omoare?

Atunci el îi povesti totul.

— Nu plânge, pe mine nu mă pot omorî, îl linişti vaca. Uite ce te rog: când îţi vor porunci să aduci frânghia să-mi lege picioarele, tu să iei o frânghie putredă, iar în acel loc din grădină unde vor să mă taie, pune o grămadă de cenuşă. Când vei vedea că mă ridic de la pământ, aruncă-te pe spinarea mea şi apucă-mă de coarne. Restul nu mai e treaba ta.

Gurghin se prinse să facă toate acestea.

Dimineaţa se treziră toţi şi tatăl îi porunci feciorului:

— Adu frânghia!

Se duse şi aduse o frânghie putredă fără să uite să pună cenuşă în grădină. Apoi, tatăl îi mai zise:

— Cât timp eu ascut cuţitul, tu cu fratele tău să mă ajutaţi: legaţi picioarele vacii.

Gurghin şi fratele lui legară picioarele vacii şi o răsturnară la pământ lângă grămada de cenuşă. Tatăl lui Gurghin ascuţi cuţitul şi se apropie de vacă. Numai ce ridică mâna să-i împlânte cuţitul în gât, că vaca se smuci, rupse frânghia cea putredă, lovi cu toate cele patru picioare grămada de cenuşă şi o împrăştie în ochii celor ce se aflau împrejur. Îndată Gurghin sări pe spinarea vacii care zbură prin porţi şi, ca vântul, ajunse în pădure lângă un desiş de trestie. Acolo îl coborî pe Gurghin şi-i grăi:

— Rupe o trestie şi fă din ea un fluier cu şapte găuri. Am să te las la marginea acestei păduri şi am să plec. Dacă ţi se întâmplă ceva sau flămânzeşti, cântă din fluier şi eu îndată mă ivesc şi fac tot ce trebuie pentru tine.

Vaca plecă, iar Gurghin rămase acolo. Odată pe zi el cânta din fluier, vaca venea, îl hrănea cu miere şi unt, apoi pleca.

Iar acum, ascultaţi să vedeţi ce pădure se afla acolo!

Pădurea era a padişahului acelei ţări, iar padişahul o dăruise fetei sale pentru ca ea, atunci când i se va urî de plimbat prin grădină, să poată veni aici.

Trecură vreo două-trei zile de când stătea Gurghin pe acolo şi fata padişahului, pe care o chema Roshanak, veni în pădure împreună cu fete de seama ei. Cum o văzu în depărtare, Gurghin se căţără într-un copac. Fetele se strânseră tocmai sub acel copac, dansară, alergară împrejurul lui, se jucară de-a şoarecele şi pisica şi, nu ştiu cum se făcu că, deodată, Roshanak îl zări pe Gurghin sus în copac.

Ce mai flăcău! Halal voinic! Dar cât de puternic era! Un asemenea tânăr atât de frumos ea încă nu văzuse. Era pricina pentru care păli, picioarele i se înmuiară, îşi pierdu simţirea şi se prăvăli la pământ. Fetele gândiră: „Ceva s-a întâmplat cu ea” şi începură s-o zgâlţâie. Cum îşi veni în fire, o duseră acasă, la palat. Însă Roshanak era tot timpul cu gândul numai la Gurghin, fiind parcă vrăjită.

Roshanak era atât de minunată, încât zvonul despre frumuseţea ei se răspândise în multe oraşe. Feciorii padişahilor din toate părţile veniseră să-i ceară mâna, aduseseră daruri, însă ea îi refuzase pe toţi.

Tatăl ei îi zise de mai multe ori:

— De ce te porţi astfel, fata mea? Oricum, într-o bună zi trebuie să fii nevasta cuiva şi cu cât te duci mai curând la casa bărbatului, cu atât mai bine!

Roshanak răspundea:

— Mie nu-mi place nici unul dintre ei. Mă voi duce după cel care-mi fură primul inima!

În ziua în care îl văzu pe Gurghin, ea îi mărturisi tatălui său:

— Tăicuţule! Am visat că cineva îmi zice: „Viitorul tău bărbat se află în pădurea ta, într-un copac”. Numai pe el îl vreau!

— Dar cine are îndrăzneala să intre în această pădure? întrebă tatăl.

La care Roshanak răspunse:

— Dar visul n-a fost înşelător.

În ziua ce urmă, după ce vorbise cu Roshanak, padişahul trimise în pădure zece oameni din garda lui. Când îi văzu, Gurghin se căţără în copac. Dar ei se apropiară şi porunciră:

— Hei, flăcăule! Coboară repede! Padişahul te cheamă la el.

— Nu cobor! se împotrivi Gurghin.

Oştenii din gardă se mâniară:

— Deci nu cobori? Atunci îndată te tragem jos!

Numai ce se pregătiră să se urce, că Gurghin suflă în fluier şi se ivi vaca cu semn în frunte. Împunse de două-trei ori cu coarnele. De teamă, oamenii fugiră, ajunseră la padişah şi îi povestiră totul.

Atunci, padişahul porunci:

— Plecaţi! Luaţi-l pe neaşteptate, puneţi mâna pe el!

Într-o noapte, oştenii din gardă se aruncară pe Gurghin, care dormea sub copac, îi luară fluierul din buzunar şi-l duseră la padişah. Iar Gurghin îi plăcu mult padişahului. O binecuvântă şi pe fata lui şi porunci să se pregătească nunta. Dar Gurghin îi zise:

— Eu îţi iau fata de nevastă numai cu învoiala să mi se dea fluierul înapoi.

Padişahul porunci să i se aducă fluierul şi Gurghin cântă din el. Se ivi vaca cu semn în frunte, îi povesti acesteia totul şi, pe deasupra, mai zise:

— Vreau să fie şi tata de faţă la nuntă!

Vaca se duse şi veni cu tatăl lui. Iar când ajunse, începu petrecerea de nuntă. Şapte zile şi şapte nopţi fu împodobit oraşul. Pe mire şi mireasă îi urcară pe un elefant şi-i plimbară prin oraş. Padişahul, cum n-avea feciori, îl înfie pe Gurghin, iar acesta ajunse moştenitor al tronului.

Din cer căzură pe pământ patru mere înmiresmate: unul pentru Gurghin, unul pentru Roshanak, unul pentru ca această poveste să ajungă la noi şi unul pentru ca povestea să se împrăştie în întreaga lume.

Leul vânător

A fost odată sau n-a fost.

A fost odată un culegător de vreascuri care avea un măgar. În fiecare zi, omul nostru mâna măgarul în pustiu, îl împovăra cu uscături şi ciulini şi îl silea să trudească toată ziua. Iar seara îi arunca în faţă o mână de fân rău. Se săturǎ măgarul de aşa o viaţă şi începu să se gândească cum să scape din mâinile culegătorului de vreascuri. Mintea nu-l duse la altceva decât să nu mai mănânce şi să se prefacă bolnav.

Aşadar, într-o seară, când se întoarse din pustiu ostenit şi chinuit, nici nu se apucă să mănânce şi se prăbuşi la pământ.

Dimineaţa, culegătorul de vreascuri veni după măgar, văzu în ce stare se află şi se întristă. „Vai, s-a îmbolnăvit măgarul meu!”, se gândi îndurerat, „treaba se va schimba acum cu totul”. Se mai uită o dată la măgar şi văzu că acesta era întins la pământ cât era de lung. „Nu-i semn să se îndrepte curând”, îşi zise, „iar să ţin un măgar beteag n-am trebuinţă, doar se vede că şi-a făcut treaba şi nu i-a mai rămas putere. Mai bine să-l ridic şi să-l gonesc departe”.

Atunci, culegătorul de vreascuri vru să-l facă să se ridice, dar nu reuşi. Sărmanul de el, în ce hal slăbise! Aşa că mai chibzui puţin şi, până la urmă, hotărî că măgarul nu mai e bun de nimic. Îl lovi cu piciorul, ca să-l sileascǎ să se ridice, dar degeaba. Cu ajutorul rudelor şi al vecinilor, îl târî până în câmp şi-l părăsi acolo.

Iar măgarul se bucură tare mult. Merse ce merse pe câmp, până ajunse la o pădure. Iar la marginea pădurii era o păşune bogată. Se scurse vremea, măgarul ajunse pe zi ce trecea tot mai gras şi într-atâta prinse putere că nimeni n-ar fi recunoscut în el pe cel dinainte.

Odată, pe când păştea liniştit pe pajişte, se auzi din pădure un răget groaznic de leu. Fu cât pe ce să moară de frică, aşa de tare se sperie. „Ce să fac”, gândi, „să las totul baltă şi s-o iau la sănătoasa? Dar dacă dau nas în nas cu fiara? Poate e mai bine să rămân pe loc? Mă tem totuşi că, leu sau tigru sau orice altă fiară o fi, dacă se aruncă pe mine mă mănâncă”.

În cele din urmă, măgarul îşi zise: „Apoi şi eu am glas, ia să scot şi eu un răget cât mai fioros ca să înspăimânt duşmanul!”.

Şi începu măgarul să ragă din toate puterile, încât vuietul răsună peste toată pădurea şi ajunse la urechile leului.

Ce s-ascundem adevărul! Şi leul se temu şi-şi zise: „O, Doamne, până acum credeam că nu este glas mai puternic şi mai răsunător decât al meu şi uite că acest răget e de o sută de ori mai groaznic! Dacă, apără Allah, dacă această fiară se dovedeşte mai mare şi mai puternică decât mine? De ce oare am ajuns eu tocmai în pădurea asta?”.

Aşadar şi pe leu îl cuprinse teama, se pierdu cu firea, stătu şi chibzui: „Să stau pe loc sau să fug? Oare, ce să fac?”.

Deci, într-un colţ al pădurii măgarul, iar în altul leul, amândoi tremurau cuprinşi de spaimă şi, nu se ştie cum, pe neaşteptate, se treziră faţă în faţă. Măgarul pricepu că în faţă avea un leu. Se tulbură tare, însă nu-şi pierdu capul şi nu lăsă să se vadă acest lucru. Dar leul nu ghici că înaintea lui se află un măgar. Văzu doar că în faţa ochilor îi stă o făptură mare şi zdravănă. Stătu să chibzuiască: „Cine ar putea fi această făptură?”. Vru să facă cale întoarsă, dar se temu: „Dacă fiara se aruncă asupra mea pe la spate?”. Negăsind nimic mai bun de făcut, se apropie de măgar, îi dădu bineţe şi, în semn de prietenie şi respect, sărută pământul din faţa lui. Îndată măgarul pricepu că leul se teme de el, îi dădu la rându-i bineţe şi-i zise:

— Cum ai avut îndrăzneala ca, fără nici un drept, să vii aici? Cine eşti? Cum te numeşti?

Iar leul răspunse:

— Eu sunt leul şi am venit aici să te slujesc.

— Şi eu sunt tot leu, dar un leu vânător. Te iau să-mi fii slugă, dar să ştii ceva: dacă te voi învinovăţi de trei ori, că negreşit vei păcătui cu ceva, îţi voi spinteca pântecele şi-ţi voi scoate măruntaiele!

— Întocmai să fie! încuviinţă leul.

Şi aşa leul şi măgarul începură să-şi ducă traiul împreună. Însă măgarul se frământa tot timpul cum să se descotorosească de leu. De aceea, îi zise odată:

— Leule, vreau să aţipesc puţin, stai lângă mine şi păzeşte-mă!

După aceste vorbe, se lungi să adoarmă. Nădăjduia că, după ce adoarme, leul o s-o ia la sănătoasa. La drept vorbind, şi leul se gândea să fugă, dar se temea să nu nimerească sub copitele măgarului.

Stătea lungit măgarul de parcă dormea. Dintr-odată, pe frunte i se aşează o muscă. Leul se nelinişti, se ridică şi, cu băgare de seamă, goni musca cu vârful cozii şi o sudui în toate felurile. Atunci, măgarul începu să zbiere cât îl ţinea gura:

— Cine ţi-a poruncit să alungi musca? Ea îmi curăţa sângele! Fii cu băgare de seamă, păzeşte-te, asta e prima ta greşeală. Vai de tine dacă mai greşeşti şi a doua, şi a treia oară!

— Iartă-mă, se rugă leul fierbinte, am greşit, dar n-am să mai fac aşa ceva!

— Bine, să vedem! zise măgarul.

A doua zi, măgarul, iar după el şi leul merseră prin pădure şi ajunseră la o baltă. Din nebăgare de seamă, măgarul puse piciorul într-un loc mocirlos, se înnămoli şi mai-mai să se înece. Însă leul se repezi îndată, îl apucă zdravăn şi-l scoase de acolo. Şi măgarul se aşternu pe urlat:

— Ce neobrăzat eşti! Îţi bagi nasul în treburile mele! Ce, nu puteam să ies singur din baltă? Tu nu ştii că aici este mormântul tatălui meu? Allah să-l binecuvânteze! Mi-am amintit şi am dorit să spun o rugăciune la mormânt

ca să-i alin sufletul, iar tu m-ai împiedicat. Ia aminte, tu singur faci socoteala, e a doua greşeală. Vai de pielea ta dacă o faci şi pe a treia!

După această întâmplare trecură două sau trei zile. Amândoi, şi măgarul, şi leul, tremurau de frică unul de celălalt şi se pândeau tot timpul. Într-o zi, se duseră la râu. Măgarul văzu apa şi simţi că îl doboară setea. Intră în râu să bea şi uite că alunecă, iar vâltoarea apei îl luă la vale. Simţind că se îneacă, măgarul începu să urle. Leul se aruncă în apă şi-l trase la mal. Dar măgarul îi aruncă o privire furioasă şi ţipă la el:

— Eu nu pot să mă înţeleg cu tine! N-am altă scăpare în afară de a te pedepsi aşa cum se cuvine. Am intrat în apă ca să mă spăl şi tu ţi-ai închipuit că mă înec! Pare-se că nu judeci. Prea bine, acum ştiu ce trebuie să fac!

~n timp ce zicea măgarul vorbele acestea, leul îşi zicea şi el: „Fie ce-o fi, ia să încerc să fug că, oricum, el tot o să mă omoare. Dacă o iau la sănătoasa şi izbutesc să scap de el, îmi salvez viaţa, dacă nu, mai devreme sau mai târziu tot din pricina lui voi muri. Cu cât mai repede, cu atât mai bine!”.

Îndată leul sări din loc, se avântă în desişul pădurii şi se puse pe fugă mai repede ca vântul şi mai iute ca fulgerul. Măgarul se bucură văzând asta şi, aşa ca de ochii lumii, făcu câţiva paşi după el, apoi se opri şi strigă:

— Păcat că n-am chef să alerg după tine, să-ţi iau urma, că a te prinde pentru mine e la fel de uşor precum înghit apă. Dar am să dau de veste slugilor mele ca, oriunde te-or găsi, să pună laba pe tine şi să te aducă la mine!

În vremea aceasta, leul alerga şi tot alerga prin pădure fără să se uite înapoi. La un moment dat, îi ieşi în cale vulpea.

— Hei, leule, îi vorbi vulpea, de ce goneşti prin pădure ca o pisică ieşită din minţi, când încolo, când încoace?

Atunci leul îi povesti vulpii tot ce se întâmplase cu el. Auzind astea, vulpea îi zise:

— Noi nu cunoaştem fiară mai tare ca tine. Ia spune, să vedem, ce semne are făptura aceea!

— E mai puternică, mai lungă şi mai înaltă decât mine, răspunse leul, are urechi lungi şi glas răsunător.

— Vai, sărmane, se minună vulpea, acela e un măgar, hrana ta! Degeaba te-ai speriat de el şi l-ai luat drept leu. Întoarce-te şi să mergem amândoi la el. Tu îl sfâşii, inima şi ficatul le mănânci tu singur, iar carnea o mănânc eu.

Astfel, vulpea izbuti să-l liniştească puţin pe leu şi-l înduplecă să se întoarcă. Măgarul nu apucă să se bucure prea mult. Pe neaşteptate, văzu că din pădure se iveşte capul leului, iar în urma acestuia alerga vulpea. Stătu măgarul să se gândească cum să facă, iar când fiarele ajunseră aproape zise:

— Bravo, vulpiţă! Bine-ai făcut că mi-ai adus înapoi această slugă fugară. Aşteaptă că vin să-l sfâşii şi să-i scot inima şi ficatul!

Auzind asta, leul îi zise vulpii:

— Blestemato, vulpe mârşavă, se dovedeşte că m-ai înşelat, mi-ai dorit moartea! Şi îndată înşfăcă vulpea, o ridică cât putu de sus, o trânti cu putere de pământ şi o omorî, iar el o luă iute la sănătoasa.

Şi asta fu povestea toată despre leul păcălit şi „leul vânător”!

Povestea prinţului Mohammad

Aşa a fost sau n-a fost aşa. Era pe lume un padişah care avea trei feciori, pe numele lor Giamşid, Horşid şi Mohammad. Trăi mult padişahul, dar veni şi vremea să-şi dăruiască sufletul Celui de Sus. Căzu bolnav şi îşi chemă feciorii.

— Ascultaţi-mă feciorii mei, urmaşii mei, să ţineţi minte porunca mea! În oraşul nostru se află şapte porţi. Am hotărât să se zăvorască unele dintre ele şi să se acopere cu lut, pentru ca voi să nu le deschideţi şi să nu ieşiţi din oraş prin ele. În orice parte v-aţi gândi să vă plimbaţi sau să porniţi la vânătoare, totuna, nu ieşiţi din oraş prin acele porţi. Nici măcar să nu vă uitaţi la ele.

Trecură câteva zile şi padişahul muri. Prinţul cel mare, Giamşid, se urcă pe tronul tatălui şi domni un an întreg, nedreptăţindu-şi supuşii fără îndurare. Însă viaţa tihnită îl plictisi pe Giamşid şi, într-o bună zi, îşi chemă vizirii şi le porunci să deschidă porţile zăvorâte. Îi venise poftă să iasă din oraş trecând prin ele. De fapt, dorea să vadă ce se ascunde în spatele lor.

Vizirii, din prea adânc respect, căzură cu faţa la pământ şi încercară să-l abată pe Giamşid de la acest gând.

— Ne jertfim pentru tine! Nu încălca obiceiurile înaintaşilor, nici un padişah n-a trecut vreodată prin acele porţi. Nu găsi de cuviinţă chiar tu, să nu respecţi datinile.

— Hotărârea mea e nestrămutată, vorba mea e una şi să n-aveţi îndrăzneala să vă împotriviţi! Pregătiţi totul pentru vânătoare şi deschideţi porţile.

Văzând că vorbele lor nu izbutiră să-l înduplece, vizirii deschiseră porţile şi padişahul ieşi prin ele. Dar înainte de a părăsi oraşul, îi scrise vizirului mâinii drepte că, dacă nu se va întoarce de la vânătoare peste patruzeci de zile, padişah să ajungă fratele său, Horşid.

În prima zi, Giamşid şi vânătorii nu prinseră nimic şi deja se pregăteau să se întoarcă în oraş când, pe neaşteptate, văzură în depărtare o gazelă frumoasă şi zveltă. Padişahul porunci hăitaşilor s-o împresoare şi îi ameninţă că, dacă o lasă să scape, au s-o păţească rău.

Vânătorii înconjurară gazela într-un cerc strâns. Sărmana de ea privi într-o parte, privi într-alta, toate drumurile erau închise. Oamenii erau unul lângă altul. Atunci, gazela sări chiar peste capul padişahului şi fugi.

Padişahul zise:

— De vreme ce gazela a sărit peste capul meu, eu însumi o voi prinde. Întoarceţi-vă, nimeni să nu meargă cu mine!

Şi toţi cei ce-l însoţeau pe Giamşid se întoarseră în oraş, numai o slugă de-a lui, un negru, care-l slujea încă din copilărie, spuse:

— Eu nu te părăsesc, te voi însoţi peste tot, dă-mi încuviinţarea.

— Bine, se învoi Giamşid. Rămâi cu mine.

Aşa că padişahul şi sluga încălecară şi porniră ca vântul după gazelă.

Goniră aşa multă vreme şi izbutiră să ajungă din urmă gazela, dar aceasta fugea mai departe şi, lângă un pârâu din câmpie, pieri cu totul din vedere, ca apa care intră în pământ.

Căutară gazela, dar în zadar.

— Hai să nu ne mai grăbim, să ne tragem sufletul, să vedem cum am ajuns aici şi ce loc este acesta! gândi padişahul cu glas tare.

Descălecară, se aşezară pe malul pârâului şi se răcoriră cu apă rece. Împrejur, numai pustiu, nici o fiinţă nu se zărea. După ce se odihni puţin, Giamşid îi zise slugii:

— Du-te şi ia traista să vedem ce găsim în ea de mâncare.

Slujitorul negru luă de la şa traista cu de-ale gurii şi mâncară. După ce îşi potoliră foamea, poftiră să-şi astâmpere şi setea. Padişahul ar fi vrut să scoată din pârâu un pumn de apă când, dintr-odată, văzu o cupă de argint şi întinse mâna spre ea.

Aproape atinse cupa când auzi un glas: „Piei de-aici!”. Şi cât ai clipi, din pârâiaş ieşi o fată, minunată precum raza de soare, care ţinea în mână un retevei. Îl lovi repede pe padişah pe umăr şi-i porunci: „Prefă-te în piatră!”. La fel făcu şi cu sluga. Giamşid şi negrul său se făcură de-îndată pietre şi se rostogoliră în apă.

Se scurseră patruzeci de zile. Văzând locuitorii oraşului că padişahul Giamşid nu se mai întoarce, se înveşmântară în haine negre şi vestiră doliul, de parcă stăpânul lor pierise. Când trecură şi cele şapte zile de doliu, după cum poruncise Giamşid, fu numit padişah Horşid.

Un an cârmui Horşid ţara în linişte şi pace apoi, peste încă un an, porunci să se deschidă porţile tainice şi să-i fie aduse straiele de vânătoare. Oricât îl rugară vizirii să nu iasă prin acele porţi, padişahul o ţinea cu încăpăţânare una şi bună.

—Să nu îndrăzniţi să vă împotriviţi! Eu trebuie să plec şi să ies din oraş numai prin acele porţi.

De voie, de nevoie, îi aduseră padişahului straiele de vânătoare şi Horşid, cu câţiva vânători, părăsi oraşul.

Şi porunci vizirului mâinii drepte ca, dacă el însuşi nu se întoarce acasă peste patruzeci de zile, să-l învestească padişah pe prinţul Mohammad.

Străbătu Horşid o oarecare depărtare şi văzu şi el o gazelă de-l subjugă.

— Încercuiţi gazela aceasta şi n-o lăsaţi să fugă. Celui care o scapă îi va cădea capul! strigă el.

Oamenii încercuiră gazela, aceasta privi în dreapta, privi în stânga, toate drumurile închise. Atunci sări chiar peste capul padişahului şi, ca săgeata, o porni prin câmpie.

Se gândi padişahul, apoi grăi:

— Nimeni, în afară de mine, nu trebuie să ia urma acestei gazele. Eu însumi o voi prinde şi îi voi veni de hac.

Horşid goni după gazelă şi numai un servitor al lui, tot un negru, fratele celui care plecase cu Giamşid, îl urmă.

De dimineaţă până la amiază padişahul şi servitorul mânară caii în căutarea gazelei. Ajunseră la un pârâiaş unde aceasta, dintr-odată, nu se mai văzu, de parcă o înghiţise pământul.

Necăjit şi obosit, Horşid se opri să se odihnească şi să chibzuiască ce ar putea să facă mai departe.

Sluga priponi caii, întinse o pânză pe care aranjă mâncarea ce o aveau la ei. Mâncară şi vrură să-şi potolească setea. Se apropiară de pârâu şi acolo văzură în apă o cupă de argint.

— De unde să fi apărut această cupă de argint? se întrebă mirată sluga.

Horşid întinse mâna s-o apuce. Şi numai ce-o atinse, că răsună un glas: „Piei de-aici!”. Şi îndată se ivi o fată cu un retevei în mână. Îl lovi pe Horşid pe umăr zicând: „Prefă-te în piatră!”. Întocmai făcu şi servitorului. Amândoi, şi padişahul, şi servitorul, se prefăcură în pietre şi se rostogoliră în pârâiaş.

Supuşii lui Horşid aşteptară patruzeci de zile întoarcerea padişahului lor, apoi şapte zile ţinură doliu. După aceea îl învestiră ca padişah pe prinţul Mohammad, se apucară să bată monedă cu numele lui şi să se roage pentru el în moschee.

Se scurse încă un an. Padişahul Mohammad, după pilda fraţilor săi, porunci să se aducă tot ce e de trebuinţă pentru vânătoare şi să se deschidă încă o dată porţile aducătoare de necazuri. Vizirii căzură iarăşi la pământ şi-l rugară fierbinte pe padişah să nu facă greşeala fraţilor săi.

— Ne jertfim pentru tine, te rugăm să nu ieşi prin aceste porţi blestemate, ascultă sfaturile noastre bune!

Însă padişahul rămase neclintit.

— Vorbiţi zadarnic, fraţii mei s-au prăpădit plecând prin aceste porţi. Vreau să-i găsesc. Iată de ce trebuie să plec după ei tot prin aceste porţi.

Cu aceste cuvinte, Mohammad înmână celui mai însemnat vizir o hârtie pe care scria: „Dacă după patruzeci de zile nu mă întorc, tu vei fi padişah. Iar eu, în apropierea locului unde voi muri sau voi dispărea, îmi voi înfige sabia în pământ. Acolo să mă căutaţi!”.

Mohammad ieşi din oraş.

Ca şi fraţilor săi, în curând îi apăru în faţa ochilor o gazelă. Alergă după ea şi n-o prinse. Nu peste mult, gazela se făcu nevăzută lângă un pârâiaş. Tot acolo, Mohammad descălecă, priponi calul de un copac, se spălă şi se răcori. Apoi se aşeză să se odihnească la umbră. Aţipi, ochii i se închiseră, însă mintea îi rămase trează.

În acest timp, veniră în zbor trei porumbiţe şi se aşezară pe o creangă tocmai deasupra capului lui Mohammad.

Şi zise o porumbiţă:

— Surioară, ia priveşte în jos, oare îl ştii pe tânărul care doarme sub acest copac?

— Nu, nu-l cunosc, îi răspunse a doua porumbiţă.

— E feciorul padişahului Ahmad, zise prima porumbiţă. Padişahul Ahmad a avut trei feciori, Giamşid, Horşid şi Mohammad. Primii doi feciori nu au urmat porunca tatălui lor şi au ieşit prin porţile care fuseseră zăvorâte şi lipite cu lut. Amândoi au ajuns captivi ai fetei regelui Iskandar, pe numele ei Fereşte. Acum a venit rândul celui de-al treilea fecior, uite, acest tânăr. Că aşa se întâmplă întotdeauna când cineva nu-şi ascultă tatăl cum se cuvine, cade în capcană şi plăteşte pentru asta.

A treia porumbiţă vorbi şi ea:

— Eu mă gândesc că acest tânăr nu doarme şi ascultă ce vorbim. El trebuie să se ridice şi să bage trei pietre în buzunar. Apoi să se caţere în copac şi de acolo să azvârle o piatră în cupa de argint, care se vede, uite acolo. Când dinăuntrul ei se va auzi „Piei de-aici!”, din apă va ieşi o fată. Ea nu va vedea pe nimeni în jur aşa că va intra din nou în apă. Când tânărul va arunca în cupă cu a doua piatră, din cupă iarăşi se va auzi „Piei de-aici!”, din nou se va ivi fata şi iarăşi nu va vedea pe nimeni. Când a treia oară tânărul va azvârli cu piatra şi din cupă se va auzi „Piei de-aici!”, fata va ieşi iarăşi din apă. De data aceasta, ea se va mânia şi va lovi cu răutate cupa zicând : „Taci, nu mă amăgi!”. Îndată ce fata va dispărea, tânărul trebuie să coboare din copac şi să sape în pământ lângă pârâu astfel ca apa de sub cupă să se scurgă, iar ce rămâne în cupă trebuie să bea el. Sub cupă va găsi o uşă de bronz. El o va deschide şi va vedea o cărare care duce într-o peşteră lungă, la capătul căreia străluceşte o lumină vie. La ieşirea din capătul peşterii stă de strajă un negru. Tânărul trebuie să se apropie tiptil şi să-l omoare; atunci va putea merge mai departe şi va ajunge în grădina lui Fereşte. În partea dreaptă a grădinii se află un palat, iar în faţa palatului un tron din lemn de abanos împodobit cu smaralde şi mărgăritare. Pe acest tron doarme fata şi întreaga grădină este luminată de strălucirea frumuseţii sale. Ea este prinţesa Fereşte. Fereşte are şapte cosiţe, iar tronul are şapte picioare. Tânărul trebuie să lege fiecare cosiţă a lui Fereşte de câte un picior al tronului, apoi să scoată un pumnal şi să i-l pună fetei pe piept. Când se trezeşte, fata îl va întreba: „Hei, tinere, cine te-a adus aici, cine ţi-a arătat drumul?”. La asta trebuie răspuns aşa: „Cine ne-a făcut şi pe mine, şi pe tine, tot acela mi-a arătat şi drumul”. Tânărul se va îndrăgosti, dar el nu trebuie să vorbească nechibzuit. Se cuvine să spună: „Tu, mi se pare, mi-ai fermecat fraţii, i-ai prefăcut în pietre şi am venit să-i salvez!”. Când Fereşte va spune: „Bine, dacă vei lua pumnalul de la pieptul meu, eu îi voi scăpa de farmece pe fraţii tăi şi am să fiu nevasta ta!”. Dar nu se cade s-o crezi până nu se jură pe mamă şi pe tată că va face întocmai. Dacă tânărul îi ia pumnalul de la piept fără să audă jurământul ei, atunci el va avea soarta fraţilor săi, adică Fereşte îl va preface în piatră. Numai dacă tânărul o omoară, atunci scapă şi el, scapă şi fraţii lui. Bine ar fi ca acum să se afle treaz, să audă vorbele mele şi, precum am zis, să-şi împlinească ţelul.

Padişahul Mohammad deschise ochii, porumbiţele zburară, dar nu înainte ca a treia porumbiţă să grăiască:

— Hei, fecior de om, ai fi îndurat încă multe, dar ai auzit de la mine cum poţi să-ţi îndeplineşti dorinţa. Drum bun!

Aşadar, padişahul Mohammad făcu întocmai cum îl sfătuiră porumbiţele şi, când se află în faţa lui Fereşte, îi legă cele şapte cosiţele de cele şapte picioare ale tronului, aşeză pumnalul pe pieptul ei şi aşteptă să se trezească.

De-abia deschizând ochii, fata întrebă:

— Cine ţi-a arătat drumul până aici?

— Creatorul mi-a arătat drumul!

— Bine. Cu ce scop ai venit, ce-ţi trebuie?

— Tu i-ai prefăcut în pietre pe cei doi fraţi ai mei. Şi asta prin vrăjitorie. Am venit să-i scap.

— Prea bine, am să-i eliberez, dar ia de la pieptul meu pumnalul. Îi voi face iarăşi oameni, le voi da drumul şi am să mă mărit cu tine.

— Dacă spui adevărul, zise Mohammad, atunci jură-te pe mama şi pe tatăl tău.

Fereşte se jură şi Mohammad ascunse pumnalul. Însă în vremea aceasta, Mohammad deja se îndrăgostise de Fereşte aşa de tare încât uitase cu totul de fraţii săi. Fereşte nu-l înşelă, ajunse nevasta lui, întocmai cum făgăduise.

Şi mult timp o duseră bine în grădina aceea, fericiţi, uitând de toate până când, într-o zi, un condur zbură din piciorul lui Fereşte de-a dreptul în pârâu.

Apa duse condurul pe pârâu la vale şi de acolo nimeri într-un râu care-l duse până în ţara Mesr[1]. Acolo condurul se pomeni într-un lac pe malul căruia se afla un palat cu o grădină mare. Tot atunci, prinţul Abdallah, feciorul padişahului din Mesr, care trăia în acest palat, stătea pe malul lacului. El pescui din apă condurul, se uită la el şi strigă: „M-am îndrăgostit de stăpâna acestei încălţări. Fără îndoială că este o fată frumoasă, chipeşă, înaltă!”.

Prinţul Abdallah se întoarse la palat şi se aşternu pe bocit. Plângea în hohote. Nu mai mânca, nu mai dormea, nu-şi mai găsea locul şi striga necontenit: „O vreau de nevastă pe stăpâna condurului!”.

Slujitorii îi aduseră la cunoştinţă padişahului Mesrului că prinţul Abdallah se îndrăgostise şi că-şi pierduse minţile, că se îmbolnăvise şi ei nu mai ştiau cum să-l ajute.

Padişahul îşi chemă vizirii şi le grăi:

— Nu e altă scăpare decât să se găsească stăpâna condurului. Îndreptaţi-vă încotro poftiţi, aflaţi-o şi aduceţi-o prinţului Abdallah.

Iar prinţul Abdallah plângea fără încetare. Veniră prietenii să afle pricina pentru care îşi pierduse liniştea. Prinţul arătă prietenilor condurul şi le zise:

— Nu mă liniştesc până când n-o văd pe cea care a purtat acest condur.

— Dar de unde l-ai luat? întrebară prietenii.

— Stăteam pe malul lacului, pe partea cealaltă a grădinii şi valurile au împins condurul drept spre mine.

Vizirii se adunară la sfat şi hotărâră să afle mai întâi de unde venea apa ce curgea în lac. Citiră câteva cărţi din scoarţă în scoarţă, îi întrebară pe cei bătrâni, se duseră să caute în toate părţile. Două sute de călăreţi se răspândiră în toate ţinuturile din jur, aproape sau mai departe, ca să afle de unde curge apa în lac. Până la urmă aflară că apa este adusă de râul al cărui izvor se găseşte în grădina prinţesei Fereşte, fata padişahului Iskandar. Iar din Mesr până la palatul ei e un drum ce poate fi străbătut într-un an întreg de zile.

— Trebuie să găsim calea de a străbate drumul de un an într-o singură zi, zise mai-marele vizirilor.

— Fără farmece nu te descurci, trebuie să îi căutăm pe toţi vrăjitorii, îl sfătuiră vizirii.

Unul din ei mai zise:

— Eu ştiu o bătrână foarte iscusită, o vrăjitoare renumită. Cu farmecele ei o scoatem repede la capăt.

— Bine, prea bine, se bucură mai-marele vizirilor, aduceţi-o aici pe bătrână.

Vizirul aduse bătrâna. Mai-marele vizirilor îi dădu un cufăr fermecat şi zise:

— Ascultă ce-ţi spun, bătrâno! Cufărul acesta are, iată, trei mânere. Dacă-l răsuceşti pe cel din dreapta, cufărul se ridică în văzduh, dacă îl răsuceşti pe cel din stânga, coboară, iar cu ajutorul celui de-al treilea mâner tu vei putea zbura în orice parte pofteşti.

Vrăjitoarea luă cufărul, răsuci mânerul din dreapta şi, când prinse a zbura, începu să privească cu atenţie, de sus, încotro se întinde râul, unde îi este izvorul. Zbură de-a lungul râului, care repede se îngustă şi ajunse pârâu. Iar pârâul curgea din grădina lui Fereşte.

Bătrâna răsuci mânerul stâng, ieşi din cufăr, găsi portiţa grădinii şi bătu.

— Cine bate acolo? întrebă Fereşte.

— Sufletul meu, sunt o bătrână străină de aceste locuri, m-am rătăcit. Merg să mă închin la locurile sfinte, nu ştiu drumul, lasă-mă să-mi trag sufletul un ceas-două în grădina ta!

— O bătrână a pornit-o în pelerinaj, îi zise Fereşte lui Mohammad, şi s-a abătut din drum, vrea să se odihnească un ceas-două. Hai să-i îngăduim.

Fereşte zise vorbele acestea şi o lăsă pe bătrână să intre.

În timpul acela, Mohammad şi Fereşte tocmai mâncau, aşa că o poftiră să mănânce şi pe cea picată în ospeţie.

— Ia şi mănâncă, mătuşică, numai că nu ştiu dacă-ţi place prânzul nostru.

Bătrâna se aşeză în cel mai îndepărtat colţ al grădinii şi mâncă. Când termină, fugi repede la bucătărie şi spălă vasele. Veni şi Fereşte la

bucătărie şi ce văzu: bătrâna spălase tot ce se găsea acolo, curăţase peste tot şi măturase pe jos.

Fereşte zise:

— De ce te osteneşti, mătuşică? Doar eşti obosită, odihneşte-te!

— Eu am obosit de atâta trândăvie, draga mea. Dacă îmi îngădui, rămân aici două-trei zile, te ajut prin casă şi osteneala se duce, parcă se ia cu mâna. Mă mai uit primprejur şi apoi o iau din loc.

— Rămâi, măicuţă, voi fi bucuroasă, tot timpul îl rog pe Cel de Sus să trimită pe cineva aici, că altfel n-am cu cine schimba o vorbă. Rămâi la noi două-trei zile, să te odihneşti cât de cât.

Mulţumită, bătrâna rămase în grădină la Fereşte. Noaptea, Mohammad se duse la Fereşte şi întrebă:

— Ai spus că bătrâna zăboveşte aici numai un ceas-două, de ce a rămas să înnopteze?

— Îngăduinţa a fost de la mine, răspunse Fereşte. De vreme ce nu avea unde înnopta, ca omul pribeag, ea fiind străină de aceste locuri şi neavând alt adăpost. De aceea i-am spus să rămână. Eu sunt singură aici, voi avea cu cine sta de vorbă şi, pe deasupra, mă va ajuta şi prin casă.

— Dacă aşa vrei, să rămână. Dar mi-e teamă de ea că are ochi răi, care deoache. Presimt că doreşte pe mine să mă omoare, iar pe tine să te fure.

— Doamne fereşte, ce-ţi trece prin minte! Numai că tu nu eşti un ţânţar ca bătrâna să te poată omorî aşa de uşor, iar eu nu sunt un copil ca să mă poată fura!

Peste câteva zile, bătrâna aflase toate cărările, toate cotloanele grădinii, de parcă îşi petrecuse aici toţi anii vieţii.

Într-o zi, Fereşte îi spuse bătrânei că vrea să se ducă să se scalde şi o rugă să pregătească prânzul până se întoarce.

—Am înţeles, voi face întocmai, lumina ochilor mei, răspunse bătrâna, am să pregătesc cum ai poruncit.

Aşa că intră în bucătărie, găti, apoi întinse în grădină un covor, puse pe el perne, aranjă totul pentru odihna lui Fereşte şi Mohammad. Iar în bucatele gătite, presără prafuri de adormit.

Mohammad şi Fereşte se aşezară să mănânce şi nici nu izbutiră bine să înghită prima bucată, că se şi prăbuşiră fără simţiri.

Bătrâna aduse un cuţit de la bucătărie, îi tăie gâtul lui Mohammad de la o ureche la cealaltă, apoi o luă pe Fereşte, care era lungită tot fără simţiri, o vârî în cufărul fermecat şi zbură spre Mesr.

Astfel ajunse Fereşte captiva padişahului din Mesr, iar trupul lui Mohammad rămase întins în grădină.

Să vedem ce făcea în acest răstimp mai-marele vizirilor.

El aştepta cu răbdare trecerea celor patruzeci de zile, dar, nemaisperând la întoarcerea lui Mohammad, îşi zise: „Toţi cei trei feciori ai padişahului mi-au fost apropiaţi precum copiii mei. Eu sunt dator să pornesc şi să-i caut. Îi găsesc sau mor căutându-i!”.

Mai-marele vizirilor lăsă în loc pe feciorul său şi, sărind pe cal, ieşi din oraş pe aceleaşi porţi tainice. Merse înainte pe urme de copite de cal şi ajunse la un pârâu. Acolo urmele se pierdură. Uitându-se cu luare-aminte zări chiar lângă apă sabia lui Mohammad înfiptă în pământ.

El luă sabia şi băgă de seamă că pe mâner erau următoarele cuvinte scrise de Mohammad: „Mai-mare al vizirilor, sub această cupă se află o uşă, deschide-o şi coboară, apoi mergi prin trecătoare şi ajungi la mine". Mai-marele vizirilor îl pomeni pe Allah, coborî şi străbătu trecătoarea lungă din capătul căreia răzbătea lumina. Se pomeni într-o grădină şi acolo văzu trupul lui Mohammad prăvălit. Capul era alături, din gât curgea sânge, părea că fuse omorât nu de mult.

„Of, de-aş fi ajuns cu o clipă mai devreme, sărmanul Mohammad n-ar fi fost omorât", se gândi mai-marele vizirilor. Se aşeză lângă trupul lui Mohammad. Dintr-odată văzu cum trei porumbiţe se aşază pe un copac şi încep să vorbească.

Una dintre ele o întrebă pe alta:

— Tu îl recunoşti pe acest tânăr?

— Nu, nu-l cunosc de fel, răspunse cealaltă.

— Este padişahul Mohammad, fratele padişahului Giamşid şi al padişahului Horşid, cel căruia i-am arătat noi drumul. El a ajuns la această grădină şi s-a însurat cu fata padişahului Iskandar. Însă bătrâna vrăjitoare vicleană l-a omorât şi a furat-o pe soaţa lui, pe nume Fereşte, zise prima porumbiţă.

A treia porumbiţă zise şi ea:

— Să fi fost acum careva dintre oameni, ar fi aflat de la mine că prin rădăcinile şi crengile acestui copac nu curge apă, ci untdelemnul proroculuiSoleyman. Dacă rupi frunze din copac şi le pisezi, faci din ele o alifie. Trebuie doar să ungi capul lui Mohammad cu această alifie şi el îndată se însufleţeşte. Numai că trebuie aşezat capul la trup aşa cum se cuvine, unde îi este locul, şi totodată să te rogi proroculuiSoleyman. Iar dacă smulgi din acest copac coajă şi-i înfăşori cu ea picioarele, atunci un drum de un an poate fi străbătut într-o singură zi.

Auzind aceste vorbe, mai-marele vizirilor sări din loc într-o clipită. Porumbiţele zburară, numai una, în cele din urmă, strigă:

— În zadar te-ai grăbit, omule! Dacă ai fi avut puţină răbdare, ai fi aflat de la mine cât de lesne este să-ţi îndeplineşti treaba!

Mai-marele vizirilor se căţără în copac, strânse frunze, le zdrobi şi le amestecă până se făcură un aluat gros şi cu el lipi capul de trupul lui Mohammad. Apoi, îşi îndreptă faţa spre keble şi rosti: „O, Doamne, în numele celor o sută douăzeci şi patru de mii de proroci, în numele proroculuiSoleyman, însufleţeşte-l pe padişahul Mohammad!". Şi se mai rugă de două ori proroculuiSoleyman.

Nici nu izbuti să termine rugăciunea că Mohammad se ridică, strănută de trei ori şi se aşeză. Îl văzu pe mai-marele vizirilor şi întrebă cu bucurie:

— Hei, tăicuţă, tu mi-ai înapoiat viaţa?

— Da, fiule! Dacă aş fi ajuns aici puţin mai devreme n-ai mai fi fost ucis.

— Cum ai găsit drumul pân-aici? îl descusu Mohammad.

— Azi e a patruzecea zi de când ai plecat din oraş şi eu m-am jurat să ies prin aceleaşi porţi şi să te găsesc pe tine, să-i găsesc şi pe fraţii tăi sau să mor asemenea vouă. Am mers, am mers, până m-am aflat la un pârâu unde am găsit sabia ta înfiptă în pământ. Şi ţi-am citit porunca de pe mânerul sabiei. Am deschis uşa, am răzbit aici şi te-am găsit răpus. De durere m-am aruncat la pământ, însă atunci au venit nişte porumbiţe. Ele au vorbit despre tine şi de la ele am aflat cum să te însufleţesc. Am îndeplinit degrabă cele auzite şi, slavă Domnului, alifia proorocului Soleyman te-a însufleţit! Iar acum povesteşte-mi istoria ta, cum de eşti aici şi cine te-a ucis, că nimeni n-a văzut.

— Cum s-ajung aici, pe meleagul lui Fereşte, eu am aflat de la porumbiţele ce erau aşezate pe copacul de lângă pârâu. Fereşte ajunsese nevasta mea, eu am început să trăiesc în aceste locuri şi aici se rătăcise o bătrână. Pare-se că ea m-a omorât şi a furat-o pe Fereşte. Noi trebuie s-o găsim, căci fără Fereşte eu am să mor!

— Bine, se învoi mai-marele vizirilor. Acum cojim scoarţă de pe copac, o legăm de picioare şi pornim la drum. Străbatem atâta drum într-o zi cât într-un an şi o găsim pe Fereşte a ta.

Mai-marele vizirilor şi Mohammad îşi legară scoarţa la picioare şi, ca vântul, o luară din loc peste munţi şi văi, trecători şi pustiuri. Goniră de-a lungul pârâului care izvora din grădină, de-a lungul râului în care acesta se vărsa, până ajunseră sub zidurile oraşului unde se afla captivă Fereşte.

Mohammad şi mai-marele vizirilor se uitară prin preajmă şi, spre bucuria lor, întâlniră o slugă, smeadă la piele, cu un urcior în mână, care se grăbea după apă.

Mohammad îl chemă la el:

— Vino şi spune, pentru cine cari apă?

— Spun, stăpâne, însă nu mai zice nimănui. Duc urciorul cu apă atotputernicei bătrâne vrăjitoare. Ea are putinţa să facă tot ce pofteşte. Dacă doreşte, poate sfărâma mâna unui om în bucăţele, fără să-l atingă.

— E ginn[2] sau peri această bătrână. Cel născut din om nu e în stare de aşa ceva!

— Nu ştiu, răspunse sluga, dar mă gândesc că totuşi e om.

Mai-marele vizirilor îi făcu semn lui Mohammad să tacă şi, fără să bage sluga de seamă, întrebă în şoaptă:

— N-ai nimic de-al lui Fereşte la tine?

— Am un inel. Fereşte mi l-a dat. Uite-l, e pe deget, răspunse Mohammad cu voce scăzută.

Mai-marele vizirilor luă inelul de la Mohammad şi zise slugii cu pielea neagră:

— Ia dă-mi şi mie să beau, m-a biruit setea!

Apucă urciorul şi, pe-ascuns, aruncă inelul înăuntru. Sluga nu observă nimic, umplu din nou urciorul şi-l duse acasă. Se întâmplă însă ca pe drum

să-i iasă înainte Fereşte. Fata apucă şi ea urciorul şi auzi că în el sună ceva. Vărsă apa şi din urcior căzu inelul pe care i-l dăruise lui Mohammad. Fereşte se pierdu cu firea, dar chemă sluga şi întrebă:

— Pe cine ai văzut la malul lacului?

Sluga tremură ca frunza de salcie şi îngână:

— Pe nimeni, nimeni n-a fost acolo.

Fereşte se răsti la el:

— Ticălosule, îndată te tai în bucăţi, spune adevărul, cine era pe mal, cui i-ai dat urciorul în mână?

— Un bătrân şi un tânăr, am dat nas în nas cu ei la malul lacului. Bătrânul mi-a luat urciorul, a băut o înghiţitură de apă şi atât.

— Prea bine, zise Fereşte şi se grăbi spre malul lacului, acolo unde sluga întâlnise străinii.

Fereşte şi Mohammad se îmbrăţişară cu bucurie.

— Nu m-ai crezut, scumpo, zise Mohammad mângâind-o pe Fereşte, dar s-a dovedit că am avut dreptate. Ţi-am spus că bătrâna aceea are ochi răi, care deoache. Şi uite că ea m-a omorât, iar pe tine te-a răpit. Ia povesteşte, cum ai ajuns aici?

— Când bătrâna m-a purtat în acest loc eram lipsită de simţiri. Mai târziu mi-a zis că te-a omorât, iar pe mine m-a adus să mă mărite cu feciorul padişahului din Mesr. Am trimis vorbă feciorului padişahului că mă învoiesc să-i fiu nevastă, dar cum bărbatul meu a fost omorât, trebuie ca patru luni şi zece zile să fiu în doliu, iar după patru luni şi zece zile mă mărit cu el. Feciorul padişahului din Mesr a răspuns că nu poate îndura patru luni şi zece zile. Atunci eu l-am încredinţat că dacă nu va răbda, îmi iau viaţa. Acum, ziua şi noaptea, mă rog Celui de Sus să mă scape de aici. A auzit până la urmă rugile mele, te-a ajutat pe tine să mă găseşti. Iar acum povesteşte-mi cum ai reînviat tu şi cum de-ai făcut într-o zi drumul care se străbate într-un an?

Mohammad îi povesti tot ce se întâmplase cu el: cum îl salvase mai-marele vizirilor şi cum scoarţa copacului îl ajutase să răzbească până aici într-o singură zi.

— Mulţumesc Celui de Sus că tu ai rămas în viaţă şi ne-am întâlnit, mărturisi Fereşte. Acum nu avem de ce ne teme, voi aranja eu totul.

— Nu văd scăpare, zise mai-marele vizirilor. Padişahul Mesrului are o oaste nemaipomenită, supuşii lui n-au număr. Oare vom izbuti să te scoatem din mâinile lui?

— Nu vă fie teamă de nimic, îi încredinţă Fereşte. Singură sunt în stare să nimicesc toată oastea şi pe toţi supuşii padişahului din Mesr. Voi trebuie să mă ajutaţi cu un singur lucru şi peste o zi vom scăpa de aici.

Mai-marele vizirilor o descusu:

— Dar cu ce să te ajutăm?

— Întoarceţi-vă pe acelaşi drum pe care aţi venit aici. În fundul grădinii mele se află un grajd, cheia lui o găsiţi deasupra uşii. Luaţi cheia şi deschideţi. În grajd sunt priponiţi doi cai. Unul va încerca să vă lovească, va

azvârli cu copitele, însă voi juraţi-vă că aţi venit să-i aduceţi la mine şi îndată se vor linişti. Tot acolo veţi găsi un retevei. Luaţi-l cu voi, încălecaţi şi într-un ceas ajungeţi aici.

— Dar să aducem chivăre şi cămăşi de zale? întrebă Mohammad.

— Nu trebuie. Încălecaţi doar şi veniţi. Reteveiul va schimba totul, va îndeplini întocmai ce îi poruncim.

Mohammad cu mai-marele vizirilor îşi luară rămas-bun de la Fereşte şi se înapoiară, neoprindu-se nici cât să-şi tragă sufletul. În grădină găsiră grajdul, scoaseră caii, luară reteveiul şi în curând ajunseră iarăşi în Mesr.

Fereşte îi aştepta lângă lac. Pe Mohammad şi pe mai-marele vizirilor îi lăsă pe mal şi, singură, se întoarse la palat. Acolo, umplu o traistă cu nestematele pe care i le dăruise prinţul Abdallah şi trimise să-l vestească: „Hei, nelegiuitule, mi-ai omorât bărbatul, pe mine m-ai furat, însă eu nu sunt atât de crudă cum eşti tu, nu stau să te bat, nici să te omor. Rămâi cu bine, eu mă întorc acasă!”.

Prinţul Abdallah se duse grăbit la tatăl său şi povesti ce îi vestise Fereşte. Padişahul Mesrului porunci îndată să pornească oştirea s-o ajungă pe Fereşte şi s-o prindă. Oştirea padişahului sosi atunci când Fereşte deja încălecase un cal, iar Mohammad şi mai-marele vizirilor pe celălalt.

Căpeteniile oştirii padişahului le ieşiră înainte şi le ţinură drumul.

— Cine v-a îngăduit s-o luaţi pe Fereşte din Mesr? întrebă unul dintre oşteni.

Dar Fereşte atinse umărul acestuia cu reteveiul şi strigă:

— În numele proorocului Soleyman, poruncesc acestei oştiri să împietrească mai jos de şale!

Şi îndată, toţi cei din oştire împietriră pe jumătate.

Câţiva oameni, care se aflau pe-aproape, fugiră la padişahul Mesrului cu această veste nemaiauzită. Însuşi padişahul porni pe urmele lui Fereşte cu o altă oştire. Când ajunse, întrebă ameninţător:

— Hei, Fereşte, cine ţi-a dat învoirea să părăseşti Mesrul?

Fereşte ridică reteveiul, îl lăsă pe umărul padişahului şi grăi ca răspuns:

— În numele proorocului Soleyman, fie ca padişahul Mesrului şi toţi care au venit aici împreună cu el să împietrească mai jos de şale!

Padişahul şi toţi oştenii lui împietriră pe jumătate.

Iar prinţesa Fereşte spuse padişahului:

— Eu nu sunt cu nimic vinovată faţă de tine, tu însuţi ţi-ai pricinuit această nenorocire. Până la moarte vei rămâne aşa cum eşti, jumătate împietrit.

Cu aceste vorbe, Fereşte struni frâul calului pregătindu-se să pornească în galop. Însă padişahul Mesrului strigă cerând îndurare. Dacă ea pleca, el avea să rămână pe jumătate împietrit până la sfârşitul zilelor şi nimeni altcineva nu-l mai putea scăpa.

Nefericitul padişah plângea în hohote, gemea, se ruga de Fereşte să le înapoieze lui şi oştenilor săi vechea înfăţişare, să-i scoată de sub farmece, făgăduind că nu-i va urmări.

— Dacă alergăm după tine, atunci să ne loveşti cu reteveiul şi să împietrim din cap până în picioare! strigă el.

— Ei, padişah al Mesrului, îi zise Fereşte, mă jur Creatorului care ne-a făcut, pe mine şi pe tine şi întreaga lume, dacă vei avea îndrăzneala să vii după mine, pe toţi vă împietresc! Eu vă scap de farmece, dar numaidecât să vă întoarceţi acasă!

Padişahul Mesrului îşi dădu cuvântul că nu-i vor lua urma şi ea îi scoase de sub puterea farmecelor. Şi iarăşi se făcură teferi toţi, întocmai ca înainte şi se întoarseră în oraşul lor.

Fereşte, Mohammad şi mai-marele vizirilor mânară caii şi curând ajunseră în grădina deja ştiută de noi. Acolo, mai-marele vizirilor se închină şi întrebă dacă nu cumva Fereşte îi împietrise şi pe padişahul Horşid şi pe padişahul Giamşid.

— Ba da, recunoscu Fereşte.

— Atunci drept răsplată pentru toate stăruinţele şi ostenelile mele, te rog să-i scoţi şi pe ei de sub puterea farmecelor, ceru el cu respect.

Fereşte se duse la malul pârâului. Acolo lovi cu reteveiul pietrele şi zise:

— În numele proorocului Soleyman, vă poruncesc să ajungeţi din nou precum aţi fost odinioară!

Padişahul Horşid, padişahul Giamşid şi amândouă slugile, câteşipatru, îşi recăpătară înfăţişarea de oameni vii şi porniră spre oraşul lor împreună cu mai-marele vizirilor, cu Mohammad şi cu Fereşte.

Şapte zile şi şapte nopţi sărbătoriră locuitorii împărăţiei întoarcerea lor.

Iar ei trăiră îndelung, în bunăstare. Din an în an, viaţa lor a fost mai minunată.

1. Denumirea arabă a Egiptului, uneori a oraşului Cairo.

2. Duh al deşertului.

Trandafirul înflorit

A fost odată ca niciodată un negustor care avea bani mulţi şi multă avere. Şi, fiindcă era drept şi cinstit, care cum avea bani sau lucruri scumpe ce nu puteau fi ţinute în casă i le dădea lui spre păstrare. Dar iată că, într-o bună dimineaţă, când se trezi din somn, auzi că i se strigă:

— Ce stai? Prăvălia şi magaziile ţi-au luat foc şi flăcările ţi-au înghiţit tot ce se afla acolo.

Se supără peste poate, dar supărarea n-o vădi şi celor din jur. Seara, când făcu socoteala pagubelor, înţelese că tot ceea ce-i mai rămăsese ajungea doar pentru a le înapoia oamenilor banii. Trimise deci trei-patru crainici să vestească prin mahalale şi în bazar ca toţi care aveau îndreptăţire, să vină să fie despăgubiţi. Câţiva cunoscuţi îi ziseră:

— De ce faci una ca asta? Lumea ştie că ai pierdut tot, niciodată nu va îndrăzni cineva să vină cu pretenţii.

— Nu se poate altfel, nu, nu se poate! răspunse negustorul. Se cuvine să le înapoiez oamenilor ceea ce le datorez.

Şi veniră oamenii şi-l întrebară:

— Hei, negustorule! Oare nu ţi-au ars lucrurile, nu s-au prăpădit?

— E adevărat, dar banii daţi spre păstrare sunt la locul lor.

Se bucurară oamenii şi-şi primiră banii. Negustorul făcu asta până în ziua când trebui să-şi vândă casa şi toate lucrurile din casă pentru a plăti şi ultimul ban datorat. Nu-i mai rămăsese nimic. Bietul ajunsese în aşa hal, că nici în oraşul lui nu-şi mai găsi adăpost. Plecă aşadar şi îşi încropi un bordei printre dărâmături, într-un loc unde nu se afla nici apă, nici sat, nici suflet de dreptcredincios. În afară de lătrat de câine şi urlet de şacal, nu se auzea în jur nimic.

Nu numai prietenii sau cunoştinţele, dar nici măcar rudele nu veniră să-l vadă şi să-l întrebe de sănătate. Nici sora nevesti-sii, care-şi făcuse veacul în casa lui, nu îşi mai amintea de el. Niciodată nu spunea: „Am o soră, un cumnat, sunt şi ei oameni, măcar că au sărăcit!”.

Atâta vreme cât fuseseră bogaţi, Allah nu le ascultase ruga de a le da un moştenitor, iar acum, când ajunseseră la sapă de lemn, aşteptau un copil. Trecu vremea şi când o ajunseră durerile facerii, femeia îşi strigă bărbatul şi-i zise:

— Mi se pare că am să nasc în noaptea asta. Fă rost cu orice preţ de un fir de untdelemn, să avem ce turna în lampă. Cel puţin să putem vedea.

— Untdelemnul costă bani. Unde să mă duc în puterea nopţii să cer bani de untdelemn? O, Allah, oare copilul acesta trebuia să se nască tocmai acum?

— Sunt gata să mă jertfesc pentru Allah, dar prea e îndărătnic! se supără şi nevasta. Când ne mergea bine, nu ne-a dat urmaş, iar acum când, vai, nu mai avem nimic, ni-l dă. Scoală şi du-te. Că doar se zice: „De la tine sârguinţa, de la Allah ajutorul!”. Poate s-o ivi o lumină şi-n viaţa noastră.

Bărbatul plecă spre oraş, dar, pierzându-se cu firea, nu mai ştiu ce să facă. Acolo, se aşeză lângă un zid, puse capul pe o piatră şi se gândi la soarta lui şi se tot gândi până îl fură somnul.

Văzând că bărbatul nu-i se mai vine şi că durerile îi sunt din ce în ce mai mari, nevasta îşi puse mâna pe inimă şi începu să se plimbe prin bordei plângând şi văitându-se:

— Vai mie, ce nenorocire! Ce mă voi face oare, singură printre dărâmături? Ce mă voi face?

Şi iată că, pe neaşteptate, patru femei, cu feţele ca zăpada de albe, intrară în bordei ţinând fiecare câte o lampă aprinsă în mână.

— Nu te întrista că eşti singură, spuseră femeile, noi suntem vecinele tale. Spune-ne doar şi-ţi vom îndeplini toate dorinţele!

Femeia se bucură. Cele patru vecine o puseră pe cărămizi[1], îi luară copilul, îl spălară, îl înfăşară şi-l aşezară lângă ea. Venise pe lume o fetiţă ca raza de soare ce-i spune lunii: „Câtă vreme sunt eu aici, nu-i nevoie să mai răsari şi tu!”. Când îşi isprăviră treaba, femeile grăiră:

— Acum plecăm şi fiecare dintre noi îi va face fetiţei câte un dar.

Cea dintâi spuse:

— De câte ori va râde, trandafiri înfloriţi să-i iasă din gură!

A doua spuse:

— De câte ori va plânge, să-i curgă din ochi mărgăritare!

A treia spuse:

— Noapte de noapte să găsească sub cap o pungă cu o sută de aşrafi[2]!

A patra spuse:

— Când va păşi, cărămidă de aur să se facă sub piciorul ei drept, iar sub cel stâng, cărămidă de argint!

Grăind aşa, îşi luară rămas-bun şi plecară. Şi nimeni n-a priceput nici până în ziua de azi de unde au venit şi încotro au plecat…

Acum, ascultaţi ce-a păţit negustorul.

În visul lui se făcea că cineva îi spune: „Destul! Ridică-te şi du-te acasă. Nevasta ta are tot ce-i trebuie şi a adus pe lume o fetiţă minunată”. Negustorul se înveseli şi se întoarse la bordeiul lui. Îşi găsi nevasta liniştită şi îndestulată şi văzu că-i născuse o fetiţă frumoasă ca o rază de lună. Se bucură, şi întrebă:

— Spune, ce s-a întâmplat?

Nevasta îi povesti totul de-a fir-a-păr.

— Ce păcat că m-ai trimis de acasă! Să fi fost aici, le-aş fi văzut şi eu.

Dormiră liniştiţi şi fericiţi, iar dimineaţa, când ridicară fetiţa, îi găsiră sub cap o pungă cu o sută de aşrafi. Se bucurară că, slavă lui Allah, prezicerea celei de-a treia femei se adeverise. Negustorul luă punga şi numără. Într-adevăr, o sută de aşrafi. Tot în acest timp, fetiţa începu să plângă şi-i ţâşneau din ochi mărgăritare. Femeia se apropie de ea s-o liniştească, dar bărbatul o opri:

— Las-o să plângă că nu-i nici o nenorocire! Plânsul îi întăreşte pieptul şi ficatul.

Apoi luă o parte din bani şi plecă la bazar să cumpere ce aveau nevoie. Iar după câteva zile, când mai strânse aşrafi, cumpără în oraş o casă zdravănă, cu toate cele de trebuinţă. Şi începu să-şi ducă zilele din nou ca mai înainte.

Neamurile şi prietenii care-l uitaseră îl înconjurară iarăşi. Sora nevestei, cea care-l părăsise la nenorocire şi care, când venea vorba de ei, spunea peste tot: „De fapt, nu-s sora nevesti-sii, ci o rudă îndepărtată”, se lăuda acum pe unde putea: „Nevasta negustorului e sora mea!”. Aşa că veni la ei şi, fără ruşine, stărui:

— Surioară, mă rog lui Allah să mă jertfesc pentru tine! Zi şi noapte m-am gândit la voi, dar ce să fac, dacă n-aveam cum să te ajut! Nici apă nu puteam înghiţi gândindu-mă la nenorocirea în care te aflai!

Zi şi noapte o ţinu tot aşa, zi şi noapte venea în casa lor, doar-doar o pricepe ce făcuseră de trăiau iar în îndestulare şi fericire. Până la urmă, o rugă pe soră-sa să-i spună cum izbutiseră să se îmbogăţească şi femeia îi povesti ce i se întâmplase. Când auzi toată tărăşenia, fu cât pe ce să plesnească de pizmă. Dar se mulţumi să râdă cu făţărnicie:

— Slavă lui Allah, trebuia să se întâmple asta că, după fiece nenorocire, vine la rând şi o bucurie.

Apoi, se duse în odaia fetiţei şi, văzând-o, se minună: „Vai, ce copil! Când râde, îi ies din gură trandafiri înfloriţi, când plânge, îi curg din ochi mărgăritare, iar sub picioare, i se iveşte o cărămidă de aur şi una de argint!”.

De atâta pizmă, mai să-i plesnească ochii. Nu trecu mult, şi, din cărămizile de aur şi de argint, negustorul şi nevastă-sa îşi ridicară o casă pe cinste. Şi lângă casă croiră o grădină în care, printre flori şi pomi, construiră bazine de marmură şi fântâni de aur. Ce mai, aduseseră din cer raiul pe pământ.

Trăiră liniştiţi şi fericiţi mulţi ani până ce fata ajunse spre cincisprezece-şaisprezece ani. Frumuseţea şi gingăşia ei erau fără pereche, iar trupu-i era mlădios ca trestia.

Fiul padişahului din partea locului plecă într-un zi la vânătoare şi trecu pe lângă grădina negustorului. Poarta era deschisă şi, privind înăuntru, tânărul se miră de câte văzu. Intră aşadar şi-l întrebă pe grădinar:

— A cui e grădina asta?

— A unui negustor, răspunse grădinarul.

Prinţul se plimbă prin grădină, dar când văzu casa, rămase şi mai uimit şi-şi zise: „Purtăm noi nume de şahi, dar bogăţia şi strălucirea sunt ale negustorilor!”. Chiar atunci văzu pe terasa casei o fată atât de frumoasă, încât nici una dintre femeile cele mai de soi din haremul padişahului nu-i ajungea nici până la unghia degetului mic. Se apropie, iar fata îl zări şi intră înăuntru, dar prinţul deja se îndrăgostise de ea nu doar cu una, ci cu o sută de inimi.

Se întoarse prinţul la palat şi-i destăinui totul mamei lui:

— Mi-am pus în gând să mă însor şi o vreau pe fata unui negustor.

— Sunt gata să mă jertfesc pentru tine! răspunse mama. Că vrei să te însori, e bine, dar de ce cu fata unui negustor? Nu-i de noi să ne încuscrim cu negustorii, oameni din bazar… Toţi vizirii tatălui tău au fete frumoase, o poţi lua de nevastă pe care pofteşti. Iar dacă nu vrei pe niciuna, alege-ţi fata oricărui şah, până şi a unuia de la soare-apune.

— Numai pe ea o vreau, stărui prinţul. Dac-o veni aici ai să înţelegi de ce.

— Aşa nu merge, se împotrivi însă soţia padişahului. Se cuvine să-i spun lui taică-tău, să vedem ce părere are şi el.

Se duse deci de-i povesti totul padişahului, care zise:

— Fiul meu e cu scaun la cap şi nu face nimic de florile mărului. Lasă-l să facă precum i-o fi voia.

Atunci trimiseră îndată peţitori la negustor, iar negustorul se duse la fată şi-i dădu de ştire:

— Fata mea, tânărul care te cere de nevastă e feciorul padişahului din acest ţinut. A deprins toate meşteşugurile, iar cât priveşte tinereţea şi frumuseţea, nu-şi află pereche. Altul mai bun n-ai să găseşti.

Fata se bucură. Neamurile prinţului veniră a doua zi la negustor pentru a-i primi încuviinţarea şi îi dezvăluiră:

— Vă dăm câţi bani doriţi!

— N-avem nevoie de bani, răspunse negustorul, obârşia voastră aleasă ne este de ajuns.

Şi pregătirile pentru logodnă începură de amândouă părţile.

Acum, mătuşa fetei, sora maică-sii, despre care am mai adus vorba, avea o fată cam de aceeaşi vârstă cu fata negustorului, dar nu tot atât de plăcută şi de frumoasă. Mătuşa se gândi să-şi mărite ea fata cu prinţul, dar printr-un vicleşug. Aşa că începu şi ea să cumpere cele trebuincioase pentru logodnă. Cumpăra ceva negustorul pentru fiica sa, îndată cumpăra şi ea pentru fata ei. Zi de zi venea la soră-sa să-i arate cât se bucură, umbla de colo-colo şi poruncea. Şi asta până-n ziua logodnei.

Atunci, se ivi şi prinţul. Văzu şi el că, într-adevăr, când fata râde, îi iese din gură un trandafir înflorit, când plânge, îi picură din ochi mărgăritare, când păşeşte, se face cărămidă de aur sub piciorul ei drept şi cărămidă de argint sub cel stâng, iar noapte de noapte i se găseşte sub cap o pungă cu o sută de aşrafi. Dragostea prinţului spori.

Aşa că făcură o logodnă bogată şi hotărâră ca prinţul să ducă fata în palatul cu grădină pe care-l ridicase în afara oraşului. Iar când luna nouă se ivi pe cer, veni din partea ginerelui o lectică închisă, bătută în pietre scumpe, ca logodnica să se aşeze în ea şi să fie dusă la palat. Când lectica ajunse la casa negustorului, începu forfota: ce-i de făcut? Cine merge cu logodnica? Atunci mătuşa ieşi în faţă şi spuse:

— Unde-s eu nu mai e nevoie de nimeni! Am tot visat ziua asta şi, slavă lui Allah, am trăit s-o pot vedea cu ochii.

Şi logodnica, mătuşa ei şi verişoara se aşezară în lectică şi porniră spre palat. Dar numai ce făcură câţiva paşi şi mătuşa scoase din buzunar nişte prafuri pe care i le dădu miresei cu vorbele:

— Dacă vrei să fii întotdeauna fericită, înghite leacurile acestea!

Fără să stea pe gânduri, fata înghiţi leacurile. Acestea aveau darul să stârnească o sete cumplită. Trecură numai câteva clipe şi fata prinse a se văita:

— Mătuşă, mor de sete, dă-mi puţină apă!

— Pe aici nu-i apă.

După un timp ceru din nou de băut:

— Mor de sete, dă-mi puţină apă!

Mătuşa-i răspunse:

— Aici suntem în pustiu şi nu este apă. Dacă eşti foarte însetată, scoate-ţi un ochi şi-ţi dau, în schimb, o ceaşcă cu apă.

Ajunsă la capătul puterilor, fata se învoi. Îşi scoase un ochi şi-l dădu mătuşii.

— Mătuşă, zise ea apoi, Allah să-ţi ajute, mai dă-mi puţină apă! După ce-am băut, parcă mi-e şi mai sete…

— Aici nu-i apă, răspunse mătuşa.

— Jur pe Allah că mor de sete.

— Dacă eşti atât de însetată, dă-mi şi ochiul celălalt.

Fata simţea că moare de sete.

— Ia ochiul şi dă-mi de băut!

Mătuşa îi luă şi al doilea ochi şi, pe la mijlocul drumului, o aruncă într-o fântână aşezându-şi fata în locul ei. Potrivi lângă ea câţiva trandafiri înfloriţi, pe care-i adunase mai demult într-o basma, trei-patru cărămizi de aur şi argint precum şi o pungă de aşrafi.

Mai merseră puţin şi ajunseră la palatul prinţului, unde, slujitorii şi slujnicele se grăbiră în întâmpinare, petrecând-o pe fată cu alai.

Cum dădură cu ochii de basmaua plină de trandafiri înfloriţi, toţi se bucurară. Fără să o vadă careva, mătuşa aşeză sub picioarele fetei cărămizile de aur şi de argint şi cu toţii se minunară nespus. Apoi aduse iarbă esfand[3] pe care o aprinseră, spunând:

— Să crape ochii celor ce pizmuiesc!

Şi petrecură şapte zile şi şapte nopţi. Dar prinţul băgă de seamă că mireasa îşi pierduse farmecul şi strălucirea, de parcă nici n-ar fi fost. Pe de altă parte, văzu că nu râde niciodată şi nu-i ies din gură trandafiri înfloriţi.

De aceea, într-o noapte, o gâdilă puţin, ea râse, dar nici un trandafir nu îi înflori pe buze.

— Unde-ţi sunt trandafirii? o întrebă şi ea răspunse întocmai cum o învăţase maică-sa.

— Tot lucrul la vremea lui!

Dar prinţul îşi mai aminti că numai în prima noapte găsise sub capul ei punga cu aşrafi.

— Şi de ce se spunea că voi găsi noapte de noapte sub capul tău o pungă cu aşrafi?

Fata răspunse ca şi prima dată:

— Tot lucrul la vremea lui!

Dar iată că, într-o zi, când o podidi plânsul, îi picurară din ochi lacrimi şi nici un mărgăritar. Din nou întrebă prinţul:

— Dar unde-s mărgăritarele? Am văzut două-trei la început şi atâta tot…

Din nou răspunse fata:

— Tot lucrul la vremea lui!

Atunci prinţul căzu pe gânduri şi se mâhni foarte tare. Înţelese că fata nu-i nici bine crescută, nici de viţă aleasă. Păstră însă taina pentru el şi n-o împărtăşi nici mamei sale.

Iar acum să-i părăsim şi să aflăm ce s-a întâmplat cu fata negustorului.

Ea rămase în fântână vreme de trei zile. Într-a patra, trecu pe acolo un grădinar care o auzi tânguindu-se. Pricepând că vreun nefericit căzuse în fântână, merse de luă o frânghie zdravănă şi se înapoie împreună cu un ajutor. Îşi petrecu pe după mijloc un capăt al funiei, dădu ajutorului să-i ţină cu nădejde capătul celălalt, apoi coborî. Găsi în fântână trei pungi cu aşrafi şi o fată oarbă. O scoase afară, luă şi pungile, apoi întrebă:

— Cine eşti? Şi ce-i cu banii aceştia?

Fata îi povesti totul de-a fir-a-păr.

— Nu spune nimănui nimic, zise el ascultându-i povestea. Am să încerc să te ajut.

Şi o luă pe fată cu el la grădină. A doua zi, fata râse şi îi ieşiră din gură câţiva trandafiri înfloriţi. Grădinarul îi adună şi-i duse la palatul prinţului unde începu să strige:

— Trandafiri înfloriţi! Trandafiri înfloriţi!

Mătuşa îl auzi, ieşi din palat şi se interesă:

— Unchiaşule, cu cât îi dai?

— Nu-i dau pe bani, răspunse grădinarul, îi schimb pentru un ochi.

— Prea bine! zise mătuşa, tot pe un ochi voiam să-i iau şi eu.

Îi dădu unul din ochii fetei şi primi pentru el câţiva trandafiri înfloriţi. Grădinarul se întoarse acasă şi-i dădu fetei ochiul, iar ea şi-l puse la loc. Avea acum un ochi şi putea vedea. Cât era de fericită!

În ziua ce urmă, plânse puţin şi din ochi i se prelinseră pe obraji câteva mărgăritare. Grădinarul le adună, le duse la palat şi se puse iarăşi pe strigat:

— Mărgăritare rotunde! Luaţi mărgăritare rotunde!

Strigă până-l auzi mătuşa. Ea se bucură peste măsură şi îl întrebă:

— Unchiaşule, cum dai mărgăritarele?

— Nu le dau pe bani, răspunse el. Le schimb pentru un ochi.

— Se potriveşte numai bine, un ochi am să-ţi dau şi eu, se învoi mătuşa şi plecă să aducă ochiul pe care-l schimbă pe trei-patru mărgăritare, bucuroasă că-i căzuseră în mână.

Grădinarul luă şi al doilea ochi şi-l dădu fetei. Fata şi-l puse la loc şi ajunse sănătoasă ca mai înainte.

Se scurse o vreme şi fata ridică pe pământul grădinarului o casă şi croi o grădină aidoma celei a tatălui ei.

Într-o bună zi, ca să mai scape de tristeţe, prinţul porni la vânătoare. Trecu şi prin faţa porţii ei. Intră înăuntru, se apropie de casă şi văzu că fata din casa negustorului se afla acolo. „Oare n-am luat-o şi n-am adus-o lângă mine?”, îşi zise el uimit. Se frecă la ochi: „Poate visez!”. Nu, era treaz. Se duse la grădinar şi îl întrebă:

— A cui e grădina asta ?

Iar grădinarul dădu totul pe faţă. Prinţul mai întâi se mâhni, apoi se bucură nespus. Trimise după părinţii fetei, care veniră repede şi rămaseră şi ei uimiţi de câte îndurase copila.

Prinţul făcu nunta chiar acolo. Timp de şapte zile şi şapte nopţi se bătu în tobe, se mâncă şi se bău. Săracilor li se împărţi pilaf şi şerbeturi, iar grădinarului i se dăruiră casa şi grădina. Apoi se întoarseră la palatul prinţului şi o chemară pe mătuşa mincinoasă.

— Ei, zgripţuroaică! zise prinţul. După cât rău i-ai făcut fetei, ţi-a venit rândul să-ţi alegi pedeapsa. Spune, ce pofteşti: cal iute sau sabie ascuţită?

— Cal iute, răspunse mătuşa. Sabia ascuţită rămână pentru sufletele voastre!

Îi legară părul de coada unui cal nărăvaş care fu mânat în pustiu.

Povestea noastră s-a sfârşit,
numai corbu-n cuib n-a nimerit!

1. Vechi obicei persan de a ajuta femeia la naştere.
2. Monedă persană de aur din secolul al XIV-lea.
3. Plantă care prin ardere înlătură deochiul.

Dervişul vrăjitor

Trăia odată în Maghreb un padişah. Se întâmplă ca, odată, când bărbierul îi tundea barba, padişahul să se privească în oglindă şi să vadă că începuse să încărunţească. Pricepu că îmbătrânise şi încă nu avea urmaşi. Aşa că îl chemă pe vizir şi-i zise:

— Vizire! Găseşte un farmec sau orice altceva ca, fără întârziere, cam peste un an, să mi se nască un copil. De nu găseşti, voi porunci să-ţi taie capul.

Ascultaţi mai departe!

Tocmai atunci, după vrerea lui Allah şi fără să gândeşti, se ivi un derviş la porţile palatului. Acesta îşi ridică acolo cortul şi pe o prăjină atârnă toiagul şi un corn, însemnele lui. Şi oricât încercară străjile să-l înduplece să părăsească locul, ademenindu-l cu mulţi bani, cu nici un chip nu izbutiră. Căci el spunea întruna: „Doresc să-l văd pe padişah! Am cu el o treabă ce nu suferă amânare”. Astfel că se văzură siliţi să vestească padişahului: „A venit un derviş, şi-a ridicat cortul lângă palat. Oricât ne-am rugat de el să-şi ia calabalâcul şi să plece, nu s-a învoit şi tot timpul a zis aceleaşi vorbe: «Doresc să-l văd pe padişah»”.

— Aduceţi-l! porunci padişahul.

Slugile îl aduseră. Atunci dervişul îşi vârî mâna în buzunar, scoase un măr şi-l întinse padişahului, grăindu-i: „O jumătate mănânc-o tu, iar cealaltă jumătate s-o dai nevestei. Fie ca ea, când o va mânca, să-şi dorească zămislirea unui copil. Apoi mie să-mi dai scris: «Dacă se naşte o fată, atunci ea va fi a mea. Iar de se va naşte un fiu, atunci un an de zile şi-l va petrece cu mine, un an cu tine»”.

Şi padişahul gândi: „Dacă vorbele lui se adeveresc, oare va avea îndrăzneala un derviş oarecare să-mi ia feciorul sau fata?”, şi-i înmână dervişului o hârtie. Pe hârtie scria: „Dacă mulţumită puterii miraculoase a acestui măr mi se va naşte un copil, atunci de va fi fată va fi a dervişului, iar dacă se va naşte un fecior, atunci un an de zile şi-l va petrece cu mine, celălalt cu dervişul”.

Îi înmână padişahul hârtia, dervişul îşi luă rămas-bun şi plecă. Iar padişahul făcu întocmai cum îi spusese dervişul: o jumătate de măr o luă pentru el, iar cealaltă jumătate o dădu nevestei. Mâncară ei acest măr şi nu peste mult timp, după rânduiala sorţii, femeia aduse pe lume un fecior. Îi puseră numele Mehr-Afarin.

Feciorul crescu. Când împlini cincisprezece ani el cunoştea în chip desăvârşit tot ceea ce îi trebuia unui fecior de padişah: călăria, trasul cu arcul, îndemânarea scrierii, desenului şi nimeni nu-i era egal printre cei de seama lui.

Iar în cei cincisprezece ani ce se scurseseră, nu se ştiuse şi nu se auzise nimic despre derviş. Dar iată că, într-o bună zi, el se ivi la porţile palatului. Ca şi prima dată, ridică cortul, agăţă cornul şi toiagul şi se apucă să spună rugăciuni. Încercară să-l amăgească cu bani, doar-doar o pleca, însă dervişul răspundea mereu: „Vreau să-l văd pe padişah”. Dorinţa lui ajunse la urechile padişahului, astfel că acesta porunci să îi fie înfăţişat acest derviş.

Dervişul intră. Cum dădu ochii cu el, padişahul îl recunoscu şi-i zise:

— Cinstite dervişe! Apoi pe unde-ai fost în toţi aceşti ani? De ce n-ai trecut pe la noi?

— Am rătăcit peste tot, răspunse dervişul, dar iată că am venit după fecior. Cincisprezece ani a trăit în preajma ta, iar acum trebuie să stea şi lângă mine, supusul tău rob.

— Dar ce e cu vorbele astea? întrebă padişahul cu uimire, la care dervişul răspunse:

— Ai puterea să faci tot ce pofteşti, dar nu poţi nesocoti hârtia ce-ai scris-o.

— Dragule, grăi padişahul, ce fel de vorbe sunt astea? Lipseşte-te de ce scrie pe hârtie. Îţi voi număra răsplată atât cât pofteşti.

— Doamne fereşte, răspunse dervişul, că doar în hârtia scrisă de tine se zice că feciorul de cincisprezece ani este al meu! Tu spui „nu”? Prea bine! Să vedem spre cine se îndreaptă mai întâi prinţul atunci când se întoarce de la şcoală.

Şi iată că veni şi amiaza. Cum se întoarse de la şcoală, feciorul padişahului se grăbi spre derviş, îl îmbrăţişă şi strigă:

— Tăicuţul meu, pe unde-ai fost până acum?

Padişahul înţelese că nu mai are rost să se împotrivească şi-l dădu pe fecior dervişului. Amândoi părăsiră oraşul şi merseră pe un munte unde se afla o peşteră. La intrarea în peşteră, prinţul văzu un bătrân plăcut la chip, care îi grăi astfel:

— Tinere! Acest derviş este un vrăjitor. El te va duce în peşteră, apoi va porunci să se aducă făină, să se frământe aluat şi să se coacă pâine în cuptorul care se găseşte tot acolo. Pentru nimic în lume să nu te învoieşti să faci tu treaba asta, ci să-i răspunzi: „Frământă mai întâi tu aluatul şi coace pâinea, ca eu să pot învăţa uitându-mă la tine. Numai după aceea am să mă învăţ şi eu cu treaba asta”. Când el frământă aluatul şi începe să facă lipiile, apucă-l repede de picioare şi bagă-l în cuptor cu capul în jos. Aşază-te degrabă deasupra lui şi ţine-l bine. Un ceas întreg vor răzbate plânsete sfâşietoare din cuptor. Dar în tot acest timp, pentru Allah, capul să nu-l ridici. Dacă ridici capul, într-o clipită îţi dai duhul.

Prinţul sărută mâna bătrânului, apoi intră în peşteră. Văzu că peştera era lungă, peste măsură de lungă, de parcă n-avea capăt. Acolo se afla cuptorul şi din el ieşeau flăcări. Slavă lui Allah că fumul se ridica drept în sus[1]!

— Ia făină, frământă aluatul şi coace pâine, îi zise dervişul prinţului.

— Dar nu mă pricep, îi răspunse. Mai întâi arată-mi, să pot învăţa, numai după aceea am să fiu şi eu destoinic să fac.

Dervişul frământă aluatul, după care se apropie de cuptor. Când începu să vâre lipiile, prinţul îl apucă de picioare, îl trânti în cuptor şi repede se aruncă peste el ca să-l împiedice să se ridice. Din cuptor răzbătură ţipete îngrozitoare, dar tânărul nu ridică deloc capul până nu se scurse un ceas întreg. Numai după aceea se ridică şi porni prin peşteră.

Doar Allah ştie cât aur şi pietre scumpe văzu, toate adunate de derviş. Luă din ele cât îl ţinură puterile, după care ieşi afară, la lumină.

Şi ce văzu prinţul – un călăreţ care se apropie şi întrebă:

— Încotro ai pornit-o? Hai cu mine să-mi fii tovarăş de drum.

Prinţul încuviinţă şi porniră amândoi la drum. Aşa ajunseră la o altă peşteră. Călăreţul descălecă, dădu prinţului frâul în mână şi porunci:

— Eu am să intru în această peşteră. Să stai aici trei zile. În prima zi eu am să strig, la fel şi în cea de-a doua. Dacă şi în a treia zi îmi vei auzi strigătul înseamnă că totul este bine şi mă vei aştepta până mă-ntorc. Iar dacă în a treia zi, până la apusul soarelui, strigătul meu n-o să-ţi ajungă la urechi, încalecă şi pleacă.

Şi el intră în peşteră. Ascultă prinţul în prima zi şi, cu adevărat, călăreţul strigă de parcă era un răget de leu. „Iată, e primul strigăt”, gândi prinţul.

În a doua zi iarăşi răzbătu un strigăt. „Uite-l şi pe-al doilea”, îşi zise.

Veni şi a treia zi. Aşteptă prinţul, dar nici un strigăt. Se făcu amiază şi nu se auzi nimic. Soarele ajunse către asfinţit şi strigătul tot nu se auzi. Însă tocmai la asfinţit răsună strigătul călăreţului, dar acesta nu semăna cu celelalte dinainte, semăna cu un urlet sfâşietor de div.

Nu se scurse multă vreme şi din peşteră se ivi capul călăreţului. Era tot numai o rană, pe faţă îi curgea sânge. Călăreţul strigă:

— Allah să te binecuvânteze, prinţe! M-am încredinţat că eşti un om bun. Apoi să ştii că în peştera asta se găseşte o fată minunată. Trei zile m-am luptat cu divul cel care o fermecase, am răpus fiara şi am salvat fata. Hai acum cu mine s-o vedem!

Intrară amândoi în peşteră şi văzură fata, minunat de frumoasă, cum este luna plină de frumoasă. Călăreţul, prinţul şi fata luară ce poftiră dinăuntru, tot ce le stătea în puteri să care, şi ieşiră din peşteră. Atunci călăreţul îi grăi prinţului:

— E mult de când n-ai mai auzit de tatăl tău, padişahul. De atâtea lacrimi vărsate de dorul tău şi-a pierdut lumina ochilor. Întoarce-te la el cât de repede poţi.

Îi dădu tânărului o frunză şi-i zise mai departe:

— Rupe în bucăţele frunza asta, freacă cu ea ochii tatălui tău şi el îşi va recăpăta vederea.

Îşi luară rămas-bun şi se despărţiră.

Când prinţul se întoarse în ţara lui, înţelese că vorbele călăreţului erau adevărate: plângând după despărţirea de fecior, padişahul orbise de atâtea

lacrimi vărsate. Prinţul rupse de-ndată în bucăţele frunza, frecă cu ele ochii tatălui şi acesta îşi recăpătă vederea.

Feciorul îi povesti tatălui de-a fir-a-păr toate întâmplările: cum dervişul se dovedise a fi un vrăjitor, cum îl pedepsise el pe acel nelegiuit, de întâlnirea cu călăreţul care o scăpase pe fata vrăjită de div şi, în sfârşit, de frunza aceea care i-a lecuit ochii.

Padişahul chemă toţi dregătorii, vizirii şi înţelepţii ţării. Aceştia se duseră la peştera în care pierise dervişul vrăjitor, luară toate comorile şi le aduseră la palat. Apoi padişahul chemă iarăşi vizirii şi dregătorii şi-i vesti:

— Eu sunt bătrân. Iar feciorul meu, întocmai cum v-aţi încredinţat, este un bărbat vrednic şi viteaz şi îi va sta în putere să cârmuiască ţara. Îi încredinţez lui tronul, iar eu mă îndepărtez de lume şi-l voi sluji pe Allah.

Cu toţii îi răspunseră:

— Slăvit să fii şi preamărit! De-i va fi plăcut lui Allah, aşa să fie!

Prinţul luă tronul tatălui, înfăptui dreaptă judecată şi domni cu bună înţelegere.

Fie ca Allah să îndeplinească toate năzuinţele celui ce a suferit!

1. Conform tradiţiei, dacă fumul se ridică drept e semn bun.

Faţa şi căptuşeala

Trăia odată un padişah care avea trei fete. Într-o bună zi, el le întrebă:

— Ce-i mai de seamă, faţa sau căptuşeala?

— Faţa-i mai de seamă, răspunse fata cea mare.

La fel spuse şi cea mijlocie. Întocmai gândea şi padişahul. După o vreme, răspunse şi mezina.

— Tată, căptuşeala e mai de seamă.

Padişahul se mânie, socotind că numai din lipsă de bună-cuviinţă răspunsese altfel decât celelalte. Atunci porunci vizirului:

— Crainicii să vestească de îndată prin oraş că toţi tinerii chipeşi au a se aduna lângă palatele celor două fete mai mari.

Iar pe fete le sfătui:

— Aruncaţi câte o lămâie de aur în pieptul acelor tineri care vă vor fi pe plac.

A doua zi de dimineaţă, tinerii se adunară în dreptul palatelor. Amândouă fetele aruncară câte o lămâie de aur în pieptul celor care le plăcură. Aşa că, în oraş scoaseră oglinzile, se rânduiră două nunţi frumoase şi tinerii aleşi se însurară cu prinţesele.

După o vreme, padişahul îi porunci vizirului:

— Crainicii să dea de veste că pleşuvii, chiorii şi ciungii au a se aduna lângă palat!

Trimiseră deci ferraşii[1] să caute toţi betegii. Unul dintre ei nimeri la casa unei bătrâne care avea un fecior chel, olog şi cu mâinile moi, pe care îl ţinea aşezat într-un coş de nuiele după cuptor. Îl aduseră şi pe el la padişah. Când dădu cu ochii de tânărul schilod, padişahul chemă de îndată un ahund[2] care să săvârşească măritişul mezinei cu el. Dar, mai întâi, o dezbrăcară de veşmintele ei scumpe şi-i puseră o rochie de karbasi[3]. Apoi îi trimise pe amândoi la casa tânărului fără mâini şi fără picioare. Pe drum, fata se ruga lui Allah:

— Allah, dacă tata m-a alungat, nu mă alunga şi tu! Numai cu nădejdea în tine mă duc spre cocioaba tânărului.

Ajunseră acasă, bătrâna deschise şi spuse:

— |sta-i feciorul meu, dar cine-i fata?

— Fata padişahului, nevasta feciorului tău, i se răspunse.

— Ce nevoie are schilodul de nevastă? se miră bătrâna.

— Acum, că padişahul i-a dat fata, nu mai e nimic de făcut, îi răspunseră cei veniţi, apoi traseră uşa după ei şi plecară, iar biata bătrână se apucă să caute pâine şi apă ca să-i hrănească.

Aşa trecură două zile. În cea de-a treia, fata se duse la bătrână şi o întrebă:

— Măicuţă, ce lucrezi? Spune-mi, să te ajut şi eu.

Îi dădu un fus şi puţin bumbac şi fata se puse pe tors. Dar, iată că, într-o zi, fata se gândi: „Cu ce mă aleg de pe urma unui tânăr care nu-şi poate folosi mâinile şi picioarele, care stă toată ziulica după cuptor şi aşteaptă ca bătrâna să-l hrănească?”. Se duse atunci la cuptor şi-l ridică pe tânăr, presără puţină cenuşă în mijlocul odăii şi-l aşeză pe cenuşă. Puse pâine într-o parte, apa într-alta, aşa că sărmanul fu nevoit să se târască, ba către pâine, ba către apă, ca să-şi potolească foamea şi setea. Şi, uite-aşa, prinse să se mişte din ce în ce mai uşor. Până la urmă se înzdrăveni de tot şi se vădi tare isteţ şi de treabă.

Şi iată că, într-o bună zi, veni la tânăr un ţăran care-l îndemnă:

— Fiule, vino de-mi paşte oile.

Tânărul se învoi, duse oile ţăranului la păşune, primind de la el şi simbrie.

Văzând că tânărul e bun şi iscusit, veniră şi alţi ţărani cerându-i să intre în slujba lor şi făgăduindu-i că-l vor plăti bine. Unul dintre ei îi dădu cu zece baniţe de grâu mai mult decât ceruse, numai să slujească le el.

Trecu o vreme şi iată că un negustor se văzu nevoit să pornească în călătorie. Cum nu avea slugă ca însoţitor, întrebă din om în om şi află de la un ţăran că, în satul cutare, trăia un tânăr cum i-ar trebui lui. Negustorul se duse la casa arătată şi bătu la uşă. Îi deschise bătrâna.

— Ce doreşti? întrebă ea.

— Aici locuieşte Hassan?

— Da.

— Spune-i să se arate, o rugă negustorul pe bătrână.

Hassan ieşi, vorbi cu negustorul şi bătură palma în semn de înţelegere. Scriseră până şi o învoială cum că-i va da cincizeci de tumani[4] pe lună. Plecară amândoi la drum împreună cu alţi negustori. Merseră ce merseră până ajunseră într-un pustiu. Acolo nu se afla nici apă şi nici suflet de om. Era doar o fântână în care, dacă intrai să iei apă, nu mai ieşeai. Era pricina pentru care nimeni nu îndrăznea să coboare. Aşa că negustorii traseră la sorţi şi stăpânul lui Hassan trebui să intre în fântână.

— Coboară tu de ia apă, îi zise el lui Hassan.

— În învoiala noastră scrie că am de slujit pe pământ, nu şi sub pământ, răspunse Hassan.

Stăpânul se făcu foc şi pară de supărare, dar Hassan scoase învoiala din sân, o arătă negustorilor şi zise:

— Uitaţi-vă, unde se cuvine să slujesc?

Negustorii citiră învoiala, se întoarseră spre stăpânul lui Hassan şi grăiră:

— Are dreptate, se cuvine să slujească numai pe pământ. Grăbeşte şi coboară în fântână, că murim de sete!

Stăpânul începu să-l roage pe Hassan să facă el treaba care i s-ar fi cuvenit lui şi, văzându-l că se roagă atât de fierbinte, flăcăul îl încredinţă:

— Bine, mă învoiesc, sunt gata să cobor, dar facem atunci o altă învoială.

— Cum aşa? se mirară negustorii.

— Cobor în fântână, răspunse Hassan, numai dacă stăpânul îmi dă scris pe hârtie cum că, dacă mă întorc, îşi împarte averea toată cu mine.

Încuviinţară cu toţii că aşa ar fi cinstit, afară de stăpân. Atunci negustorii îi ziseră:

— Păi, dacă coboară în fântână, nu se mai întoarce! De ce nu te învoieşti?

Nemaiavând încotro, stăpânul scrise înţelegerea. Negustorii îşi puseră şi ei pecetea pe hârtie şi i-o dădură lui Hassan care o vârî în sân şi coborî în fântână. Înăuntru, dădu cu ochii de un tron pe care şedea un div. De frică, îi dădu îndată bineţe, iar divul îi răspunse:

— Ei, făptură omenească, dacă nu mi-ai fi dat bineţe, te-aş fi sfâşiat în bucăţi! Aşa… ia spune acum, unde-i mai bine?

— Acolo unde inimii îi este bine! răspunse numaidecât Hassan.

— Allah să te binecuvânteze! Vezi broasca de acolo? Uite ce ochi mari şi frumoşi are… M-am îndrăgostit de ochii ei.

— Într-adevăr, îi dădu Hassan dreptate, sunt minunat de frumoşi.

Iar vorbele lui Hassan îi plăcură nespus divului. Aceasta fu pricina pentru care îl luă de mână pe tânăr şi, trecându-l printr-o portiţă, îl duse într-o grădină mare şi nemaivăzut de frumoasă, prin care se plimbară. Îi mai dădu câteva poame din grădină, apoi îi zise:

— Acum, hai să dai apă celor de sus.

Şi, în vreme ce se întorceau, divul îi mai dădu vreo zece rodii, întrebându-l:

— Ai unde să le pui?

Hassan îşi aşeză jos traista pe care o avea la el şi vârî rodiile în ea.

— Dacă pe drum ţi se face foame sau sete, mănâncă poamele şi păstrează rodiile, îl sfătui divul.

Apoi se întoarseră la fântână şi Hassan strigă:

— Cinstiţi negustori, coborâţi ciutura să vă dau apă!

Negustorii coborâră ciutura şi Hassan le-o umplu repede cu apă şi le-o dădu. Iar divul îi mai zise:

— Întreabă-i de câte ciuturi au trebuinţă.

Hassan îi întrebă şi negustorii răspunseră:

— De cinci!

— Mai dă-le două şi urcă-te şi tu în a treia, altminteri fii sigur că au să taie funia şi au să te părăsească aici.

Hassan le mai dădu două ciuturi şi se urcă şi el într-a treia. Când dădu cu ochii de el, stăpânului îi fugi pământul de sub picioare, dar Hassan le zise celorlalţi negustori:

— Acum să împărţim pe din două avutul stăpânului.

Şi în zadar încercă stăpânul fel şi chip, că nu-l putu păcăli. Până la urmă avutul îi fu împărţit. Atunci Hassan se întoarse către negustor şi zise:

— Îţi rămân slugă pe mai departe, dar o să-mi văd şi eu de negustorie.

Apoi îşi încărcară cu toţii poverile şi porniră din nou la drum. Ajunşi în oraşul unde trebuiau să-şi vândă mărfurile, intrară într-un caravanserai. Acolo aşezară poverile şi se închiseră în odăi să se odihnească. Seara, negustorii se puseră pe chef, dar Hassan, care nu mai avusese niciodată avere, îşi strânse lucrurile şi se aşeză deasupra lor.

Hai acum să ne întoarcem puţin în urmă…

Când Hassan ieşi teafăr din fântână, negustorii trimiseră un sol în oraşul lor ca să dea de veste că străbătuseră cu bine pustiul şi izbutiseră să bea din fântână. Iar Hassan îi zise solului:

— Pentru Allah, îţi dau să-i duci şi mamei mele ceva! Şi-i înmână câţiva tumani împreună cu două din rodiile pe care le avea de la div, apoi îl rugă:

— Banii şi o rodie să le dai mamei, a doua rodie fetei padişahului. Şi îi dărui şi solului doi tumani pentru osteneală.

Când ajunse în oraş, solul se duse mai întâi acasă la Hassan şi bătu la uşă. Bătrâna întrebă:

— Cine e?

— Asta-i casa lui Hassan?

— Da.

— Sunt trimis de Hassan şi am ceva să vă dau din partea lui.

Bătrâna deschise uşa, solul îi dădu banii şi rodiile şi îi mai zise:

— O rodie e pentru tine, cealaltă pentru fata padişahului.

Bătrâna se gândi: „Ce să fac cu rodia? Mai bine-mi trimitea altceva!”. Luă rodia şi o aşeză pe o poliţă. Dar fata, numai ce văzu rodia, că o luă şi o şi desfăcu. O, Allah, era plină cu boabe de rubin! „Allah să-i fi dat rodia asta?”, se miră ea. „De unde o fi?” Se ridică în grabă şi plecă la bazar de unde cumpără două rodii pe care le aduse acasă.

— Măicuţă, hai să mâncăm rodiile, îi zise bătrânei.

Dar luă mai întâi rodiile trimise de Hassan şi le puse bine, înlocuindu-le cu cele aduse din bazar. Bătrâna se învoi şi le mâncară.

A doua zi dimineaţă, fata padişahului îl chemă pe mai-marele zidarilor şi-i porunci:

— Vreau să-mi ridici un palat mai frumos şi mai înalt decât palatul padişahului. Şi să termini lucrul în şase luni.

Mai-marele zidarilor se învoi.

— Câţi bani vrei? îl întrebă fata.

— O sută de mii de tumani.

Şi ce să vă spun, fata vârî mâna în buzunar şi scoase o sută de boabe de rubin pe care i le întinse mai-marelui zidarilor. Când privirile i se opriră asupra rubinelor, amuţi. Dar fata îi mai zise:

— Trimite-mi acum un pietrar care să dreagă casa asta în care am să stau până va fi gata palatul.

Şi pietrarul veni cu alţi lucrători şi repară casa. Iar fata se ducea o dată sau de două ori pe zi la mai-marele zidarilor, acolo unde se ridica palatul, şi-i repeta mereu:

— Mai-marele negustorilor se întoarce în şase luni. Caută să ridicaţi şi să isprăviţi palatul la vreme!

Acum citiţi mai departe ce i s-a întâmplat lui Hassan.

Sub caravanserai era o ascunzătoare în care erau pitiţi patruzeci de hoţi, gata să-i jefuiască pe toţi negustorii ce se opreau acolo. Hassan dormea pe mărfurile lui când, la miezul nopţii, auzi deodată un foşnet. Deschise ochii şi-l văzu pe stăpânul caravanseraiului strângând gunoiul din mijlocul curţii şi trăgându-l într-o parte. Dezveli astfel o lespede de piatră, o ridică şi descuie o uşiţă prin care ieşiră patruzeci de oameni, care cărară sub pământ toate poverile negustorilor. Hassan începu să se foiască. Hoţii se temură să nu-l trezească, aşa că nu se atinseră de lucrurile lui şi se ascunseră la loc.

Dimineaţa, când se treziră, negustorii se duseră să-şi caute poverile şi văzură că din lucrurile şi averile lor nu mai rămăsese nimic. Amărâţi, ieşiră pe poarta caravanseraiului şi se îndreptară către mai-marele oraşului.

— Aseară am tras la caravanseraiul lui cutare, i se plânseră ei, iar dimineaţa, când ne-am trezit, am văzut că ni se furaseră toate lucrurile. Acum, fie ne plăteşti poverile, fie dai de ele!

Mai-marele oraşului le ceru un răgaz de trei zile şi negustorii se întoarseră la caravanserai. Hassan nu lăsă să se înţeleagă că ştia ceva. După cele trei zile, negustorii se duseră iarăşi la mai-marele oraşului, unde plânseră şi strigară de pomană. Se înapoiară la caravanserai. Hassan socoti că s-ar putea alege cu ceva din treaba asta. Aşa că, odată întorşi, le zise:

— Nu-i nici un folos să vă plângeţi mai-marelui oraşului!

— Dar ce altceva putem face?

— Daţi-mi o hârtie scrisă şi vă caut eu lucrurile.

— Şi ce să scriem în ea?

— Că mă recunoaşteţi mai-marele vostru, le răspunse Hassan.

Negustorii se învoiră.

— În afară de asta, le vorbi mai departe Hassan, dacă vă găsesc lucrurile, a zecea parte să fie a mea.

Şi de data aceasta negustorii se învoiră şi-i dădură înscrisul. Cum primi hârtia, Hassan îşi mânji capul cu noroi[5], plecă la mai-marele oraşului şi-i strigă în faţă:

— Dacă nu poţi cârmui oraşul şi nu eşti în stare să faci rânduială, atunci pleacă, ca oamenii să poată să se îngrijească singuri de soarta lor!

Şi după ce strigă şi iar strigă, mai zise:

— Vreau să-ţi spun ceva între patru ochi.

Iar când rămaseră singuri spuse:

— Dacă-mi dai puterea ta pentru o zi, îţi făgăduiesc să găsesc lucrurile furate negustorilor, chiar şi altele pe deasupra. Dar asta numai cu înţelegerea că, dacă le găsesc, îmi dai cincizeci de mii de tumani. Iar de nu le găsesc, îmi poţi tăia capul.

Mai-marele oraşului se învoi şi scrise înţelegerea. Hassan înnoptă în caravanserai şi dimineaţa, când se trezi, îmbrăcă veşmintele mai-marelui

oraşului şi se aşează pe tronul lui. După aceea, porunci oştenilor să încalece, i se aduse şi lui un cal şi plecară la vânătoare. Ieşiră din oraş. Erau pe acolo multe căprioare pentru că mai-marele oraşului oprise să fie vânate. Hassan, însă, le îngădui oştenilor să vâneze, iar aceştia, care atâta aşteptau, vânară în voie. La întoarcere, Hassan întrebă o slugă a mai-marelui oraşului:

— Unde se află caravanseraiul la care trag de obicei negustorii?

— Chiar în mijlocul oraşului, răspunse sluga.

Dădură pinteni cailor şi ajunseră acolo. Intrând, Hassan îl întrebă pe stăpânul caravanseraiului:

— Ce s-a întâmplat cu lucrurile negustorilor? Ce fel de stăpân de caravanserai eşti?

— Ce să fac? încercă să se dezvinovăţească el.

Când dădură cu ochii de mai-marele oraşului, negustorii începură să strige şi ei.

— Am venit să vă văd, le zise mai-marele, şi, de-o vrea Allah, am să vă găsesc lucrurile!

Apoi se întoarse cu faţa spre stăpânul caravanseraiului şi se răsti:

— De ce-i murdar caravanseraiul? Ce-i cu gunoiul din mijlocul curţii?

Şi porunci îndată să fie adunat gunoiul, de dedesubtul căruia se ivi lespedea de piatră.

— Am nevoie de piatra asta, mai spuse Hassan, ridicaţi-o!

Ridicară piatra şi dădură peste intrarea ascunsă.

— Ce-i asta? îl iscodi mai-marele oraşului.

— De unde să ştiu? se văită stăpânul caravanseraiului.

Mai-marele îi porunci unui oştean să coboare. Încă de pe trepte, omul răcni cât îl ţineau puterile:

— Mare eşti Allah! Toate lucrurile negustorilor se află aici.

Cutremuraţi de ce auziră, negustorii nu mai ştiau pe ce lume sunt. O parte din oşteni coborâră să aducă toate lucrurile ascunse acolo, iar negustorii aleseră lucrurile lor de cele furate de la alţii. Hassan se întoarse la mai-marele oraşului. După ce prânziră, intrară în altă încăpere unde-i înapoie veşmintele scumpe şi le îmbrăcă pe ale sale, cele negustoreşti. Primi cincizeci de mii de tumani, îşi luă rămas-bun, se înapoie la negustori şi le grăi:

— Vorba dată, datorie curată!

Negustorii îl recunoscură acum drept mai-marele lor, îi dăruiră a zecea parte din mărfuri, iar pe deasupra, Hassan mai primi şi învoirea să ia cu el celelalte lucruri găsite în ascunzătoare. De aceea le zise negustorilor:

— Mai zăboviţi şi voi două-trei zile, să-mi pot cumpăra nişte catâri. Am să vă plătesc toate cheltuielile.

Şi Hassan, pe care îl vom numi de aici înainte mai-marele negustorilor, plecă să-şi cumpere catârii, iar după două-trei zile, încărcă poverile şi părăsi oraşul. Cum până la oraşul lui mai rămăsese doar cale de un singur popas, îşi zise: „Am pornit la drum ca tânăr sărac şi am acum patruzeci-cincizeci de mii de poveri. Ajung acasă şi unde să le pun pe toate? Ar fi bine să-i rog pe

negustori să aştepte aici două-trei zile, iar eu să mă duc în oraş să tocmesc o magazie pentru lucruri şi să găsesc o casă mai acătării”. Aşa că, dimineaţa, îi rugă pe negustori:

— Fiţi oaspeţii mei! Rămâneţi aici două-trei zile cât mă reped până în oraş şi mă întorc.

Negustorii se învoiră. Şi, însoţit de o slugă, mai-marele negustorilor plecă spre oraş. Se duse acasă şi băgă de seamă că uşa fusese schimbată. Atunci se întrebă: „Mai e oare casa mea? Sau şi-o fi dat mama duhul şi o fi cumpărat careva casa?”. Până la urmă, bătu în uşă. Deschise bătrâna. Îşi recunoscu mama, însă ea nu-l recunoscu, fiindcă nu-l văzuse niciodată cu asemenea veşminte.

— Mamă, nu mă recunoşti? o întrebă el.

— Nu! Cine eşti?

— Feciorul tău.

— Feciorul meu n-a purtat niciodată asemenea veşminte.

— Măicuţă dragă, aşa a vrut Allah! Şi-i arătă însemnele de mai-mare al negustorilor.

Bătrâna îl îmbrăţişă şi-l sărută. Mai apoi, dând cu ochii de fată, Hassan o întrebă:

— Cine-i fata?

— Fata padişahului, răspunse bătrâna.

— Cum, a rămas aici?

— Da.

Iar atunci, Hassan mai întrebă:

— De unde aţi luat bani să dregeţi casa?

— Fata padişahului, îi povesti bătrâna, a ascuns în cosiţe câteva nestemate. Le-a vândut şi a dres casa.

Fata se apropie de Hassan şi-i dădu bineţe. El se bucură, îi răspunse cu blândeţe la urări şi-i zise:

— Am adus nişte poveri. Unde să le pun?

Fata râse şi-i răspunse:

— Fii liniştit, am ridicat un palat cu un caravanserai şi magazii încăpătoare. Şi-l luă de mână, încălecară amândoi şi porniră spre palat. Iar când văzu palatul, Hassan rămase înmărmurit.

— Cu ce bani l-ai ridicat?

— Cu banii tăi, răspunse fata.

— Păi cum, am avut eu bani?

— Erau în cele două rodii uscate pe care mi le-ai trimis.

— Bani în rodiile uscate? o iscodi tânărul.

— Întocmai! Şi încă a mai rămas o rodie.

Se duse s-o aducă. Iar când o despicară, văzură că toate boabele erau de fapt nestemate. Atunci mai-marele negustorilor zise:

— Dacă-i aşa, să ştii că mai am vreo şapte-opt rodii puse într-un cufăr!

— Ei, mai-mare al negustorilor, vorbi fata, acum vreau să te rog şi eu ceva…

— Spune!

— De obicei, cum sosesc, negustorii se duc să-l vadă pe tatăl meu, padişahul. Tu nu te duce. Trimite printr-o slugă darurile cuvenite şi cheamă-l pe padişah în ospeţie.

Acum să vedeţi cum s-a petrecut întâlnirea padişahului cu fata lui, cu mezina!

Ca să-l întâmpine, fata se pregăti cu grijă. Aşternu covoare de mătase de la poarta grădinii până la poarta palatului şi de la poarta palatului până la uşa sălii celei mari. De la uşa sălii şi până la picioarele tronului risipi nestemate şi bani de aur. Apoi îi zise mai-marelui negustorilor:

— Aşază-te şi fă-ţi rugăciunea!

De cum intră în palat, padişahul rămase uimit de atâta bogăţie şi frumuseţe. Nu mai văzuse niciodată ceva asemănător. Slugile mai-marelui aruncau galbeni spre slugile padişahului, care-i adunau în grabă. Mai-marele negustorilor dădu bineţe padişahului, iar acesta îi răspunse cu prietenie. După ce prânziră, se retraseră într-un loc liniştit... Iar padişahul îşi spunea în gând: „Bine ar fi să-l iau de ginere!”. Şi tocmai atunci, pe neaşteptate, o perdea se dădu în lături şi fata intră în sală. Sărută pământul dinaintea padişahului, îi căzu la picioare şi începu să plângă.

— Cine-i fata asta? se miră padişahul.

Dar Hassan nu-i răspunse şi părăsi încăperea.

— Tăicuţă, zise mezina, nu-ţi mai cunoşti fata?

Padişahul o privi mai cu luare-aminte şi îşi dădu seama că era fata lui. O îmbrăţişă şi o sărută.

— Tăicuţă dragă, zise ea, când te-ai mâniat, m-ai dat după tânărul acesta şi acum lumea se uită la mine cam rău. Cheamă-mă la palatul tău, pofteşte lume multă şi dă-mă de nevastă cum se cuvine.

Padişahul se învoi şi se întoarse la palat. Iar a doua zi, când trimise câţiva oameni după fată, Hassan o întrebă:

— Când te întorci?

— Mâine seară.

Dar în seara următoare, ea nu veni. Mai trecură două-trei zile şi fata tot nu se arătă. Atunci, Hassan trimise câţiva oameni la palat, iar padişahul ceru o groază de bani pentru a-i da fata de soţie. Abia după ce primi banii de la mai-marele negustorilor, făcu o nuntă bogată, care se întinse pe şapte zile şi şapte nopţi.

— Tăicuţule drag, zise fata după nuntă, îmi îngădui să-ţi spun o vorbă?

— Spune.

— Acum vezi că am avut dreptate atunci când am pretins că-i mai de seamă căptuşeala decât faţa?

— Cum aşa? întrebă uimit padişahul.

— Iată cum, răspunse fata. Dacă dreptatea era de partea ta, atunci tânărul schilod ar fi trebuit să fie mai de seamă decât fata ta. Dar mai de seamă m-am dovedit eu. Mâinile şi picioarele nu-i erau bune de nimic, iar eu le-am făcut să reînvie. L-am îndemnat apoi şi l-am trimis să muncească. Iar

când a pornit la treburile lui, i-am dres casa. Dacă s-a întors, a intrat de-a gata într-un palat minunat. Şi tot îndemnat de mine, te-a primit cu mare cinstire şi ţi-a trimis daruri. După cum ai văzut, toate cele de trebuinţă pentru ca nunta să nu fie de ocară au fost chibzuite de mine. Aşadar, spune-mi, ce-i mai de seamă, faţa sau căptuşeala?

Atunci padişahul o îmbrăţişă, o sărută şi-i dădu dreptate. Îi mai dărui drept zestre şi câteva sate, căindu-se de cele întâmplate.

Întocmai cum a împlinit dorinţa fetei padişahului şi a flăcăului schilod, fie ca Allah să ne împlinească şi nouă dorinţele!

1. Slugă la curtea padişahului şi a unor demnitari.
2. Persoană cu instrucţie religioasă, învăţător, dascăl.
3. Persoană cu instrucţie religioasă, învăţător, dascăl.
4. Monedă persană.
5. Cei care aveau de depus o jalbă îşi mânjeau capul cu noroi pentru a atrage atenţia.

Povestea prorocului Musa şi a sacagiului

Pe timpul prorocului Musa[1], trăia un om care căra apă cu sacaua în spate, prin urmare era sacagiu. Îşi umplea găleata cu apă, că aceasta era măsura, şi striga pe uliţe:

— Cine are trebuinţă de apă?

Într-o zi se duse la prorocul Musa.

— Musa! De vreme ce eu şi mai-marele negustorilor suntem amândoi robi ai lui Allah, cum se face că el este atât de bogat şi atotputernic, de nu-i poţi număra comorile, iar eu n-am nici măcar un geamăt pe care să-l schimb pe un suspin!

Şi prorocul Musa îi răspunse:

— În prima zi a creaţiei, stăpânul lumii a desenat ursita pe fruntea fiecărei făpturi ale sale, ursită care nu se poate schimba. Ţie ţi s-a cuvenit să cari apă, iar mai-marelui negustorilor i s-a dat bogăţia ca soartă.

Trecură câteva zile şi, într-o zi, Musa se pregăti să urce pe muntele Tur[2]. Tocmai atunci îi ieşi înainte sacagiul.

—Musa! strigă sacagiul. Când vei urca pe muntele Tur, împărtăşeşte Celui de Sus închinare şi întreabă-l în numele meu aşa cum îţi spun: „O, Allah! Oare nu e cu putinţă să se îndrepte, măcar puţin, ce-ai însemnat pe fruntea sacagiului? Până când se cuvine să tot care apă şi să rămână sărac?”.

Dar Musa îi răspunse:

— Omule! Ce-i scris de Allah nu se schimbă până la Judecata de Apoi.

— Tu roagă-L! Şi se va vedea dacă este cu putinţă sau nu.

Prorocul Musa urcă pe muntele Tur. Se rugă el mult acolo, dar când dori să se întoarcă, auzi un glas.

— Hei, Musa! De ce nu mi-ai spus de rugămintea robului meu, sacagiul?

— Stăpâne! Despre ce să fie vorba, atâta vreme cât totul este limpede? Că doar Tu le ştii cel mai bine pe toate.

Iarăşi răsună glasul:

— Musa! Du-te şi spune-i robului meu că am îndreptat ce-i era scris pe frunte.

Îi spuse, iar sărmanul de sacagiu nu-şi mai putu încăpea în piele de bucurie. Îi mulţumi lui Allah şi, ca de obicei, luă găleata şi porni să-şi câştige pâinea.

Şi ascultaţi mai departe!

Într-o bună zi, sacagiul luă găleata şi sfoara cu care o scufunda în apă ca s-o umple şi se porni către oraş. Ajuns acolo, se uită la porţile mai-marelui negustorilor. Acesta tocmai se pregătea să-şi mărite fata cu feciorului vizirului. Veniră slugile negustorului la sacagiu şi-i porunciră să

umple bazinele din curte cu apă. Aşa că intră şi până la amiază cără apă de umplu bazinele. Atunci veni şi nevasta negustorului şi, văzând străduania sacagiului, zise:

— Omule! Astăzi suntem în sărbătoare. Acest sărman sacagiu s-a ostenit peste poate, a umplut toate bazinele. Ar fi bine să-l oprim la ospăţ, că doar nu ne încurcă cu nimic.

— Ce te-a apucat, nevastă! răspunse bărbatul. Cum poate ţărănoiul ăsta zdrenţăros să fie oaspetele nostru?

Dar femeia nu se lăsă:

— Nu-i nici o nenorocire, el poate îmbrăca hainele tale!

Astfel, negustorul încuviinţă:

— Fie! N-ai gândit rău!

Îi aduseră sacagiului haine scumpe, un şal de caşmir să-şi încingă mijlocul şi un turban bogat. Îi ziseră:

— Schimbă-ţi hainele şi rămâi cu noi la masă.

Se îmbrăcă sacagiul şi se aşeză la masa de nuntă. De faţă erau padişahul, vizirul, emirii şi prinţul. Dar când să încheie înţelegerea de nuntă, pe neaşteptate, padişahul se întoarse spre negustor, îl arătă pe sacagiu şi întrebă:

— Cine este acest om?

Mai-marele negustorilor se fâstâci: „Vai, Allah, dacă spun adevărul o să fie rău de mine!”. Îşi veni cumva în fire şi răspunse:

— Este feciorul mai-marelui negustorilor din Ahvaz[3], prietenul meu. A venit să mă vadă.

Atunci padişahul îi zise:

— Ciudat! Ai un prieten negustor, bărbat atât de chipeş şi de frumos, şi îţi dai fata după feciorul vizirului. Nu se cade. Poruncesc ca fata să se mărite cu acest tânăr. Iar pentru feciorul vizirului o voi da pe fiica mea.

Şi iată că, fără să mai stea pe gânduri, încheiară înţelegerea căsătoriei fetei padişahului cu feciorul vizirului şi a fetei negustorului cu sacagiul, care acum ajunsese şi el negustor. Ce mai era de făcut? Că doar hotărârea Celui de Sus e precum moartea fulgerătoare, n-o poţi păcăli.

Când oaspeţii se împrăştiară, negustorul se duse la nevastă şi i se plânse:

— Uite în ce necaz am intrat! Cu mâna noastră ne-am făcut-o!

— Nu mai e nimic de îndreptat, răspunse nevasta. Dar sacagiul acesta e un sărăntoc. Îi dăm o sută de tumani şi o să sară în sus de bucurie. Îi vom plăti astfel despăgubirea pentru despărţire.

Cum negustorul nu avea decât o singură fată, se grăbi să-i zică sacagiului:

— Prietene! Să ne înţelegem ca şi când nimic nu s-ar fi întâmplat. Primeşte o sută de tumani, ia şi veşmintele şi desparte-te de fata mea.

Dar sacagiul prinse a se oţărî:

— Tată! Ce despărţire? Uite că mă duc să mă plâng padişahului! Doar el a poruncit…

Se cuveni ca negustorul să dea înapoi:

— Bine, prietene, a fost o glumă!

Se termină petrecerea, stinseră luminile şi-i conduseră pe tânăr şi pe mireasă în odaia lor.

Iar nevasta negustorului cu vecinele se sfătuiră, toate, să se uite pe fereastră ca să înţeleagă cum se va purta acest necioplit de sacagiu cu fata lor cea răsfăţată. Şi ce văzură: sacagiul nu se apropie de fată, nu o băgă deloc în seamă. La început îşi ridică braţele spre cer, apoi se duse într-un colţ şi se dezbrăcă de haine. Aşa gol, se aruncă cu faţa la pământ şi începu să se rostogolească pe jos, dintr-o parte în alta, murmurând o rugăciune. Ascultară mai cu luare-aminte şi ce auziră:

— Mulţumesc ţie Allah! Cu adevărat ai îndreptat ceea ce se cuvenea. Ce bine ai îndreptat!

Şi se tot rostogolea pe jos şi repeta neobosit aceste vorbe.

Nevasta negustorului se duse la bărbatul ei şi porni a se căina:

— O nenorocire vine după alta! Pe deasupra mai e şi smintit!

Îl luă pe bărbat de mână şi-l conduse la fereastră.

— Priveşte!

Negustorul se uită şi se încredinţă de adevărul spuselor femeii. Sacagiul se rostogolea pe jos şi zicea: „Ai îndreptat ceea ce se cuvenea, bine ai îndreptat!”. Asemenea nevestei şi el gândi:

— Într-adevăr, ginerele nostru nu e în toate minţile!

Aşa că, deschiseră uşa şi intrară în odaie. Iar sacagiul, prins cu ceea ce făcea, nici nu-i văzu. Se tot rostogolea şi murmura... Bărbatul şi femeia îl priviră miraţi, se apropiară, îl apucară de mâini şi-l opriră:

— Omule! Ce înseamnă asta? Te rugăm fierbinte, dezleagă taina, limpezeşte cum se face că Cel de Sus te-a prefăcut din sacagiul sărman de ieri în ginerele mai-marelui negustorilor. Lămureşte purtarea ta!

Sacagiul se îmbrăcă, se aşeză şi povesti totul de la început, de cum se întâlnise cu prorocul Musa... Negustorul şi nevasta lui se încredinţară astfel că la mijloc fusese puterea lui Allah. De voie, de nevoie, se împăcară cu soarta şi-i aduseră mulţumiri Atotputernicului. În tot acest timp, fata stătu speriată într-un colţ. Aşa că începură cu toţii s-o liniştească:

— Allah ţi-a dat o soartă fericită. Te-ai măritat cu cel mai bun dintre supuşii Celui de Sus!

Şi negustorul îl iubi pe fostul sacagiu întocmai ca pe fiul său.

1. Personajul biblic Moise.
2. Muntele Sinai.
3. Oraş în Persia.

Pleşuvul şi fata

Trăia odată un văcar pleşuv. Dimineaţa, el ducea vacile satului la islaz, iar la apusul soarelui le mâna înapoi. În fiecare seară sătenii îi plăteau câte ceva. Într-o zi, fata lui Kadkhoda, care era mai-marele satului, se duse cu urciorul pe umăr după apă. Pleşuvul o văzu şi se îndrăgosti de ea, dar nu cu o inimă, ci cu o sută.

— Hai, dă-te mai aproape şi ajută-mă să-mi ridic urciorul pe umăr!

Aşa se bucură pleşuvul, că nici nu se poate spune. Îi ajută fetei să ridice urciorul, dar o şi sărută. Când se întoarse acasă, fata îi spuse mamă-sii:

— Azi m-a sărutat văcarul cel pleşuv.

Iar mama ei, femeie înţeleaptă, îi răspunse:

— Nu se poate, draga mea! Nu poate fi vorba de aşa ceva.

Şi acum ascultaţi ce era cu pleşuvul.

Se întoarse el în sat, mână vacile pe la stăpânii lor, după care se duse acasă şi-i vorbi mamei lui:

— Măicuţă, o iubesc pe fata lui Kadkhoda. Du-te şi peţeşte-mi-o!

Mamă-sa căută să facă în aşa fel încât să-i schimbe gândul:

— Fiule, doar ea e fata lui Kadkhoda, iar noi suntem săraci, n-avem nimic.

Dar pleşuvul o ţinea una şi bună:

— Numai ce-are să răsară mâine soarele şi tu trebuie să te duci s-o peţeşti.

Şi sărmanei femei nu-i mai rămase nimic de făcut, aşa că încuviinţă şi ea:

— Fie, numai să se lumineze de ziuă.

Iar locuitorii acestui sat aveau un obicei; în mijlocul curţii la Kadkhoda, era o piatră mare. Dacă cineva din sat voia să se însoare sau să peţească, venea şi se aşeza pe această piatră. Astfel aflau toţi oamenii.

Mama pleşuvului îşi ţinu vorba şi, îndată ce feciorul ei duse vacile la islaz, se aşeză pe piatră. Iar nevasta lui Kadkhoda, şi ea femeie cu judecată, îşi aminti de vorbele spuse ieri de fată, că o sărutase văcarul cel pleşuv. Văzând-o pe mama văcarului stând pe piatră, gândi: „Se-nţelege! Ieri sărută fata, azi o trimite pe mamă-sa s-o peţească”. Atunci, chemă slugile şi porunci:

— Oare n-a mai rămas nimic de la cina de-aseară? Duceţi-i mamei văcarului şi mai daţi-i pe deasupra şi doi riali[1]!

Şi slugile îi duseră mamei văcarului cel pleşuv rămăşiţele de la cină şi banii. Biata femeie nu avu îndrăzneala să spună de ce venise şi plecă fără să

se mai uite înapoi. Iar seara, când pleşuvul se întoarse, primul lucru pe care-l făcu fu să întrebe:

— Ei, cu ce mă bucuri? A încuviinţat fata lui Kadkhoda?

Şi mamă-sa încercă iarăşi să-l îndemne să-şi schimbe gândul:

— Doar ştii fiule, suntem săraci. Nu se zice în zadar întinde-ţi picioarele pe cât e plapuma. Mai bine mă duc să-ţi peţesc altă fată.

Dar pleşuvul îi arătă un băţ şi o înspăimântă:

— Dacă mâine nu te duci şi n-o peţeşti pe fata lui Kadkhoda, atunci am să-ţi bag minţile-n cap cu băţul ăsta!

Şi, fără voie, neajutorată, ea nu se mai împotrivi.

Dis-de-dimineaţă, porni spre casa lui Kadkhoda, se aşeză iarăşi pe piatră şi de data asta izbuti să-şi spună rugămintea. Iar nevasta lui Kadkhoda nu era numai o femeie cu multă judecată, mai era şi blândă, aşa că-i răspunse:

— Din partea mea, desigur, dar mai trebuie căpătată şi încuviinţarea lui Kadkhoda.

Seara, când Kadkhoda se întoarse acasă, nevasta îi zise:

— Kadkhoda, a venit mama văcarului cel pleşuv s-o peţească pe fata noastră. Încuviinţarea mea i-am dat-o, acum totul e ce spui şi tu. N-ar strica să ştii că pleşuvul o iubeşte mult şi de aceea a şi sărutat-o pe fată. Asta nu-i de glumit şi să-i desparţi nu va fi prea uşor.

Şi Kadkhoda, om bun la inimă, îi răspunse nevestei:

— Pleşuvul e sărac, n-are nimic, de nici un fel – nici casă, nici avere, nici îndestulare. N-o să-i spunem „nu”, ci o să-l rugăm să muncească şi să câştige bani, să ridice o casă, adică să aibă ce-i trebuie. Şi-atunci s-o ia pe fată.

Şi-i dădură de veste pleşuvului despre ce-i vorba. Într-atâta se bucură el, că nu se poate spune. În ziua următoare, nu mai păscu vacile şi-i zise mamă-sii:

— Plec la drum să câştig bani!

Cât îl rugă mamă-sa:

— Nu mă lăsa bătrână, în voia sorţii, Allah e bun, nu mă lăsa…

Iar pleşuvul îi răspunse:

— Nu, asta-i cu neputinţă.

Aşa că îşi părăsi ţinutul şi plecă în lumea mare. Merse el ce merse şi odată se întâlni cu un derviş care-l întrebă:

— Încotro ai pornit-o, pleşuvule? Nu vrei să-mi fii slugă?

— Vreau!

— Dar pe zi, cât ceri?

— Cât să nu-ţi pară rău!

— Apoi, hai!

Merseră ei, merseră până se opriră la un izvor. Acolo dervişul îi zise pleşuvului:

— Tu stai aici, că eu mă duc până acasă şi mă întorc.

Şi ce văzu pleşuvul: dervişul spuse un descântec, coborî în izvor şi dispăru. După o vreme, ieşi din izvor şi îi grăi:

— Hai, pleşuvule!

— Dar încotro? întrebă acesta.

— Închide ochii! îi porunci dervişul drept răspuns.

Atunci mai şopti un descântec şi-l îndemnă:

— Acum, hai cu mine!

Pleşuvul repetă descântecul şi împreună cu dervişul intră în izvor. Deschise ochii şi ce văzu: minunat loc, o grădină cum nu mai văzuse niciodată în faţa ochilor. Iar dervişul îi zise pleşuvului:

— Uită-te bine şi du-mă oriunde.

Şi merseră ei împreună până ajunseră la un palat. Acolo pleşuvul văzu o fată, ca luna luminoasă de minunată. Dervişul aduse o carte şi-i zise fetei:

— Am să lipsesc de-acasă patruzeci de zile, mă duc la vânătoare. Până la întoarcere, învaţă-l pe pleşuv după cartea asta, ca s-o poată citi cu uşurinţă.

— Bine, încuviinţă fata.

Şi tot în clipa aceea, dervişul dispăru. Iar fata, cu pricepere, se apucă să-l înveţe pe pleşuv. Dar iată că, odată, ea îi vorbi:

— Dacă va afla tata că ai isprăvit învăţătura, va fi vai şi amar de tine.

— Atunci, ce să fac?

Iar fata îl povăţui:

— Când se întoarce tata şi te întreabă: „Ai învăţat cartea?”, tu răspunde-i: „Da”. Iar când îţi va porunci să citeşti, citeşte totul pe dos. Întâlneşti „alef”, tu zi „ba”[2]. Şi el va crede că n-ai învăţat nimic.

Trecură patruzeci de zile, dervişul li se înfăţişă venind în goană ca vântul. Primul lucru, s-o întrebe pe fată:

— A învăţat pleşuvul cartea?

— Ce să-nveţe, răspunse fata. Orice l-ai învăţa, degeaba, nimic nu înţelege.

— Asta nu-i bun pentru noi. Adu-mi punga cu bani să mă socotesc cu el şi ducă-se unde-o vedea cu ochii.

Şi-i dădu mai mulţi tumani.

— Nu ne eşti de trebuinţă, îi mai zise.

Iar acum ascultaţi ce fel de carte era. Era o carte de vrăjitorie, în ea se aflau de toate, iar pleşuvul o învăţase pe de rost. Se întoarse apoi la el în sat şi îi zise mamă-sii:

— Măicuţă, ia banii ăştia, cheamă meşteri zidari să ridice o casă. Pentru celelalte cheltuieli am să-ţi mai dau bani.

Şi se apucă pleşuvul să se îngrijească de lucrare, căci luase cu el şi planul palatului. Nimeni în lume nu văzuse ceva asemănător! Poruncise să ridice casa întocmai cu acest palat al dervişului.

Noaptea, rămânând singur cu mamă-sa, pleşuvul stătu îndelung de vorbă cu ea şi la urmă îi destăinui:

— Măicuţă! Mâine, la răsăritul soarelui, am să iau înfăţişarea unei cămile. Iar tu să mă iei de căpăstru, să mă duci la bazar şi să mă vinzi pe o sută de tumani. Dar pentru nimic în lume să nu dai căpăstrul. Nici pe o mie de tumani să nu-l dai.

Se lumină de ziuă şi pleşuvul luă înfăţişarea cămilei. Mamă-sa o apucă de căpăstru, o duse la bazar şi o vându pe o sută de tumani. Iar căpăstrul îl opri. Seara, când se întoarse acasă, în întâmpinare îi ieşi pleşuvul, care-i ceru:

— Dă-i o sută de tumani meşterului.

Noaptea, târziu, rămânând amândoi, stătură de vorbă în linişte. Înainte de-a se culca, pleşuvul îi mai ceru mamă-sii:

— Măicuţă! Mâine, la răsăritul soarelui, am să iau înfăţişarea unui catâr. Ai să-l duci la bazar şi să-l vinzi cu o mie de tumani. Dar pentru nimic în lume să nu dai căpăstrul.

Se sculă bătrâna dis-de-dimineaţă, iar pleşuvul luase deja înfăţişarea de catâr. Mamă-sa îl apucă de căpăstru şi-l duse. Ajunse la bazar, iar în întâmpinare îi ieşi un negustor. Negustorul văzu frumuseţea de catâr, care mergea mândru ca un păun. O întrebă negustorul pe bătrână:

— Mătuşă, cât ceri pe catâr?

— O mie de tumani.

Şi negustorul se miră:

— Hei, bătrâno! Dumnezeu să ierte păcatele tatălui tău! Eu am o sută de catâri şi pentru nici unul n-am plătit mai mult de treizeci-patruzeci de tumani. Catârul tău e foarte bun, îţi voi da o sută de tumani, şi nu o mie.

Iar bătrâna îi răspunse:

— O, negustorule! Catârul acesta face două mii de tumani. El te duce într-un ceas până la capătul pământului şi înapoi.

Negustorul se miră şi mai mult:

— Nu-i cu putinţă aşa ceva! Iar de este aşa, dacă asta e adevărat, atunci eu îţi dau două mii de tumani.

— Poţi încerca, îi zise bătrâna, du-te cu el în Turkestan.

Negustorul o duse pe bătrână, împreună cu catârul, la el acasă şi-i dădu un bileţel: „Dacă într-un ceas catârul se întoarce din Rum[3], mă oblig să plătesc două mii de tumani”.

În Rum, negustorul avea un frate şi voia să afle cum mai trăieşte el acolo. O chemă pe nevastă-sa şi-i zise:

— Prăjeşte, repede, nişte ouă!

Iar el, în timpul acesta, scrise o scrisoare.

Nevastă-sa prăji ouăle şi le puse într-un vas. Negustorul lipi scrisoarea şi i-o înmână unei slugi.

— Încalecă pe catâr. Catârul trebuie să te ducă într-un ceas până la Rum şi să te aducă înapoi.

Nu avu timp sluga să-şi pună ca lumea piciorul în scara de la şa că se şi trezi într-un oraş necunoscut. Întrebă un om:

— Prietene, ce oraş e acesta?

— E Rum, i se răspunse.

— Dar unde se găseşte caravanseraiul?

Îi arătară şi el intră în camera fratelui stăpânului său. Acesta se uită şi se minună. Scrisoarea nici nu apucase să se usuce cum se cade. Apoi întrebă:

— Hei, slugă, mai e altceva?

Şi sluga îi dădu ouăle prăjite. Când, ce să vezi, ele încă mai erau calde. Mâncă, scrise fratelui, sluga încălecă iarăşi şi nu peste mult se trezi dincolo de bazar, în faţa casei stăpânului. Negustorul îl văzu şi sosi tulburat. Îi mulţumi cum se cuvine slugii, îi dărui mulţi bani şi îi porunci:

— Pentru nimic în lume să nu pomeneşti cuiva că eu am un aşa catâr.

Iar bătrânei îi zise:

— Mătuşică! Tu ai cerut pe catâr o mie de tumani. Uite încă cinci sute.

Bătrâna primi banii şi se întoarse acasă.

Iar negustorul porunci grăjdarului să întindă sub picioarele catârului un covor şi să-i dea în loc de fân şi paie, zahăr şi mirodenii.

Trecură câteva zile. Odată, noaptea, nevasta îi zise negustorului:

— Bucuroasă să-ţi fie casa! De-un aşa catâr ai făcut rost, iar tu nici măcar o dată nu te-ai uitat la el, nu l-ai îngrijit.

— Adevărat vorbeşti, încuviinţă negustorul. Am să mă duc dimineaţă la grajd şi-am să-l îngrijesc chiar eu.

Se duse dis-de-dimineaţă în grajd şi se apropie de catâr. Dar ce văzu? O, Allah! Catârul arăta minunat, ca un păun cu coada înfoiată. Îi ţesălă negustorul coama şi băgă de seamă că, dintr-odată, catârul îşi vârî botul într-o gaură. Şi pe neaşteptate, negustorul văzu cum botul catârului se face din ce în ce mai subţire şi se strecoară prin gaură. Atunci strigă la grăjdar:

— Dar ce s-a întâmplat cu catârul?

Se mai uită, capul catârului intrase deja cu totul în gaură. Începu forfota, gălăgia. Când privi iarăşi, şi gâtul dispăruse în gaură. Începură să strige cu toţi ai casei.

— Ce se-ntâmplă cu catârul?

Dar atunci şi trupul catârului se făcu subţire şi dispăru în gaură. Negustorul ţipă:

— Hei, slugi! Fugiţi, prindeţi catârul! A intrat de-a binelea în bortă.

Şi-l apucară ei pe catâr de coadă şi i-o rupseră. Dar şi borta se făcu nevăzută.

Negustorul porunci, ţipând:

— Spargeţi zidul, neîntârziat!

Iar o slugă se împotrivi:

— Eu, stăpâne, nu sunt pietrar! Mai bine să nu spunem nimănui despre asta, fiindcă tot nu-i de crezare. Ba o să mai zică şi că ţi-ai pierdut minţile.

Şi acum, să ne întoarcem la mama pleşuvului.

Văzând ea că trecuseră câteva zile şi de la fecior nici veste, începu să se necăjească şi, iată că, într-o bună zi, se ivi pleşuvul, zâmbind.

— Fiule, tu o să mă omori pe mine, unde-ai fost? Mult m-am neliniştit.

Iar în astă vreme, casa era aproape ridicată. Pleşuvul îi grăi mamă-sii:

— Măicuţă, scoală-te mâine mai devreme. Am să iau înfăţişarea unui berbec de luptă, tu să mă duci la bazar şi să mă vinzi pe două sute de tumani. Dar fii cu băgare de seamă şi nu vinde cureaua de la gât.

Dis-de-dimineaţă, bătrâna se îndreptă cu berbecul spre bazar. Ajunse acolo şi, fără să se aştepte, se apropie de ea un derviş-vrăjitor. Berbecul tremura ca frunza de salcie de teamă şi se gândea: „Ce nenorocire pe capul meu! Dervişul acesta o să mă taie în bucăţi!”.

Şi îi zise dervişul bătrânei:

— Măicuţă! Cât ceri pe berbec?

— Două sute de tumani.

— Ia două sute de tumani şi dă-mi berbecul cu curea cu tot.

— Berbecul îl vând, nu şi cureaua, răspunse bătrâna.

— Bine, mai pune preţ şi pe curea. Dar de ce n-ai vinde-o?

Se adună mulţimea, iar oamenii îi ziceau bătrânei:

— Măicuţă, cureaua nu face nici două parale.

Se sătură bătrâna de tocmeală şi, dând înapoi din faţa hotărârii, zise câţi bani să mai dea. Iar dervişul înhăţă cureaua şi scrâşnind din dinţi de mânie porni la drum împreună cu berbecul. Merseră ei ce merseră până ajunseră la un izvor. Dervişul coborî înăuntru, se duse la palat şi-i zise fetei:

— Neruşinato! Se dovedeşte că m-ai minţit. Te-ai înţeles cu acest pleşuv blestemat şi l-ai învăţat meşteşugul meu vrăjitoresc. Am să vă arăt eu vouă acum după merit. Du-te şi adu cuţitul!

Fata plecă, dar în locul cuţitului aduse o ceaşcă mare. Iar dervişul îi porunci:

— Du-te şi adu pumnalul!

De data aceasta, fata aduse cu totul altceva. Într-o vorbă, orice-ar fi cerut dervişul, fata nu aducea. Până la urmă, într-atâta se mânie vrăjitorul, că era gata-gata să se ducă singur după cuţit să taie berbecul. Atunci dădu drumul din mână curelei. În aceeaşi clipă, berbecul luă înfăţişarea unui porumbel şi zbură. Iar dervişul luă şi el înfăţişarea unui uliu şi-l urmă. Zburară ei, porumbelul înainte, uliul după el. Uliul ajunse porumbelul, vru să-l prindă, dar, îndată, acesta ia înfăţişarea unui buchet de flori. Şi chiar în vremea aceea, pe marginea bazinului stătea fiica negustorului. Cum se făcu, buchetul îi căzu ei în poală. Uliul îşi luă chip de derviş, se opri în faţa casei şi începu să spună rugăciuni cu glas puternic:

— O, Ali[4], ajută-mă! Florile din poala fetei sunt ale mele.

Iar fata îi răspunse:

— Bine, dervişule. Am să-ţi plătesc pentru flori.

Însă dervişul nu se învoi. Atunci fata se mânie şi-i aruncă buchetul. Iar florile se preschimbară în boabe de mei care se împrăştiară prin toată casa şi grădina. Dervişul luă şi el înfăţişarea unei găini cu pui şi ciuguliră toate boabele.

Dar un bob se pierduse între petalele unui trandafir. Oricât căută găina, tot nu-l găsi. Deja se adunase mulţime de oameni care privea şi se uimea.

Dintr-odată, bobul de mei se făcu o vulpe, se aruncă asupra găinii şi a puişorilor ei şi-i mâncă. Atunci negustorul strigă:

— Prindeţi vulpea!

O prinseră şi se apucară s-o descânte:

— În numele lui Allah care ţi-a dăruit aşa putere şi înzestrare, spune-ne taina ta!

Şi vulpea luă înfăţişarea pleşuvului şi el le povesti toată istoria, de atunci de când păştea vacile. Povesti cum se îndrăgostise de fata lui Kadkhoda, cum se lepădase de vaci şi pornise în lumea largă. Povesti de întâlnirea cu dervişul şi despre cele ce se întâmplară după aceea, chiar şi de meşteşugul lui vrăjitoresc pe care îl învăţase de la fata dervişului.

De acolo pleşuvul plecă acasă la el. Acum era aşa de bogat că, dacă lovea cu mâna de pământ, răsăreau mărgăritare. Casa era deja ridicată. Se adunară toţi bătrânii satului şi se făcu o nuntă aşa frumoasă, că ţinu veselia câteva zile.

Aşa cum dorinţa văcarului cel pleşuv s-a împlinit, tot astfel să se împlinească şi dorinţele voastre.

1. Monedă persană.
2. Primele litere ale alfabetului arabo-persan.
3. Denumire pentru Imperiul Bizantin şi Constantinopol.
4. Al patrulea calif, a cârmuit între 656 şi 661, cinstit îndeosebi de şiiţi.

Povestea fetei de croitor şi a feciorului de împărat

Trăia odată un croitor care avea trei fete. Într-o zi, feciorul împăratului veni la el şi-i zise:

— Coase-mi o mantie din flori.

Croitorul se duse la fata cea mare şi-o întrebă:

— A venit azi la mine feciorul împăratului şi-a cerut să-i cos o mantie din flori. Ce să fac?

Dar fata nu înţelese nimic şi nu se arătă în stare să răspundă. Trecu noaptea, veni şi ziua a doua. Croitorul se duse la atelier şi căzu pe gânduri. Stătu şi chibzui până seara, dar, zadarnic, nimic nu hotărî. În aceeaşi seară, se duse la cea de-a doua fată, mijlocia, şi-i povesti şi ei de cerinţa feciorului de împărat. La fel şi ea, nu înţelese nimic şi nu găsi nici o scăpare.

Mai trecu o noapte. Dimineaţa, croitorul ajunse la atelier, se gândi tot timpul până la apusul soarelui şi nici de data asta nu ghici despre ce era vorba. Iar seara plecă şi se duse la cea de-a treia fată, mezina, căreia îi povesti totul.

Ea îi răspunse:

— Apoi, despre asta nici nu merită să te frământi. Cum se va ivi mâine feciorul împăratului la tine, spune-i: „Ca să-ţi cos mantia din flori, trebuie foarfeci, aţă şi degetar tot din flori. Dacă-mi vei aduce toate astea, atunci am să-ţi fac”.

Feciorul împăratului veni în a patra zi. După răspunsul primit, înţelese că acest croitor trebuie să aibă trei fete şi că în prima noapte se sfătuise cu cea mai mare, în a doua cu cea mijlocie, dar nimic nu izbutise să afle. În a treia noapte, el trebuie să fi vorbit cu mezina şi tocmai aceasta ticluise răspunsul.

Şi feciorul împăratului se îndrăgosti de mezină fără s-o fi văzut şi trimise după ea peţitori.

Ascultaţi mai departe.

Feciorul împăratului era deja logodit cu o prinţesă bogată. Dar iată că zvonurile îi ajunseră acesteia la urechi, cum că feciorul împăratului trimite peţitori la fata croitorului. De aceea, ea hotărî să zădărnicească acest lucru cu toate mijloacele şi căută să afle cine trebuie să ducă darurile de la palat la logodnică. Astfel, află că feciorul împăratului trimite fetei o tavă cu fel de fel de bucate. Prinţesa, înciudată, se mânie peste poate, se duse la un slujitor, îi dărui mulţi bani şi-i ceru:

— Mănâncă tu însuţi de acolo un pumn de orez, o aripă de pui şi ia puţin şerbet!

Sluga îi îndeplini rugămintea şi după aceea duse tava fetei croitorului. Şi ea văzu: cineva umblase în farfurii. Hotărî fata că feciorul împăratului îi trimisese resturile cinei, nu mâncă nimic şi-i răspunse în versuri:

Pilaful pe jumătate ciugulit
Un pumn de-orez abia-am primit.
Şi păsările fără de-o aripă,
Orez puţin tu mi-ai trimis în pripă.

Cât îşi bătu feciorul împăratului capul, se dovedi a fi peste puterile sale să înţeleagă ce înseamnă asta.

În ziua următoare, el cumpără o pereche de papuci frumoşi şi porunci să-i ducă fetei în dar. Prinţesa află şi acest lucru, se duse la slujitorul care trebuia să plece, îi dădu mulţi bani şi-l rugă:

— Mai întâi încalţă tu papucii, mergi cu ei mult ca să se strice şi numai după aceea du-i!

Sluga făcu întocmai. Duse fetei croitorului papucii rupţi, iar fata nici nu-i încălţă şi-i trimise înapoi.

După ce aflase de logodnă, prinţesa începuse să trimită oameni la feciorul împăratului ca să-i spună acestuia că fata, vai, nu-i bună de nimic. Şi o ţinu aşa până la nuntă.

Şi iată că pe feciorul împăratului şi pe fată îi duseră în camera însurăţeilor. Dar el nici n-o privi şi adormi. Dimineaţă, fata spuse despre asta soacrei. Şi soacra ce ştia: în această zi, fiul ei se va duce în grădina cu flori galbene. Căci aveau trei grădini: una cu flori galbene, una cu flori roşii şi una cu flori albe. Feciorul împăratului se plimba în fiecare zi printr-una dintre ele şi acum era rândul grădinii cu flori galbene. Soacra îi zise fetei:

— Suie-te pe un cal şi du-te în grădina cu flori galbene. Cum ajungi, bate în porţi. Îţi va deschide prinţul, tu cere-i un buchet de flori galbene şi el îţi va da. Cum primeşti buchetul, întoarce-te şi nu mai scoate nici o vorbă.

Fata făcu întocmai. Încălecă un cal, plecă la grădina cu flori galbene şi bătu în porţi. Prinţul deschise porţile şi ea îi ceru:

— Vreau flori, vreau un buchet, repede, grăbeşte-te!

Prinţul se duse, rupse un buchet de flori galbene, le dădu fetei şi dori să-i vorbească, dar ea încălecă în grabă şi plecă iute ca vântul.

A doua zi, soacra îi zise:

— Astăzi, fiul meu va fi în grădina cu flori albe. Încalecă un cal alb, du-te la grădină, bate în porţi, prinţul îţi va deschide, iar tu cere-i un buchet de flori albe. El va rupe florile şi ţi le va da. Fii cu băgare de seamă, nu vorbi nimic şi întoarce-te repede.

Fata călări un cal alb, bătu în porţi, prinţul deschise şi îi ieşi în întâmpinare. Şi de data asta fata îi ceru:

— Vreau flori, vreau un buchet, repede, grăbeşte-te!

Prinţul rupse flori albe, le legă în buchet şi buchetul i-l dădu fetei. Dori să-i vorbească, dar ea sări pe cal şi se depărtă ca gândul.

În a treia zi, soacra îi zise fetei:

— Încalecă azi un cal murg, îndreaptă-te la grădina cu flori roşii şi bate în porţi. Cum iese fiul meu, ca şi mai înainte, cere-i un buchet de flori roşii. El îţi va da florile, iar tu zi-i: „Cordonul mi-e prea strâns şi nu-l pot desface – taie-l!”. Cum va scoate cuţitul, pune mâna sub el ca să-ţi cresteze un deget. Cum te taie, ţipă: „Vai, degetul meu! Vai, degetul meu!”. Apoi ia buchetul, încalecă şi pleacă de-acolo.

Fata făcu întocmai. Înşeuă un cal murg, se duse la grădină, bătu şi prinţul îi deschise. Ea grăi:

— Vreau flori, vreau un buchet, repede, grăbeşte-te!

Prinţul rupse un buchet cu flori, i-l dădu fetei şi aceasta îi zise:

— Cordonul mi-e prea strâns şi nu-l pot desface – taie-l!

Prinţul scoase un cuţit şi voi să taie nodul, dar fata puse mâna sub tăiş şi îşi răni degetul cel mare. Atunci ţipă:

— Vai, degetul meu! Vai, degetul meu!

După care se urcă pe cal şi-i dădu pinteni.

Când prinţul se întoarse acasă, fata începu iar să strige:

— Vai, degetul meu! Vai, degetul meu!

Prinţul rămase uimit. Înţelese că strigătul e al fetei care fusese în grădină. Iar în toate aceste nopţi, prinţul nu dormise din pricina dragostei pentru fata pe care o văzuse la grădini. El se apropie şi o privi cu luare-aminte şi ce văzu: da, era aceeaşi fată care venise în grădina cu flori galbene, şi în grădina cu flori albe, şi în grădina cu flori roşii.

Plânse prinţul de bucurie şi-o întrebă:

— Fată dragă, oare ce s-a întâmplat?

Iar ea îi povesti despre toate şi prinţul o îmbrăţişă cu dragoste. Şi iată că peste şapte zile şi şapte nopţi înfrumuseţară tot oraşul şi începură să nuntească.

Întocmai cum această fată şi feciorul împăratului şi-au îndeplinit dorinţele, aşa să se împlinească şi dorinţele voastre, ale tuturor.

Pasărea fericirii

A fost odată ca niciodată, dar n-ar fi fost nimic fără Allah.

Trăia demult un culegător de vreascuri care avea o nevastă şi doi băieţi. Pe unul îl chema Saad, iar pe celălalt Said. Omul nostru se ducea zi de zi la oraş, vindea vreascurile şi cu banii câştigaţi îşi ţineau cu toţii zilele liniştiţi. Asta, până-i muri nevasta şi-şi luă după o vreme alta.

Dar iată că, odată, când tocmai vânduse o sarcină de vreascuri şi cu banii primiţi voia să cumpere de-ale gurii pentru nevastă şi copii, dădu cu ochii de un nevoiaş, care stătea într-un colţ şi cerea de pomană trecătorilor. Omului i se făcu milă de cerşetor şi, de unde avea, de unde n-avea, îi dădu banii, întorcându-se acasă cu mâinile goale.

Dacă-l văzu că nu adusese nimic, nevasta se mânie şi-l întrebă:

— Oare azi n-ai muncit?

— Cum să nu fi muncit? îi răspunse el uimit.

— Atunci de ce te-ai întors cu mâinile goale la nevastă şi la copii?

— Am dat tot ce-am avut unui nevoiaş.

— N-ai făcut bine! socoti nevasta.

Apoi ea adună de pe un raft şi de după o ladă câteva bucăţi de pâine uscată, suflă praful de pe ele, le înmuie în apă şi mâncară cu toţii.

A doua zi, omul adună de două ori mai multe vreascuri ca de obicei. Ascunse jumătate din ele într-o peşteră din apropiere, iar pe celelalte le încărcă pe măgar şi le duse la oraş, bucuros că pentru ziua următoare nu mai avea grija vreascurilor.

Iar în ziua următoare, plecă dis-de-dimineaţă după uscături şi ajunse la peşteră. Când intră, văzu că vreascurile arseseră toate şi că pe cenuşa lor stătea o pasăre frumoasă pe care o prinse şi o aduse copiilor să se joace cu ea. Făcu un cuib moale şi cald pentru pasăre în bucătărie.

Trecură două-trei zile şi, într-un rând, nevasta se duse în bucătărie să facă o ciorbă. Văzu că bucătăria, care n-avea nici o fereastră şi se găsea veşnic în beznă, era acum luminată de ceva care strălucea ca o lampă. Se apropie, găsi un ou şi pricepu că e de la pasăre. Ridicând oul, văzu că e de aur. Femeia se bucură şi-i dădu oul bărbatului. Peste încă o zi, pasărea mai făcu un ou şi omul nostru nu se mai duse după vreascuri.

„De ce să mă trudesc fără rost, de ce să mai asud de pomană strângând vreascuri de doi bănuţi şi jumătate? De-oi avea trebuinţă de bani, mă duc şi vând un ou.”

Aşa că nu mai plecă după vreascuri, luă un ou şi-l duse la bazar, la un aurar pe nume Şam’un. Şam’un luă oul şi-i dădu omului o sută de tumani.

Primind banii se bucură, cumpără tot ce-i dori inima şi duse cumpărăturile acasă la nevastă şi copii.

După o vreme, avu iarăşi nevoie de bani şi-i duse lui Şam'un un alt ou. Aurarul se miră: „De unde o fi luat culegătorul de vreascuri un asemenea ou?". Îl întrebă deci:

— Unchiaşule, de unde iei ouăle astea?

— Am găsit în pustiu, în cutare peşteră, o pasăre care le face, răspunse omul.

— Dar ce fel de pasăre-i asta? îl mai iscodi Şam'un.

Şi omul îi povesti cum arată pasărea. „E pasărea fericirii", îşi zise Şam'un. „De-i mănânci capul ajungi padişah, iar cine-i mănâncă inima şi ficatul găseşte în fiecare noapte sub căpătâi câte o sută de aşrafi." Şi începu să caute un şiretlic pentru a smulge pasărea din mâinile culegătorului de vreascuri.

Tocmai în vremea aceea, îi dădu prin minte omului nostru să pornească la drum. Lăsă pasărea şi copiii în grija nevestei şi plecă liniştit. Şam'un, care tocmai asta îl rugase pe Allah să se întâmple, se duse la o bătrână vicleană, atât de vicleană că-i putea da sfaturi şi lui Ducă-se-pe-pustii, şi-i zise:

— Dacă faci în aşa fel să pot da ochii cu nevasta culegătorului de vreascuri, ai de la mine o mie de aşrafi.

— Fii pe pace! răspunse bătrâna.

Şi plecă spre casa culegătorului de vreascuri. Bătu la uşă, nevasta veni şi-i deschise.

— Măicuţă, pe cine cauţi? o întrebă femeia.

— Mă jertfesc pentru tine, răspunse bătrâna, treceam pe aici şi mi s-a făcut sete. Mi-am zis să bat la uşă şi să beau şi eu un strop de apă.

— Nu-i nimic rău în asta, poftim de intră! o îndemnă femeia.

Îi dădu drumul înăuntru, scoase apă din fântână şi umplu o ceaşcă pe care i-o întinse bătrânei. Aceasta bău, se interesă de sănătatea stăpânei, sporovăi de una şi de alta până începu s-o tragă de limbă:

— A cui nevastă eşti?

— A unui oarecare culegător de vreascuri, răspunse femeia.

— Vai ce lipsă de judecată! Cu asemenea frumuseţe şi gingăşie nu-i păcat să fii nevasta unui culegător de vreascuri? Că eşti frumoasă precum luna în cea de-a paisprezecea noapte… Ar trebui să ai un bărbat tânăr ca tine, bogat şi cu un nume cunoscut. Ce să faci cu un bărbat ca al tău? Că nu degeaba grăiau bătrânii noştri: „Strugurele dulce e pentru şacal!".

— Dar ce să fac soro? Asta mi-a fost soarta.

— Lasă-l în plata Domnului! Ţi-oi găsi eu bărbat pe măsură!

Până la urmă bătrâna atâta o suci şi o învârti, într-atâta îl lăudă pe Şam'un, că o abătu pe femeie din drumul ei şi o sili să se gândească la aurar:

— Află că şi Şam'un se perpeleşte şi oftează de dorul tău, mai zise bătrâna. Pentru tine e în stare de orice.

După multă vorbă, hotărârâră ca femeia să-l cheme pe Şam’un într-o seară şi să-i frigă pasărea fericirii. Şi seara, de vreme ce Şam’un trebuia să-i vină în ospeţie, femeia tăie pasărea şi o găti. Apoi, când deja era gata, vârî oala sub un coş din bucătărie.

Înainte de asfinţitul soarelui, Saad şi Said se întoarseră de la maktab[1] şi, în timp ce mama lor vitregă dereteca în aşteptarea oaspetelui, intrară în bucătărie, ridicară coşul şi dădură cu ochii de pasărea friptă. Se temură să mănânce toată mâncarea, aşa că, unul mâncă doar capul, iar celălalt inima şi ficatul. Socotiră că astfel nimeni nu va băga de seamă.

Se înseră de-a binelea şi, surâzător şi cu inima bucuroasă, Şam’un sosi la nevasta culegătorului de vreascuri. După ce-i dădu bineţe, zise:

— Hai să mâncăm întâi pasărea, că tare sunt flămând.

Femeia plecă, puse pasărea pe o tavă, o duse în odaie şi o puse în faţa oaspetelui, îmbiindu-l:

— Poftim şi te ospătează în numele lui Allah!

Şam’un întinse mâna să apuce capul, inima şi ficatul, dar, vai, nici urmă de cap, de inimă şi de ficat!

— Păi pasărea asta n-a avut cap, n-a avut inimă şi ficat? o întrebă pe femeie.

— Nu ştiu, răspunse ea, să văd, poate au mâncat băieţii capul, inima şi ficatul.

Femeia ieşi în curte şi-i întrebă pe Saad şi pe Said:

— Spuneţi drept, voi aţi mâncat capul, inima şi ficatul păsării?

De frică, bieţii îşi plecară frunţile şi nu spuseră nimic. Femeia înţelese că ei mâncaseră din pasărea friptă, le trase două-trei scatoalce şi se întoarse în odaie.

— Blestemaţii ăştia de copii au mâncat capul, inima şi ficatul păsării. Acum mănâncă tu restul. Oricum, pieptul şi copanele sunt părţile cele mai gustoase.

— Nu pricepi nimic, femeie! răspunse Şam’un. Toată bunătatea se află în cap, în inimă şi în ficat. Aşa că trebuie să-i aduci pe copii, să-i spintecăm şi să scoatem din ei ce-au mâncat.

— Prea bine, aşa scăpăm şi de pacostea gurilor lor mereu flămânde!

Ieşi să-i cheme pe băieţi, dar văzu că nu sunt în curte. Îi căută şi-n stânga, şi-n dreapta, îi căută în bucătărie şi în cămară, dar nu erau nicăieri. Se duse până în pridvor, văzu poarta casei deschisă şi înţelese că băieţii fugiseră. Se întoarse deci la Şam’un şi îi zise:

— Băieţii au luat-o la sănătoasa!

Şam’un se făcu foc şi nu mai voi să mănânce. Dădu să plece, dar femeia stărui să guste din bucate şi căută să-l îmbuneze:

— Mai dă-o încolo de pasăre! Doar pentru mine ai venit aici!

— E de mirare ce femeie grea de cap poţi fi! strigă Şam’un. Dar nu pe tine te voiam, ci pasărea. Credeai că am nevoie de tine?

Şi se tot certară până ce Şam’un luă cuţitul şi se repezi s-o lovească. La ţipetele ei se adunară vecinii şi, văzând despre ce-i vorba, îi plătiră lui Şam’un cum se cuvine.

Îndată ce auziră că Şam’un vrea să-i spintece, Saad şi Said îşi luară tălpăşiţa. Ieşiră din oraş şi nimeriră în pustiu. Merseră până aproape de ivirea zorilor când ajunseră la un pârâiaş pe malul căruia creşteau câţiva copaci. De obosiţi ce erau, nu mai puteau face nici un pas, aşa că se culcară acolo şi nu se mai treziră decât la apusul soarelui. Încă nu se deşteptaseră de-a binelea când auziră două porumbiţe sporovăind pe craca unui copac. Una-i zicea celeilalte:

— Surioară!

— Ce-i, draga mea?

— Fraţii care dorm sub copac au mâncat capul, inima şi ficatul păsării fericirii. Cel ce a mâncat capul va ajunge padişah, iar cel ce a mâncat inima şi ficatul va găsi în fiecare noapte o sută de aşrafi sub căpătâi.

Buimăciţi de somn cum erau, băieţii nu înţeleseră prea bine spusele porumbiţei. Abia când se treziră de-a binelea, Said găsi sub cap o pungă cu o sută de aşrafi. Se bucură foarte tare şi zise:

— Fratele meu, se vede că porumbiţele au avut dreptate. Ai să fii padişah!

Plini de fericire, o porniră mai departe şi ajunseră la o răscruce unde se opriră. Citiră acolo slovele săpate pe o piatră: „Voi, drumeţi ce treceţi pe aici, dacă veţi merge împreună mai departe veţi pieri, dar dacă porniţi fiecare pe alt drum veţi ajunge acolo unde trebuie”. Cum citiră, Saad şi Said se întristară. Dar, după aceea, se îmbrăţişară, vărsară câte o lacrimă, se sărutară, îşi luară rămas-bun şi fiecare porni pe drumul său.

Saad merse multe zile şi nopţi la rând până ajunse, într-o dimineaţă, la marginea unui oraş. Văzu acolo că orăşenii erau neliniştiţi şi erau înveşmântaţi în negru. Erau toţi, cu mic, cu mare, adunaţi la marginea oraşului. Se apropie Saad de mulţime şi-l întrebă pe unul din cei de faţă:

— Frăţioare, de ce toţi locuitorii poartă straie cernite şi de ce s-au strâns aici?

— Pesemne că nu eşti de prin părţile noastre? îl iscodi omul.

— Nu, sunt un pribeag.

— Află atunci că ne-a murit padişahul acum patru zile. Şi, cum n-a lăsat urmaşi, obiceiul e să purtăm doliu timp de trei zile, iar în cea de-a patra să ne adunăm în afara oraşului şi să slobozim un şoim. Cel pe capul căruia se aşază şoimul va fi ales padişah. Numai atunci lepădăm veşmintele cernite şi petrecem vreme de şapte zile şi şapte nopţi. Iar azi e ziua când slobozim şoimul.

În vreme ce stăteau aşa de vorbă, fu slobozit şoimul. Pasărea veni în zbor şi se aşeză pe creştetul lui Saad. Se stârni multă zarvă, se bătu din palme, apoi Saad fu dus cu toată cinstirea la palatul padişahului unde i se puse coroana pe cap, fu suit pe tron şi i se închinară cu toţii.

O clipă doar să-l părăsim pe Saad şi să aflăm ce s-a întâmplat cu Said.

Merse el ce merse până ajunse într-un oraş. Acolo văzu un palat minunat în jurul căruia o mulţime de tineri chipeşi şi voinici stăteau întinşi la pământ. Se apropie şi întrebă:

— Al cui e palatul? Şi de ce staţi lungiţi pe jos?

— Palatu-i al fetei padişahului din partea locului, răspunse careva, al prinţesei Delaram a cărei frumuseţe e vestită peste şapte mări şi şapte ţări. Cine doreşte s-o vadă trebuie să-i dea noapte de noapte câte o sută de aşrafi. Noi am venit şi i-am dat tot ce am avut, iar acum, că nu ne-a mai rămas nimic, nici nu ne mai bagă în seamă. Din dragoste pentru ea am ajuns săraci lipiţi.

Auzind aceste vorbe, Said îşi zise: „Cum tot găsesc noapte de noapte sub căpătâi o sută de aşrafi, ar trebui să mă duc şi eu s-o văd pe fata care n-are pereche în şapte ţări şi să stau vreo săptămână în preajma ei”. Aşadar, se îndreptă spre palat şi-i trimise vorbă lui Delaram:

— Am venit să te văd.

Vestea ajunse neîntârziat la prinţesă şi îndată se arătă o slujnică.

— Pofteşte! îl îndemnă ea.

Said intră în palat şi, văzând ce era acolo, se gândi: „Un palat frumos ca acesta e în stare să ia minţile oricui”. Apoi păşi într-o sală cu pereţii şi tavanul numai oglinzi. Nu trecură două-trei clipe şi apăru şi Delaram. Îi dădu bineţe lui Said şi, cum se făcuse seară, li se aduse cina şi fel de fel de şerbeturi. Dansară, cântară la saz[2], până se făcu vremea de culcare.

Delaram avea patruzeci de slujnice, care semănau între ele ca jumătăţile unui măr, şi toate semănau cu Delaram. Seară de seară, înainte de culcare, prinţesa ieşea din încăpere şi-n locul ei trimitea la Said câte o slujnică. Până să se trezească Said, slujnica părăsea locul şi se întorcea Delaram.

Vreme de patruzeci de nopţi rămase Said în palatul prinţesei Delaram şi tot nu se săturase s-o privească. Dimineaţa, în aşa fel ca nimeni să nu-l vadă, scotea de sub căpătâi punga cu o sută de aşrafi şi o înmâna prinţesei, care se tot întreba de unde ia tânărul atâta bănet. Nu cumva mâncase inima şi ficatul păsării fericirii? De aceea, într-a patruzeci şi una zi, pregăti o masă îmbelşugată, cu vinuri vechi şi-l îmbie pe Said şi să bea. Dacă se îmbătă şi nu mai ştiu pe ce lume se află, căzu şi se lovi atât de năprasnic peste şale, că inima şi ficatul păsării îi ieşiră din gură.

Când se trezi dimineaţa, Said se uită sub căpătâi şi nu găsi nici o pungă. Pricepu nenorocirea ce dăduse peste el, dar se purtă de parcă nimic nu s-ar fi întâmplat şi, fără a fi văzut, plecă, nu numai din palatul prinţesei, ci chiar din oraş. Amărât, rătăci zile întregi prin pustiuri şi poposi prin caravanseraiuri până ajunse la marginea unui alt oraş. Acolo ce să vadă: trei tineri se certau în mijlocul drumului făcând mare tărăboi. Said se apropie şi întrebă:

— Ce s-a întâmplat?

— Suntem trei fraţi, răspunseră ei, şi ne certăm pentru moştenirea rămasă de pe urma părintelui nostru. Credem că Allah te-a trimis să ne faci dreptate.

— Dar cine sunteţi? mai întrebă Said.

— Feciorii lui Şam'un.

— Şi ce s-a întâmplat cu tatăl vostru?

— Dorind să pună mâna pe capul, inima şi ficatul păsării fericirii, tatăl nostru s-a dus la nevasta unui culegător de vreascuri. Dar feciorii acestuia mâncaseră capul, inima şi ficatul păsării fericirii. Atunci i-a zis nevestei culegătorului: „Adu copii să-i spintecăm şi să scoatem din ei ce vreau eu să mănânc". Până să se ducă după ei, aceştia au izbutit să fugă. Tatăl nostru s-a făcut foc şi pară şi a înjunghiat femeia. Auzind-o ţipând, vecinii au dat buzna în casă şi l-au ucis.

— Allah să-i ierte păcatele! zise Said. Acum spuneţi-mi şi mie pentru ce vă ciorovăiţi?

— Pentru un covoraş, o traistă şi sorme[3] de la prorocul Soleyman.

— Păi, toate astea n-au nici un preţ, îşi dădu cu părerea Said. Nu văd ce rost are să vă certaţi.

— Habar n-ai, se grăbiră fraţii să-l lămurească, toate astea fac cât o lume întreagă. Dacă te aşezi pe covoraş şi zici: „O, sfinte Soleyman, du-mă în cutare loc!", apoi te duce. Traista, tot numai la auzul numelui proroculuiSoleyman, îţi dăruieşte pe loc orice fel de mâncare pofteşti. Iar dacă dai cu sorme pe la ochi, te faci nevăzut de alţii.

— Se cuvine ca toate să fie ale unuia singur, le zise Said, ale celui mai iscusit şi mai sprinten dintre voi. Am să arunc o piatră, iar care va fugi mai iute şi mi-o va aduce, se va dovedi mai sprinten şi lucrurile vor fi ale lui.

Cei trei fraţi încuviinţară. Said îşi încordă puterile şi azvârli piatra cât putu de departe, tocmai în pustiu. Cum se năpustiră fraţii în urma pietrei, cum luă traista şi cutia cu sorme, se aşeză pe covoraş şi zise:

— O, sfinte Soleyman, du-mă la palatul prinţesei Delaram!

Covoraşul se ridică îndată şi-l duse la palat.

Acum, dacă se înapoiară şi văzură, vorba ceea, că „locul e ud, iar copilul nu-i!", feciorii lui Şam'un se răspândiră mofluzi.

Ajungând la palat, Said ascunse covoraşul şi traista, îşi dădu cu sorme pe la ochi şi intră în odaia lui Delaram. Era amiază şi prinţesa tocmai mânca. Said se aşeză în faţa ei şi începu să-i mănânce din farfurie, dar din partea aflată înspre el. Când băgă de seamă că, fără să vadă pe cineva, partea dimpotrivă a farfuriei se goleşte mai repede şi o mână străină atinge uneori mâna ei, Delaram se sperie şi începu să se bâlbâie:

— Ei, cine-i aici, om sau ginn? Oricine ai fi şi oricui te-ai închina, ieşi rogu-te la vedere, arată-te!

Said îşi şterse puţinul sorme de pe pleoape şi i se înfăţişă prinţesei Delaram. Aceasta se miră:

—Said, tu erai? Vai cât de dor mi-a fost de tine! zise ea cu făţărnicie. De ce m-ai părăsit şi m-ai lăsat singură?

Crezând că spune adevărul, sărmanul Said se lăsă din nou păcălit; frumuseţea şi farmecul prinţesei Delaram îi furaseră minţile, de nici nu mai putea judeca. Credea că şi Delaram îl iubeşte. Iar ea, vicleană, îl întrebă:

— Ia spune-mi, cum ai ajuns aici?

Şi, deschizându-şi inima, Said îi povesti de-a fir-a-păr despre însuşirile covoraşului, ale traistei şi ale alifiei. Peste câteva zile, Delaram îi spuse:

— Said, de mult tot doresc să mă plimb pe muntele Qaf[4]. Ce bine că ai cu ce mă poţi duce acolo. Hai să ne aşezăm pe covoraş, să facem o plimbare scurtă până la muntele Qaf şi să ne întoarcem.

— De ce nu? răspunse Said. Să mergem!

Se aşezară aşadar pe covoraş şi porniră spre muntele Qaf. Când ajunseră, dădură peste un izvor.

— Cum tot suntem aici, zise Delaram, e păcat să nu ne scăldăm în izvorul acesta. Hai să coborâm!

— Prea bine! se învoi Said

— Intră tu mai întâi, să vezi cât de rece e apa.

Se dezbrăcă Said şi se avântă spre mijlocul apei. Delaram luă cutia cu sorme şi traista, se aşeză pe covoraş şi zise:

— O, sfinte Soleyman, du-mă în palatul meu!

Până să iasă Said din apă şi să se îmbrace, Delaram ajunse la palat. Iar bietul Said, văzând că nu mai are încotro, se îmbrăcă şi porni la drum. Nu merse mult, că ajunse la ţărmul unei mări. Se întrebă mâhnit: „Cum să trec marea şi muntele?” şi, deznădăjduit, se culcă la umbra unui copac. Nu dormea, dar nici treaz nu era, când auzi două porumbiţe sporovăind pe o cracă:

— Surioară!

— Ce-i surioară?

— Îl cunoşti pe tânărul care doarme sub copac?

— Nu.

— Păi, e Said, fratele lui Saad, cel înşelat de prinţesa Delaram, care i-a răpit tot avutul. Acum e vai de el, dar dacă ia o nuia, o bucată de scoarţă şi o frunză din copacul acesta, va fi mult mai bine de el. Că dacă-şi freacă picioarele cu scoarţă, poate trece marea. Oricine-i bătut cu nuiaua ruptă din copac, ia chip de măgar, iar dacă-i bătut încă o dată, se face om la loc. În sfârşit, frunza vindecă de orbire şi surzenie.

Auzind, Said se bucură, rupse o nuia, o bucată de scoarţă şi o frunză. Cu scoarţa îşi frecă picioarele, trecu marea şi nimeri într-un oraş. Acolo îi auzi pe orăşeni cum tot şuşoteau, de parcă s-ar fi sfătuit între ei.

— Ce s-a întâmplat? întrebă Said.

— Fata padişahului a surzit de câteva zile şi, din pricina asta plânge întruna. Ne temem de o nenorocire. E singura copilă a padişahului şi nu mai ştie, bietul, ce să facă. Din câţi vindecători a chemat, nici unul nu s-a priceput să-i afle leacul.

Fără a mai zăbovi, Said se duse la palat şi-i zise padişahului:

— Am să-ţi vindec fata!

— Dacă o vindeci, răspunse el, ţi-o dau de nevastă.

Said frecă urechea fetei cu frunza şi ea se însănătoşi. Padişahul se bucură, porunci să se scoată oglinzile în uliţă, toată lumea petrecu şapte zile şi şapte nopţi, şi-i dădu fata de nevastă. După ce trecură câteva zile, Said îi ceru padişahului învoirea să se ducă în oraşul prinţesei Delaram. Primi încuviinţarea şi porni la drum. Ajunse în oraş, se duse la palat, dar straja de la porţi nu voi să-l lase să intre. Said îl atinse atunci cu nuiaua şi omul luă îndată chip de măgar. Urcă apoi scările şi nimeri drept în iatacul prinţesei. Când dădu ochii cu el, Delaram strigă:

— Ei, necioplitule, cum de-ai intrat fără voia mea?

— Am venit să te încarc cu poveri şi să mă sui şi eu peste ele!

— Săriţi şi daţi-l afară! le porunci ea slujnicelor.

Şi slujnicele năvăliră de umplură încăperea. Said puse mâna pe nuia şi o atinse întâi pe Delaram, apoi pe slujnice. Toate patruzeci luară chip de măgăriţe. Care cum venea să vadă ce se petrece, era atins cu nuiaua şi-şi schimba înfăţişarea. Curând, nu mai îndrăzni nimeni să se apropie.

Atunci Said se apucă să mâne cele patruzeci şi una de măgăriţe. Le tot gonea dintr-o parte în alta şi aşa îşi bătu joc de ele cât îl ţinură picioarele. Delaram se hotărî să-i înapoieze covoraşul, traista şi cutia cu sorme. Said le primi, dar mai trebuia să scoată de la ea şi inima, şi ficatul păsării fericirii.

O atinse pe Delaram cu nuiaua, aceasta luă iarăşi chip de om şi-l pofti pe Said să prânzească. Iar Said îi dădu să bea şi o izbi peste şale făcând-o să scuipe inima şi ficatul păsării, pe care le luă, le spălă şi le înghiţi. Apoi se aşeză pe covoraş şi se duse la nevasta şi la socrul lui, padişahul.

După o vreme începu să se gândească şi la tatăl lui. Se aşeză pe covoraş şi porni spre ţara în care se născuse şi crescuse. Când intră în casă, îşi văzu tatăl, culegătorul de vreascuri, trăind în sărăcie şi orb de lacrimile vărsate de dorul feciorilor. Îl frecă la ochi cu frunza copacului şi bătrânul începu să vadă. Aşa că se bucură nespus şi îşi binecuvântă feciorul. Said îl duse să-i vadă nevasta, după care o porniră câteşitrei în căutarea lui Saad.

Saad, care ajunsese padişah, se bucură din toată inima când îşi văzu tatăl, pe Said şi nevasta lui. Îi ospeţi vreme de patruzeci de zile şi în tot răstimpul acesta îşi povestiră ce li se întâmplase. Tatăl rămase la Saad, fără a duce lipsă de nimic şi bucurându-se de multă cinstire, iar de câte ori i se făcea dor de ei, Said şi nevasta lui veneau să-l vadă.

Şi iată că povestea noastră a ajuns la sfârşit. Dea Allah să ni se împlinească şi nouă dorinţele aşa cum li s-au împlinit lor!

1. Şcoală musulmană tradiţională.
2. Instrument muzical cu coarde.
3. Fard pentru pleoape, considerat şi leac pentru vedere.
4. În mitologia orientală, munte de smarald.

Piatra răbdării

Demult, trăia un om care avea la casa lui o nevastă şi o fată pe care o chema Fateme. De câte ori mergea fata spre maktab, auzea acelaşi glas care îi spunea: „Pe Fateme o s-o răpească un mort!”. „O, Allah, al cui o fi glasul acesta?”, se tot întreba fata plină de uimire. Deşi chibzui îndelung, nimic nu putu înţelege. Şi ce teamă-i era! Aşa că, odată, îi povesti maică-sii:

— Mamă dragă, de câte ori trec pe uliţă, aud un glas care-mi zice: „Pe Fateme o s-o răpească un mort!”.

Auzind una ca asta, părinţii se hotărâră să plece din oraş. Vândură toate bunurile ce le aveau prin casă şi porniră la drum. Merseră ce merseră, până ajunseră într-un pustiu unde nu se găsea nici apă, nici suflet de om. Tustrei pătimiră de foame şi de sete. Pâinea şi apa li se isprăviseră şi părea că nimic nu le mai rămânea de făcut. Până la urmă întâlniră un zid care împrejmuia o grădină mare. Iar în zid văzură o poartă.

— Hai să batem la poartă, zise tatăl, poate iese careva să ne dea apă şi o bucată de pâine.

Bătu Fateme în poartă, poarta se deschise îndată şi ea păşi în grădină, să vadă dacă e cineva acolo. Dar iată că poarta se închise cu zgomot în urma ei, apoi dispăru în zid, de parcă nici n-ar fi fost. Părinţii rămaseră în afara grădinii. Şi plânse tatăl, plânse şi mama, dar lacrimile nu-i ajutară defel.

Într-un târziu, părinţii fetei începură să se sfătuiască:

— Nu-i chip să rămânem aici... În curând se înnoptează şi au să vină cine ştie ce fiare sălbatice. Să plecăm până nu se întunecă, poate izbutim să ajungem la vreo casă de om.

Din vorbă în vorbă îşi aduseră aminte şi de glasul care spunea : „Pe Fateme o s-o răpească un mort!” şi-şi ziseră:

— Poate că asta i-a fost soarta!

Dincolo de ziduri, fata plângea amarnic şi, mai mult, i se făcuse şi tare foame. „Mă duc să văd dacă nu găsesc ceva de mâncare”, îşi spuse în cele din urmă. Se afundă în grădină şi acolo dădu de un palat minunat, cu porţi falnice şi cu tot felul de acareturi. Fateme intră în palat şi privi cu luare-aminte prin încăperi, dar nu întâlni pe nimeni. Până la urmă, culese din grădină câteva poame, le mâncă şi se culcă.

Se trezi dis-de-dimineaţă şi începu iarăşi să colinde prin încăperile palatului. Podelele erau acoperite cu covoare de preţ şi se mai aflau acolo sumedenie de lucruri. Găsi până şi o baie. Fateme se spălă şi, până spre amiază, tot rătăci prin palat. Nici de data asta nu găsi pe nimeni. Strigă, chemă, dar nu primi nici un răspuns. Mai merse aşa, din încăpere în încăpere, până întâlni încă alte şapte odăi. Străbătu şase în care se aflau

mese încărcate cu felurite bucate, nestemate şi alte scumpeturi, iar când ajunse la a şaptea încăpere şi intră văzu un om dormind.

Apropiindu-se şi dând în lături pătura ce-i acoperea faţa, ochii i se opriră pe chipul unui tânăr frumos ca soarele. Tot pântecele îi era înţesat cu ace. La căpătâiul tânărului atârna o hârtie, bătută în perete, pe care era scris un descântec. Fateme luă hârtia şi o citi. Zicea acolo aşa: „Dacă cineva va sta timp de patruzeci de zile şi patruzeci de nopţi la căpătâiul acestui tânăr, dacă se va hrăni numai cu o migdală pe zi, va bea numai un degetar de apă, va citi descântecul, va sufla peste faţa tânărului şi, zi de zi, îi va scoate câte un ac din pântece, atunci, într-a patruzecea zi el va strănuta şi se va trezi”.

Fateme citi descântecul şi scoase un ac din pântecele tânărului. Apoi, timp de treizeci şi cinci de zile mâncă doar câte o migdală, bău numai câte un degetar de apă, citi descântecul, suflă peste faţa tânărului şi îndepărtă câte un ac în fiecare zi. Cum mâncase şi dormise prea puţin, slăbise cumplit. „O, Allah, ce să mă fac? Nu-i nimeni să mă ajute…” Mai să-i plesnească inima de atâta singurătate.

Dar, chiar atunci, auzi de dincolo de zidul grădinii sunet de saz şi de nai. Urcă pe acoperişul palatului şi dădu cu ochii de o şatră de ţigani care îşi ridicau corturile. Cântau şi jucau. Fata le strigă:

—Hei, surioară! Mătuşă! Unchiule! Pentru numele lui Allah, daţi-mi una dintre fetele voastre că altfel, de atâta singurătate, am să mă sfârşesc cu zile. Vă dau, în schimb, orice doriţi!

Mai-marele ţiganilor răspunse:

— Fie precum zici, dar cum să ajungă fata la tine. Nu se zăreşte nici o poartă…

Le aruncă de pe acoperiş o frânghie, o sută de tumani, haine şi alte lucruri de preţ.

Şătrarii legară capătul frânghiei de mijlocul unei ţigănci şi Fateme o ridică peste zid. Îi dădu bucate gustoase, o spălă în baie, o îmbrăcă într-o rochie nouă şi-i zise:

— Fii prietena mea credincioasă! Sunt atât de singură…

Şi îi povesti ţigăncii prin câte trecuse, dar nu-i pomeni de tânărul care dormea. Când veni vremea, intră în odaia lui, citi descântecul, îi suflă tânărului peste faţă şi îi mai scoase un ac din pântece. Şireată, ţiganca pricepu că Fateme se duce într-o încăpere anume şi, încuind uşa în urma ei, se îndeletniceşte acolo cu un lucru de taină. Pricepu că stăpâna îi ascundea ceva. Într-un rând, se apropie de uşă şi ascultă descântecul pe care Fateme îl citea cu glas tare. Astfel că, ascultând la uşă două zile la rând, învăţă descântecul pe de rost.

În ziua a patruzecea, dis-de-dimineaţă, când Fateme încă mai dormea, ţiganca deschise încetişor uşa încăperii pe care stăpâna nu i-o arătase, intră şi dădu cu ochii de un tânăr frumos ca raza de soare, dormind adânc. Când spuse descântecul învăţat pe de rost, îi căzu privirea pe un ac înfipt în pântecele tânărului. Întinse mâna şi-l scoase, tânărul strănută şi se trezi.

— Cine eşti, o întrebă el, hurie[1], peri, ginn sau făptură omenească?

— Sunt făptură omenească, răspunse ţiganca.

Şi tânărul o întrebă cum de ajunsese acolo şi ţiganca îi povesti câte aflase de la Fateme, de parcă toate i s-ar fi întâmplat ei. Mai spuse că o cheamă Fateme şi despre adevărata Fateme că e doar o slugă.

— Minunat! Iar acum, spune-mi, vrei să fii nevasta mea? o întrebă tânărul.

— Sigur că vreau, ce poate fi mai bine! se bucură ea.

Cum stăteau ei de vorbă, se îmbrăţişau şi se sărutau, Fateme se trezi şi înţelese că totul era pierdut, că, vorba aceea, ce fusese aţă se făcuse din nou bumbac…

— O, Allah, oare asta-i răsplata trudei mele? De ce-mi spunea glasul: „Pe Fateme o s-o răpească un mort!”? Oare asta-mi grăia?

Fără să se împotrivească, Fateme ajunse sluga ţigăncii, iar ţiganca soţia tânărului. Până la urmă, se văzu trimisă la bucătărie.

Dar tânărul era un prinţ fermecat. Când se văzu dezlegat de farmecele care-l adormiseră, îndată se iviră părinţii lui, precum şi mulţi oameni din oraşul lor. Cu toţii se bucurară atât de mult, că vreme de şapte zile şi şapte nopţi aprinseră făclii şi jucară la nunta prinţului cu ţiganca. Iar Fateme tăcea şi îndeplinea toate muncile grele din casă.

Odată, prinţul trebui să plece la drum. Înainte de a porni, o întrebă pe prinţesă ce dar să-i aducă.

— O rochie de atlas cusută cu fir de aur, îl rugă ea.

Dar o întrebă şi pe Fateme.

— Stăpâne iubit, răspunse Fateme, n-am nevoie de nimic, numai să fii sănătos.

Şi cum tânărul stărui, mai spuse:

— Fie, adu-mi piatra răbdării şi o păpuşică de porţelan.

Vreme de şase luni prinţul călători şi, în tot acest timp, ţiganca o bătu şi o chinui pe Fateme. Acum tânărul se întorcea de pe drumuri cu daruri pentru prinţesă, însă uitase să cumpere piatra răbdării şi păpuşica de porţelan. Mergând prin pustiu, prinţul se împiedică de o piatră şi atunci îşi aminti de dorinţa slujnicei. „Mi-a cerut să-i aduc piatra răbdării şi o păpuşică de porţelan, îşi zise el, şi nu-i frumos să nu-mi ţin făgăduiala!” Aşa că se întoarse la bazar şi, întrebându-i pe toţi negustorii, întâlni pe unul care-i dădu nădejdea să-i găsească ceea ce dorea. A doua zi, când intră în prăvălia lui, negustorul îl descusu spre a afla cine îi ceruse piatra răbdării.

— Am acasă o slujnică, răspunse prinţul, ea m-a rugat să-i aduc piatra răbdării şi păpuşica de porţelan.

— Greşeşti! îl înfruntă negustorul, nu-i slujnică!

— Se vede că ţi-ai pierdut minţile. Doar ţi-am spus că-i slujnica mea!

— Nu-i de crezare, stărui negustorul. Eşti gata să cumperi ce mi-ai cerut?

— Desigur!

— Atunci află, mai spuse negustorul, că dacă cineva are nevoie de piatra răbdării, se pare că are o durere în inimă. Întoarce-te acasă şi dă-i slujnicei piatra răbdării. Noaptea, după ce-şi va isprăvi treburile, se va piti într-un ungher şi-i va povesti pietrei toate durerile ei, după care va spune:

Piatra răbdării, piatra răbdării,
Tu eşti răbdătoare sau eu sunt răbdătoare?
Plesneşte tu sau plesnesc eu!

Dacă o vei auzi grăind aşa, intră neîntârziat în încăpere şi cuprinde-o pe după mijloc. Altfel, de nu o cuprinzi, să ştii că plesneşte şi moare.

Întors acasă prinţul îi dădu slujnicei piatra răbdării şi păpuşica de porţelan. Îndată ce isprăvi treburile, fata se duse în bucătărie unde stropi podeaua, mătură şi aprinse o lumânare pe care o aşează într-un colţ. Apoi luă piatra răbdării şi păpuşica de porţelan, le aşează în faţa ei şi porni să-şi povestească nefericirile: cum un glas tainic îi spunea în drumul spre maktab: „Pe Fateme o s-o răpească un mort!”, cum fugise din oraş împreună cu părinţii, cum nu dormise şi nu pusese aproape nimic în gură pentru a-l mântui pe tânărul adormit, cum suferise de singurătate, cum ajunsese slujnică şi cât trebuise să îndure. Terminându-şi povestea, mai spuse:

Piatra răbdării, piatra răbdării,
Tu eşti răbdătoare sau eu sunt răbdătoare?
Plesneşte tu sau plesnesc eu!

În clipa când Fateme îşi sfârşi vorbele, care erau de fapt un descântec, prinţul deschise uşa, o apucă strâns de mijloc şi strigă către piatra răbdării:

— Plesneşte tu!

Piatra răbdării se sfărâmă şi curse din ea o picătură de sânge, iar fata căzu fără simţiri. Prinţul o luă în braţe, o mângâie, o sărută, o duse în odaia lui şi o întinse în aşternut.

Dimineaţa, prinţul porunci să se împletească părul ţigăncii de coada unui catâr care fu alungat în pustiu. Vreme de şapte zile şi şapte nopţi prăznuiră şi lăsară făcliile să ardă, apoi prinţul se însură cu Fateme şi trăiră împreună fericiţi şi veseli.

Iar cum li s-au împlinit lor dorinţele, aşa să se împlinească şi dorinţele voastre.

1. În religia musulmană, fecioară promisă de Mohammad credincioşilor în paradis.

Povestea leneşului

Trăia odată un leneş. Şi el nu se mişcase niciodată din locul unde era aşezat. Se ajunsese până acolo încât mânca şi bea vârât în aşternut, iar mâncarea i-o puneau de-a dreptul în gură. Maică-sii îi ajunsese totul de neîndurat, aşa că se gândi cum să găsească o cale de a-l sili pe fecior să înveţe să facă ceva pentru el însuşi.

Dar iată că, într-o bună zi, femeia cumpără câteva mere pe care le rândui cu un gând anume. Un măr îl puse chiar pe aşternutul leneşului, un al doilea puţin mai departe, al treilea în mijlocul odăii, al patrulea pe prag, al cincilea în tindă, al şaselea undeva în curte, iar al şaptelea în spatele porţii.

Se trezi leneşul din somn şi dădu cu ochii de mere.

— Măicuţă, îi zise, vino şi dă-mi mărul!

— Trândav ce eşti, îi strigă ea, ia-l şi mănâncă-l!

Leneşul se întinse, luă mărul, îl mâncă şi văzu că e foarte gustos. Cu greutate, se ridică şi luă alt măr. Până la urmă, ieşi din aşternut, începu să strângă merele şi să le mănânce. Când văzu asta, mamă-sa îi zise:

— Mai e un măr în curte, la poartă.

Leneşul ieşi din casă, iar mamă-sa încuie uşa în spatele lui. Încercă leneşul s-o înduplece să-l lase în casă, însă maică-sa îi tot răspundea:

— Asta nu se va întâmpla! Du-te, învaţă şi tu o meserie. Numai atunci am să-ţi îngădui să intri.

— Cel puţin dă-mi ceva de mâncare, se mai rugă el, altfel o să mor de foame.

Mamă-sa se înduplecă şi îi dădu, totuşi, un ou, un pumn de făină, un ghem de lână şi un corn. Le puse în mână feciorului, îl sărută şi se despărţiră.

Şi porni leneşul la drum. Numai ce ieşi din oraş, că începu să plouă. Îşi aruncă veşmintele de pe el, le făcu sul răsucindu-le şi se aşează deasupra lor ca să nu le ude ploaia. Iar când ploaia încetă, se îmbrăcă şi plecă mai departe.

Îşi văzu de drum până când, pe neaşteptate, îi ieşi în cale un div. Şi cum acesta băgă de seamă că are veşmintele uscate, se minună şi întrebă:

— Cum se face că veşmintele tale nu s-au udat?

— Apoi eu sunt un diavol! răspunse leneşul, iar veşmintele diavolului nu se umezesc niciodată.

— Minţi! Dar chiar de spui adevărul, hai să ne punem la încercare puterile.

— Bine, încuviinţă leneşul.

— Dar cum să ne întrecem? îl iscodi divul.

— Iată, vom strânge o piatră în pumn, răspunse, să vedem care din noi o poate mărunţi până se face pulbere.

— Mă învoiesc, se hotărî divul.

— Atunci încearcă tu primul şi eu am să văd de ce eşti în stare.

Divul apucă o piatră, o strânse în pumn şi o crăpă în patru. Se opri aici şi îi zise:

— Acum, hai şi tu, să mă încredinţez şi eu dacă eşti în stare.

Leneşul apucă cele patru pietre din pumnul divului, le strecură pe furiş în buzunar şi îi arătă apoi celălalt pumn, plin cu făină. Deschise pumnul şi, arătându-i divului făina, zise:

— Priveşte ce am făcut eu din pietrele tale!

Divul înţelese că a pierdut, se sperie, dar, nedorind să se facă de râs, grăi:

— Bine, dar hai să ne întrecem şi altfel.

— De data asta, pretinse leneşul, strânge piatra în pumn cu atâta voinicie, încât să iasă din ea untul.

Încercă divul ce încercă, dar nu ieşi nimic. Leneşul, viclean, strânse în pumn oul ce-l avea şi din el se prelinse printre degete gălbenuşul şi albuşul. Divul se înspăimântă, se trase înapoi şi o luă la sănătoasa.

Şi porni leneşul mai departe. Deodată văzu că în faţa lui se iveşte o cetate. Bătu în porţi şi, ca răspuns, auzi un răcnet înfricoşător.

— Cine e?

— Deschide, eu sunt! strigă leneşul.

— Cine anume eşti tu?

— Dar tu? răcni ca răspuns şi leneşul.

— Eu sunt mai-marele divilor, iar cetatea asta este a mea, răsună glasul dinăuntru.

— Atunci eu sunt diavolul, pretinse leneşul. Deschide porţile!

— Cine crezi că-i mai tare, tu sau eu? căută să afle divul.

— Bineînţeles că eu.

— O să vedem într-o clipită! urlă divul.

— Dar cum?

Divul îşi puse mâna în cap, smulse un fir de păr, îl curăţă de praf şi grăi:

— |sta este părul meu. Ia arată-l şi pe-al tău!

Leneşul scoase din ghemul de lână un fir lung şi gros şi-l arătă.

— De data asta n-a ieşit cum pofteam, pretinse divul. Hai să născocim altă încercare.

Se gândi leneşul şi îi zise divului:

— Ia zbiară tu o dată, să vedem al cui glas este mai puternic.

Şi zbieră divul straşnic de tot, înspăimântător. Dar leneşul nostru puse cornul la gură şi sună din el încât îl întrecu pe div. Cum se înfricoşă nespus, divul sfărâmă porţile, le scoase din ţâţâni şi o rupse la fugă.

Acum leneşul intră în grădina cetăţii, se odihni câteva zile şi porni din nou la drum. Merse ce merse, până ajunse lângă un sat. Găsi un izvor, se

spălă, apoi se urcă într-un copac. Văzu că la izvor vine o fată cu pielea neagră-neagră, purtând în mână un urcior.

Când se uită în izvor, fata dădu cu ochii de un chip alb care se oglindea în apă. Gândi că obrazul ei se albise, se bucură şi îşi şopti: „Ia să mă duc eu repede la stăpână şi să-i spun că mi s-a albit chipul. Să nu-mi mai zică de-acum încolo slujnică neagră”.

Ascultând aceste vorbe, pe leneş îl umflă râsul. Auzindu-l, slujnica privi în sus, îl văzu şi întrebă:

— Tu cine eşti?

— Eu sunt diavolul.

— De unde te-ai ivit aici?

— De pe lumea cealaltă.

— Dacă spui adevărul, ţinu să-l descoase slujnica, atunci spune unde l-au dus pe răposatul meu stăpân, în iad sau în rai?

Leneşul dădu din cap cu tristeţe şi îi dezvălui:

— În iad.

— Vai, vai! Dar cum aşa?

— Apoi, el n-avea bani să-şi cumpere un loc în rai şi din această pricină l-au aruncat în flăcările iadului. Acolo m-a văzut şi m-a rugat: „Du-te şi povesteşte nevestei şi copiilor mei starea jalnică în care mă aflu!”.

— Dar cum poate fi el ajutat? îl descusu slujnica.

— Foarte lesne, trimiteţi-i bani.

— Dar cum?

— Mi-i daţi mie şi eu îi duc unde trebuie.

— Domnul să-ţi dea zile multe!

Cu aceste vorbe, ea aruncă urciorul, fugi la stăpână şi-i destăinui tot ce aflase. Stăpâna îi porunci slujnicei să-l aducă pe leneş, căruia îi puse în mână trei sute de tumani.

— E drept că ţie îţi va fi uşor să-i dai cui se cuvine, îi zise femeia leneşului. Spune-i că acum n-am mai mulţi bani, dar dacă îi mai trebuie, noi vom face rost, să nu se nelinişteascâ.

— E mult de mers pe jos până acolo, se văită leneşul. Dacă mi-aţi da un cal, aş ajunge mai repede.

Femeia îi dădu un cal, atârnă de şaua lui şi desaga cu bani, după care îi făcu urări de drum bun.

Nu trecu multă vreme şi se întoarseră cei trei feciori ai femeii. Când le istorisi despre cele întâmplate, ei îşi dădură seama că leneşul o înşelase, se înfuriară şi o bătură pe slujnică. Apoi încălecară pe cai şi porniră în goană pe urmele leneşului. Acesta băgă de seamă că în depărtare începuse să se ridice mult praf şi că trei călăreţi mânau caii chiar spre el. Pricepu îndată despre ce era vorba şi îşi zori şi el calul cât mai tare cu putinţă.

Şi ajunse leneşul la un izvor. Iar acolo găsi un om care spăla măruntaiele unei oi, ca să le vândă. Leneşul se grăbi să-i vorbească.

— Ce mai stai aici? Uite cum vin să pună mâna pe tine!

— Pe cine să prindă?

— Dar priveşte, uite, paznicii mână caii încoace ca să te prindă şi să te omoare.

— Şi eu ce să fac? întrebă înfricoşat omul.

— Aruncă-te în şaua calului meu şi aleargă în galop cât poţi de iute, îl sfătui leneşul.

Necunoscutul încălecă şi se duse ca vântul. Iar leneşul îşi trase pe cap blana oii şi se apucă să spele mai departe măruntaiele. Ajunseră şi cei trei călăreţi şi văzură că un om spală măruntaiele unei oi.

— N-ai văzut un om călare? întrebară.

— Cum să nu, numai ce poposi aici o clipă.

Pe deasupra, mai zise că omul călare avea cu el o desagă. Fraţii mânară mai departe cu nădejdea de a-l prinde. Leneşul apucă desaga cu bani din locul unde o ascunsese şi porni spre oraşul său. Ajunse acasă şi bătu în uşă. Mama văzu că feciorul se întorsese şi strigă:

— Nu-ţi îngădui să intri în casă!

— Măicuţă! Dar eu ţi-am adus bani!

— Nu eşti tu omul în stare să câştigi bani prin muncă!

Şi asta fu toată povestea noastră…

Povestea giuvaergiului

Trăia pe lume un negustor care vindea pietre preţioase. Într-o bună zi, în prăvălia lui intră o femeie de vază ca să cumpere din aceste nestemate. Şi oricâte pietre preţioase îi arătă negustorul, ei nu-i plăcu nici una. În cele din urmă ea zise:

— Mie îmi trebuie un smarald care să cântărească trei sau patru carate. Să mai aibă şi o formă nemaipomenită.

— Hanom[1], i se adresă giuvaergiul, un astfel de smarald costă foarte mult!

— Nu are nici o însemnătate, răspunse femeia. Plătesc întocmai acel preţ pe care îl hotărăsc mai mulţi giuvaergii.

Atunci, omul îi puse înainte femeii caseta cu pietrele cele mai scumpe, alese un smarald şi i-l arătă. Bănui că era piatra cea râvnită.

— Asta se potriveşte, este tocmai cea pe care o doresc, zise femeia. Spune preţul!

Giuvaergiul ceru o sută de mii de tumani, ea începu să se tocmească şi, uite aşa, nu se învoiră cu nici un chip. Femeia îi înapoie smaraldul şi plecă. El rămase ţinând în mână piatra şi, deodată, o scăpă pe jos. Era singur în prăvălie, nimeni altcineva nu mai era de faţă. Dar oricât căută piatra, nu izbuti s-o găsească. Atunci el gândi: „Nu merită să mă străduiesc zadarnic. Fără îndoială că norocul şi-a întors faţa de la mine, m-a părăsit. Trebuie să încerc să fac altceva”.

Şi fără a mai zăbovi, se pregăti de drum, luă cu el mai mulţi bani şi se îndreptă spre alt oraş. Deschise acolo o prăvălie nouă, dar câştigul se dovedi de nimic, iar paguba mare. Înţelese iarăşi că nu mai avea noroc. De aceea, se întoarse în oraşul lui, îşi vându toate bunurile, iar banii căpătaţi îi dădu spre păstrare unui negustor cinstit. Şi iarăşi porni spre ţinuturi străine.

Ajungând într-un alt oraş, giuvaergiul intră la un negustor pe care îl întrebă:

— Doreşti să mă iei slugă?

— Desigur, însă cer să fii şi priceput.

— N-ai teamă, răspunse giuvaergiul, eu sunt priceput la toate.

— Şi ce plată pofteşti? se interesă negustorul, că doar fără plată nu se face nici o treabă.

— Deocamdată n-am nevoie de plată, mărturisi giuvaergiul. Stau la tine o vreme, nu mult, ne vom cunoaşte mai bine, ajungem mai apropiaţi şi o să vorbim atunci despre o înţelegere între noi.

Negustorul încuviinţă şi giuvaergiul rămase acolo.

Iar acel negustor avea o grădină mare. Odată, giuvaergiul se duse acolo, o înconjură şi văzu un nuc uriaş din care, poate, se adunau mai mult de o mie de mani[2] de nuci. Seara, îi zise negustorului:

— Dacă voi căpăta rodul adunat de la acest nuc, n-am să mai am nevoie de altă plată de la tine.

— Omule bun, spuse negustorul, apoi nucul nu-ţi dă haine şi mâncare!

— Nu-i nimic, nu te îngrijora. Scrie doar pomul pe numele meu şi cu asta-basta, e de-ajuns.

Negustorul se învoi şi scrise nucul pe numele giuvaergiului.

Giuvaergiul îl sluji pe negustor aşa cum se cuvenea, îşi îndeplini toate obligaţiile pe care le avea ca slugă, astfel că negustorul fu tare mulţumit. Însă nu se scurse multă vreme şi văzură amândoi cum nucul prinde a se veşteji. Şi nu peste mult, se uscă cu totul şi trebui tăiat.

Odată, negustorul se duse în grădină să se plimbe şi văzu că nucul, care era scris să fie prin roadele lui al slugii, se uscase şi fusese deja tăiat de la rădăcină.

Iar pe giuvaergiul-slugă îl chema Hagi-Ali-Aga.

— Hagi-Ali-Aga! strigă. Ia vino aici! Spune, om bun, de ce s-a uscat acest pom?

— Chiar din ziua în care a fost scris pe numele meu, răspunse, nucul a şi început să se usuce.

Negustorul încercă să-l înduplece pe giuvaergiu să primească altă plată sau să ia alt pom, însă acesta nu se învoi:

— Apoi, eu n-am grija nimănui, răspunse, trăiesc în casa ta şi, mai mult, n-am nici o altă nevoie.

Astfel trecură doi ani şi începu al treilea. Negustorului îi plăcea foarte mult de slugă, deoarece văzuse că pricepea rostul tuturor treburilor şi îl slujeşte cu credinţă.

La începutul celui de-al treilea an, ca din întâmplare, Hagi-Ali-Aga se uită în grădină şi văzu că din rădăcina nucului tăiat ieşise un lăstar verde, care creştea spre înălţimi. Bucuros, se duse la negustor şi îi dezvălui:

— Nucul meu a înverzit iarăşi şi arată frumos ca o mireasă.

Negustorul se miră, se duse şi el în grădină şi văzu că, într-adevăr, crescuse un lăstar minunat.

Începu şi al patrulea an. Nucul crescuse şi mai mult, iar belşugul de nuci era atât de mare că giuvaergiul nostru îşi zise în sinea lui: „Acum n-am de ce să mă mai tem, fiindcă, pare-se, norocul şi-a întors faţa spre mine”.

Când nucile au început să cadă, gata coapte, le vându pentru mulţi bani cu care cumpără marfă. Se duse iarăşi la stăpân şi-i zise:

— Om bun ce eşti! Patru ani te-am slujit şi niciodată nu m-ai întrebat de unde sunt şi cu ce m-am îndeletnicit. Nici eu nu ţi-am povestit despre treburile mele. Dar acum e timpul să ştii că eu sunt Hagi-Ali-Aga, negustor cunoscut. Şi uite ce s-a întâmplat cu mine. Odinioară, vindeam în prăvălia mea pietre nestemate. Într-o zi, mi-a căzut o piatră din mână şi s-a pierdut. Oricât am căutat-o, n-a fost chip s-o găsesc. Atunci am priceput că norocul

m-a părăsit. Am tras obloanele prăvăliei, mi-am vândut tot avutul, banii căpătaţi i-am lăsat spre păstrare unui negustor cinstit şi am ajuns în oraşul vostru. Am dorit să fie trecut pe numele meu nucul acela roditor ca astfel, prin el, să pot afla când mi se va întoarce norocul. Tu însuţi ai văzut cum norocul m-a părăsit, cum nucul s-a uscat şi a trebuit tăiat. Că doară n-am avut nevoie să fie scris pe numele meu numai pentru câştig. De fapt, visam să-mi revăd norocul. Şi uite că acum, după patru ani, când pomul din nou a înverzit şi a rodit, mi s-a născut dorinţa să mă întorc în ţinuturile mele. Mai mult, în tot acest timp n-am avut veşti de la nevastă şi copii. Am vândut nucile şi cu banii dobândiţi am cumpărat ceva marfă. Acum, te rog, lasă-mă să plec după voia mea. Iar dacă, în aceşti patru ani, ţi-am greşit cu ceva, atunci fie-ţi milă şi iartă-mă. Mulţumesc pentru pâinea pe care am mâncat-o în casa ta.

Negustorul se ridică, îl sărută pe giuvaergiu şi începu să-şi ceară şi el iertare:

— Iartă-mă! îi zise, deoarece nu te-am ştiut. Oare altfel te-aş fi luat să-mi fii slugă?

La despărţire, negustorul îi făcu daruri bogate şi giuvaergiul se grăbi spre oraşul său. Cât ce ajunse, se duse la prăvălia lui şi, când deschise uşa, văzu că smaraldul pierdut strălucea pe podea. Se bucură tare mult, luă nestemata şi o puse la locul ei, închise repede prăvălia şi se îndreptă spre casă. Nevasta şi copii îi ieşiră înainte, care plângând, care râzând…

În dimineaţa ce urmă, giuvaergiul se duse la prăvălie şi, ca altădată, începu să vândă pietre preţioase.

Şi astfel trăi cu bucurie şi veselie zilele care îi mai rămăseseră de trăit.

1. Doamnă.
2. Unitate de măsură a greutăţii de aproximativ 3 kg.

Inelul lui Soleyman

Aşa a fost sau n-a fost aşa, căci în afară de Allah, nimeni n-a fost.

Odată, într-un oraş străvechi, un tânăr rătăcea pe uliţe. Pe neaşteptate, auzi strigătul unui derviş:

— Cel ce va cumpăra acest ştergar pe o sută de derhami niciodată nu va sărăci!

Tânărul nu avea în buzunar decât o sută de derhami. Cu toate acestea, el dori să cumpere ştergarul. Se apropie de derviş, îi dădu bineţe, iar dervişul îi spuse:

— E destul ca stăpânul ştergarului să-l întindă că, îndată, pe el se vor ivi bucatele pe care stăpânul şi le doreşte: şi pilaf, şi ciorbă, şi friptură.

Tânărul plăti dervişului suta de derhami, luă ştergarul şi porni spre casă. Odată ajuns, întinse ştergarul şi, cum era nespus de flămând, dori să mănânce. Cu ce uimire mare văzu că pe ştergar, alături de bucatele dorite, se iviră o pisică şi un şoarece.

— Să nu le fac nici un rău, hotărî. Cândva, îmi vor fi, poate, de folos.

Apoi se aşează şi mâncă bucatele pe care, înainte vreme, nici în vis nu le văzuse. Sătul, strânse ştergarul şi chibzui: „Bine-ar fi să mai pribegesc prin lume!”. Aşa că ieşi pe porţile oraşului şi începu să hoinărească de colo-colo până ajunse la malul unui râu. Aici, îşi întinse iarăşi ştergarul să mănânce şi să mai capete puteri. Ca din senin, nu se ştie de unde, se ivi acolo un derviş care începu să-l îndemne să schimbe ştergarul cu un inel. Tânărul se interesă de taina inelului şi dervişul îi dezvălui:

— Dacă roteşti acest inel pe deget, se înfăţişează patru robi care îţi vor îndeplini orice dorinţă ai avea.

Aceasta fu pe placul tânărului şi schimbă ştergarul pe inel. Numai ce se depărtă dervişul la câteva sute de paşi, că tânărul îşi şi puse inelul pe deget. Iar inelul, de altfel, era inelul lui Soleyman şi cum îl roti, în faţă i se iviră patru robi cu chipul alb. Tânărul le porunci ca, neîntârziat, să ia înapoi ştergarul de la derviş. Ei se supuseră şi luară ştergarul cu de-a sila.

Tânărul nostru îşi vârî inelul în buzunar, luă ştergarul sub braţ, însă dervişul se întoarse în grabă, se apropie şi grăi:

— Cu toate că m-ai prădat luându-mi ştergarul, tu îmi eşti pe plac şi eu îţi cer să schimbi ştergarul cu toiagul meu.

Căutând să spună taina toiagului pentru a face schimbul, dervişul îi destăinui:

— Loveşti cu el pământul şi, îndată, în acel loc va răsări o casă înaltă şi frumoasă.

Din nou tânărul încuviinţă şi schimbă ştergarul cu toiagul. Nici nu izbuti dervişul să facă o sută de paşi, că tânărul scoase inelul din buzunar şi-l roti

pe deget. Îndată apărură cei patru robi cu chipul alb cărora tânărul le porunci ca, fără întârziere, să-i ia dervişului ştergarul. Robii nu irosiră timpul, îi luară sărmanului derviş ştergarul şi-l aduseră tânărului.

Şi aşa, porni tânărul din nou la drum şi nu se opri decât într-un loc unde aerul era răcoros şi susurau pârâiaşe. Lovi tânărul cu toiagul în pământ şi îndată îi apăru înaintea ochilor un palat minunat cum nimeni nu mai văzuse pe lume. Intră înăuntru şi roti inelul pe deget. Într-o clipită apărură cei patru robi spre a-i îndeplini dorinţele. Apoi întinse ştergarul, mâncă pe săturate şi, sătul, porunci robilor să se ducă la padişahul acelei ţări să-l poftească în ospeţie, la o petrecere, unde să fie însoţit şi de curteni. Robii se supuseră poruncii şi îl chemară pe padişah, pe sfetnicii şi apropiaţii săi.

Padişahul era un om bun şi se învoi. Şi aşa se face că, odată, când timpul era frumos, însoţit de cei apropiaţi şi de mulţi curteni, el ieşi din oraş şi, încă din depărtare, văzu un palat înalt. Padişahul şi vizirii intrară înăuntru şi rămaseră încremeniţi fiindcă niciodată nu mai văzuseră ceva la fel de minunat.

Tânărul întinse ştergarul, pe el se iviră fel şi fel de bucate, pe care nici nu ţi le poţi închipui. Uimirea padişahului se dovedi şi mai mare. Între timp, robii serveau musafirii. După ce mâncară, padişahul şi însoţitorii săi îşi luară rămas-bun de la tânăr şi părăsiră palatul.

Om cu mintea ageră, padişahul ghicise că bogăţia acestui tânăr se trage de la inelul lui Soleyman. Şi începu să se gândească cum ar putea să-i ia acest inel.

Vizirul padişahului avea o fată foarte frumoasă. Se hotărâră să o arate tânărului. Iată de ce, într-o zi, vizirul îi grăi fetei:

— Du-te la tânărul acela şi fură-i inelul atunci când va adormi.

— Prea bine! se învoi fata şi plecă spre palatul tânărului.

Iar tânărul o plăcu tare mult pe fată. Veni seara şi ei se culcară. Curând, fata se trezi, fură inelul din buzunarul tânărului şi se întoarse acasă.

Când se trezi, tânărul văzu că fata nu mai era acolo, vârî mâna în buzunar ca să-şi cheme robii, însă ia inelul de unde nu-i, nici urmă de el. Se mâhni tare şi căzu pe gânduri. Dar tot atunci, din ştergarul înfăşurat se arătă pe neaşteptate pisica. Fugi spre el şi îi şopti:

— Să te învăţ eu. Ascultă-mă şi inelul va fi iarăşi al tău.

— Bine, am să-ţi urmez sfaturile, răspunse tânărul.

— La cumpăna nopţii, începu să spună pisica, presară pe coada şoarecelui ardei iute şi trimite-l acasă la vizir. Fata vizirului ţine noaptea inelul în gură ca nimeni să nu i-l fure. Când şoarecele îi va pune coada pe la nas, fata va strănuta din pricina ardeiului şi inelul îi va zbura din gură. Iar şoarecele va aduce inelul înapoi la tine.

Aceste vorbe îl bucurară pe tânăr, aşa că sărută pisica. Noaptea, presără ardei iute pe coada şoarecelui şi îl îndreptă spre casa vizirului. Pe furiş, şoarecele îşi făcu loc cu greutate în camera fetei. Văzu că fata, frumoasă ca un buchet de flori, era în aşternut. Se apropie de ea şi îşi duse

coada la nasul ei. Îndată, fata strănută asurzitor şi inelul îi zbură din gură. La fel de repede, şoarecele luă inelul, fugi la palatul tânărului şi i-l dădu.

De bucurie, tânărul cât pe ce să-şi piardă capul. Dar învârti pe deget inelul lui Soleyman şi îi apărură în faţă cei patru robi cu chipul alb.

— Duceţi-vă şi aduceţi-o neîntârziat aici pe fata vizirului! porunci el.

Şi, curând, fata se află în faţa lui.

— De ce ai făcut asta? o întrebă el.

Fata izbucni în plâns şi începu să ceară îndurare. Tânărul o sărută şi o iertă. O îmbrăţişă cu iubire şi astfel ajunse nevasta lui.

Iar aşa cum dorinţele tânărului s-au îndeplinit, fie ca şi dorinţele voastre să se îndeplinească.

Padişahul, cadiul şi dervişul

Aşa a fost sau n-a fost aşa, căci în afară de Allah nimeni n-a fost.

În vremurile de demult, într-un oraş, trăia un cadiu[1] care se arăta a fi un om tare evlavios. Toţi aveau despre el o părere foarte bună şi socoteau că arareori o mamă aducea pe lume un astfel de fiu, care să fie atât de sincer, cinstit, chibzuit, înţelept şi ager la minte asemenea lui. Acestea toate îi dădeau cadiului faima în care, încetul cu încetul, începu să creadă şi el cu adevărat. Aşa ajunse să se socotească pe sine mai presus decât toate creaturile lui Allah. Astfel că, într-o zi, îi mărturisi nevestei:

— Pentru mine dregătoria de cadiu se dovedeşte neîndestulătoare. Unui om asemenea mie i se cuvine a fi vizirul padişahului şi să cârmuiască toate treburile ţării.

Nevasta, însă, îi zise:

— Dorinţele oamenilor sunt nemărginite, iar tu trebuie să te mulţumeşti cu soarta ce ţi-a fost scrisă şi să-ţi întinzi picioarele cât îţi ajunge plapuma. Scoate-ţi din cap visul că o să ajungi vizir. Mai bine ţine-te de treburile tale.

Însă cadiul, care zburase deja cu gândurile departe, nu ţineau seama de sfaturile nevestei şi, cu fiecare zi, îşi făurea tot mai multe visuri legate de dregătoria de vizir. El căută prilejul de a se întâlni cu padişahul ca să-i dezvăluie dorinţa ce-l stăpânea. Trăia nădejdea că padişahul îi va îndeplini cererea şi că va da poruncă să fie numit vizir.

Deoarece ştia că padişahul iese nopţile din palat şi merge deghizat prin oraş ca să afle cum o mai duc supuşii săi, cadiul se hotărî să-l pândească şi să-i mărturisească gândurile ce-l măcinau. Aşa că, odată, noaptea, se opri la câţiva paşi de palatul padişahului şi se puse pe aşteptat. Când trecu prima parte a străjii de noapte, padişahul ieşi din palat înveşmântat ca un derviş, cu un toiag în mână. Cadiul se apropie de el, i se închină adânc, dădu bineţe şi îi sărută mâna. Padişahul întrebă:

— Hei, cadiule! Ce faci la o oră atât de târzie lângă palatul meu? De ce nu te afli acasă?

Fără să dea în vileag frământarea ce-o trăia, răspunse padişahului:

— O, mărite padişah, centrul universului! Întotdeauna mă duc seara târziu să mă rog şi cam la vremea aceasta mă întorc acasă. În această noapte, când mi-am încredinţat tainele şi grijile Domnului Cel de Sus, m-a cuprins un leşin şi m-am prăbuşit. Fiind în această stare, am văzut un înger care mi-a grăit: „O, cadiule! Să ştii că padişahul are nevoie de un vizir credincios, demn de crezare, cinstit, care să se priceapă la toate şi să fie destoinic să cârmuiască. Cum tu ai toate aceste însuşiri, du-te grabnic la

padişah şi spune-i în faţă că trebuie să-ţi dea ţie slujba de vizir. Pentru că numai prin asta starea ţării şi viaţa poporului se va îmbunătăţi”. Îndată ce mi-am venit în fire, m-am îndreptat spre palat şi uite că te-am întâlnit, mărite padişah, stăpân al universului!

Padişahul era om încercat şi cunoştea bine oamenii. Se uită ţintă la chipul cadiului şi gândi: „Acest om e mare şarlatan. Îşi închipuie că mă va păcăli cu minciuna sa şi va înhăţa astfel cârmuirea ţării. El nu ştie că vizirul are nevoie de daruri ale firii şi calităţi pe care eu, oricât m-aş uita, nu le găsesc la el”.

Gândind astfel, padişahul îi zise cadiului:

— Ascultă, cadiule! Îngerul ţi-a spus adevărul şi la fel de adevărat este că am nevoie de un vizir atotştiutor, care să poarte de grijă treburilor ţării şi bunăstării poporului. Însă înainte de a te numi pe tine în această dregătorie înaltă trebuie să-ţi pun la încercare gândirea şi agerimea minţii.

Cadiul încuviinţă plin de respect:

— Fie precum voinţa padişahului! Cârmuitorul ştie întotdeauna ce înseamnă binele pentru ţară!

Atunci padişahul zise:

— Aşa cum am hotărât, hai acum să mergem prin oraş şi să vedem cum trăiesc supuşii. Însă să-ţi ascunzi faţa ca să nu te recunoască nimeni.

Cadiul îşi acoperi faţa şi porni în spatele padişahului. Merseră pe uliţe şi prin pieţe şi padişahul însuşi controlă peste tot străjile de noapte, care trebuiau să facă de gardă, să vegheze liniştea şi siguranţa cetăţenilor. Padişahul scria numele tuturor acelora care fie nu-şi făceau datoria, fie dormeau, fie erau beţi, ca a doua zi să-i pedepsească. Dacă auzea că dintr-o casă răzbat plânsete de copii flămânzi, el punea la poarta acelei case un semn pentru ca, a doua zi, să trimită oamenii lui acolo să-l cheme pe stăpânul casei la palat pentru a afla care-i pricina. Săracilor, celor nevoiaşi şi celor care n-aveau de muncă le dădea bani sau de lucru, văduvelor şi orfanilor le rânduia un anumit ajutor.

Astfel, padişahul şi cadiul merseră îndelung până ajunseră la o casă pe jumătate în ruină. Padişahul intră. Acolo, pe jos, lângă perete, ardea o lumânare. În lumina ei se vedea aşezat un derviş, cu veşmintele rupte ferfeniţă, care se ruga. Padişahul îi dădu bineţe, se aşează alături de el şi îl întrebă:

— Cum îţi mai merge, cinstite derviş? După chipul tău se vede că eşti ostenit şi tare mâhnit. Oare ţie „trei în nouă” nu ţi-a adus nimic?

Dervişul oftă adânc şi zise:

— Cum, de ce, şi „trei în nouă” a mers.

Atunci padişahul stărui:

— Bine, dar cum a ieşit?

Dervişul mărturisi:

— Uite, precum vezi.

Padişahul se întristă şi el, scoase din buzunar nişte bani, îi dădu dervişului şi-l sfătui:

— Ia-i şi foloseşte-i, însă dacă… atunci…

Dervişul luă mâna padişahului şi i-o sărută, zicând:

— Poate că mi-am pierdut judecata!

Cadiul, care nu intrase şi aştepta în uliţă, ascultă toate aceste vorbe şi nu înţelese nimic. Gândi: „De bună seamă că padişahul nu e în toate minţile. Altfel n-ar fi spus dervişului aşa o neghiobie”.

Între timp, padişahul se ridică, îşi luă rămas-bun de la derviş, ieşi spre cadiu şi-l îndemnă:

—Eu mă duc la palat, iar tu du-te acasă şi te odihneşte. Mă gândesc să te numesc vizir.

Cadiul porni spre casă bucuros şi, pe drum, se gândi la sfatul avut de padişah cu dervişul: „«Cu toate astea, despre ce anume au vorbit? Oare trei în nouă nu dă nimic? Dacă… atunci… Poate că mi-am pierdut judecata!» Ce pot însemna toate astea? În aceste vorbe trebuie să fie ascunsă o taină anume. Padişahul i-a împărtăşit dervişului ceva însemnat, iar dervişul i-a răspuns. Cât sunt eu de nătărău că mi-este peste puteri să dezleg vorbele lor! De fapt, ia să mă duc eu mâine dimineaţă la dărâmăturile acelea, la derviş. Trebuie să încerc să desluşesc taina asta”.

Ajuns acasă, cadiul se culcă, dar nu izbuti să doarmă. Se tot gândea la padişah şi la derviş, repeta mereu vorbele lor pline de tâlc ascuns, dar tot nu izbutea să priceapă ceva.

După aceea, începu să numere în gând, să se uite la stele, ca să treacă noaptea cumva.

Şi când, în sfârşit, noaptea se termină şi începu ziua, cadiul se îmbrăcă şi, fără să bage ceva în gură, ieşi din casă şi numaidecât plecă spre dărâmăturile unde sălăşluia dervişul. Când ajunse, văzu că acesta tocmai îşi făcea rugăciunea. Aşteptă să termine şi-l întrebă:

— Am auzit că azi-noapte a venit la tine un derviş şi aţi schimbat între voi vorbe tainice. De pildă, el ţi-a zis: „Oare la tine trei în nouă nu ţi-a adus nimic?”. Iar tu i-ai răspuns: „Cum, de ce, trei în nouă a mers. În afară de asta şi nouă la trei a ieşit”. El a mai zis: „Dacă… atunci…”, iar tu i-ai răspuns: „Poate că mi-am pierdut minţile”. Care este rostul acestor vorbe tainice?

Dervişul răspunse:

— Ei, cinstite cadiu! Asta e o taină foarte preţioasă, iar cunoaşterea ei nu-ţi intră în drepturi. Taina asta este numai a padişahului.

Cadiul stărui:

— Eu sunt judecătorul oraşului şi am datoria să aflu despre toţi şi despre toate!

Dervişul îi răspunse de-ndată:

— Nu înţeleg ce tot spui. Dar dacă doreşti să pricepi înţelesul acelor vorbe, dă-mi o mie de aşrafi, nu te mai trudi în zadar că nimic nu iese.

Cum văzu că ameninţarea nu ajută de fel, cadiul se dădu bătut:

— Fii liniştit, mâine îţi aduc o mie de aşrafi. Porni cadiul spre casă, iar la judecătorie în acea zi nici nu se mai duse. Se tot gândea de unde să facă

rost de o mie de aşrafi, bani de aur, galbeni. Dar, în acelaşi timp, diavolul îi şopti la ureche un gând. Ajuns acasă, deschise sipetul şi scoase de acolo o pungă bine închisă şi pecetluită. Tăie un colţ al pungii cu un cuţit şi deşertă din ea o mie de galbeni. La vederea aurului, ochii îi străluciră, iar în pungă puse o mie de monede false, turnate din plumb. Chemă un slujitor şi îi porunci să-l aducă pe cel mai iscusit cusător din oraş. După o jumătate de ceas, slujitorul îl aduse şi cadiul îi arătă:

— Coase această pungă în aşa fel încât să nu se vadă că ea a fost tăiată.

Cusătorul încuviinţă:

—Voi face întocmai! şi se apucă de lucru.

Aşa că punga arăta la fel ca la început. Cadiul îl plăti bine, îl lăsă să plece, apoi puse în sipet punga cu monedele de plumb. Aşrafii de aur îi legă într-o cârpă şi, a doua zi, se duse să-l găsească pe derviş. Dervişul îi luă cu tot cu cârpa în care erau legaţi şi îi puse sub căpătâi, tuşi, apoi grăi:

— Ascultă, cinstite cadiu! Să ştii că acel om în veşminte de derviş era padişahul însuşi. Odată pe an îmbracă aceste straie şi vine la mine. Anul acesta m-a văzut tare mâhnit şi m-a întrebat: „Oare n-a mers trei în nouă?”, adică: oare în acest an trei luni nu te-ai odihnit, iar nouă luni n-ai muncit? Eu i-am răspuns: „Nu, dar cum aşa, trei în nouă a mers, până şi nouă la trei a ieşit”, adică: trei luni m-am odihnit, iar nici în restul de nouă luni n-am muncit. Când padişahul a întrebat: „Bine, dar cum de a ieşit?”, eu am răspuns: „Uite aşa, precum vezi!”, adică sunt şi mai nevoiaş. După aceea padişahul s-a pregătit să plece, a făcut semn cu ochiul în partea unde aşteptai tu şi a grăit: „Iar dacă… atunci…”, adică: „De te va întreba cadiul oraşului ce înseamnă toate astea, tu nu-i spune nimic, spune-i numai când primeşti de la el o sumă mare de bani”. Aşa că eu i-am răspuns: „Oare mi-am pierdut judecata?”.

Cadiul ascută toate acestea, răsuflă uşurat şi porni spre casă cu capul plecat.

Întâmplător, tocmai în acea zi se întoarse din călătorie negustorul care, cu câteva luni în urmă, lăsase spre păstrare punga cu galbeni. Negustorul se duse la cadiu şi ceru să-i înapoieze punga. Cadiul scoase punga din sipet şi i-o dădu. Iar negustorul veni acasă, deschise punga şi văzu că, în loc de aşrafi de aur, acolo erau numai bucăţi rotunde turnate din plumb. Oftă adânc şi se întoarse la cadiu. Îi zise acestuia:

— Ţi-am lăsat spre păstrare aur şi tu mi-ai înapoiat plumb!

Cadiul nu-i luă vorbele în seamă şi îl încredinţă:

— Eu nu m-am atins de punga ta: cum mi-ai dat-o aşa am pus-o în sipet. Iar când mi-ai cerut, ţi-am înapoiat-o.

Negustorul înţelese că îi fusese luat aurul, iar să te mai cerţi cu cadiul nu era de nici un folos. Supărat, ieşi din casa cadiului şi porni drept spre palatul padişahului. Acolo povesti toată istoria. Padişahul îl domoli:

— Linişteşte-te, vei primi mia ta de aşrafi, însă trebuie să facem o înţelegere. Să nu te mai duci la casa cadiului şi să nu povesteşti nimănui despre cele întâmplate.

Negustorul sărută mâna padişahului şi plecă. Îndată, padişahul îşi tăie cu pumnalul caftanul cu care era îmbrăcat, chemă un slujitor şi-i ceru:

— Mi-am tăiat caftanul. Adu-l cât mai degrabă la mine pe cel mai iscusit cusător să mi-l repare.

Slujitorul plecă şi-l aduse cu el tocmai pe acel cusător care reparase punga pentru cadiu. Cusătorul cârpi caftanul padişahului aşa de bine că nimeni n-ar fi putut vedea unde a fost tăietura. Atunci padişahul luă punga negustorului i-o arătă meşterului şi întrebă:

— Punga asta tot tu ai cusut-o?

Cusătorul întoarse punga pe toate feţele, o cercetă bine şi recunoscu:

— Da, eu. Ieri m-a chemat cadiul la el şi mi-a cerut să repar punga asta care era ruptă.

Atunci padişahul trimise doi oameni din gardă la cadiu poruncind să vină de-ndată la palat să-şi ia numirea în dregătoria de vizir. Cadiul se bucură, îşi puse pe el cele mai bogate veşminte şi porni împreună cu oamenii padişahului la palat. Când ajunse şi dădu cu ochii de cusător şi de pungă, se îngălbeni şi îi sări inima din loc. Înţelese că taina lui ajunsese cunoscută, iar cusătorul îi povestise deja totul padişahului. A tăgădui nu-şi mai avea rostul. Oftă din greu şi căzu la picioarele padişahului cu rugă fierbinte:

— O, slăvite padişah, centrul universului! Ai îndurare, iartă-mi vina! Am făcut o greşeală de neîndreptat!

Atunci padişahul îi dezvălui:

— Ei, cinstite cadiu! Eu am vrut să te pun la încercare, să văd, eşti oare vrednic pentru dregătoria de vizir sau nu eşti. Slavă Domnului că s-au întâmplat toate acestea pentru că, acum, tu ştii singur că nu eşti vrednic de dregătoria de vizir, dar nici de cea de cadiu. Pleacă şi petrece-ţi restul vieţii în rugăciuni, căindu-te în faţa Celui de Sus pentru greşeala săvârşită.

Apoi padişahul dădu poruncă să se scoată din vistierie o mie de aşrafi, să se pună în pungă şi să se trimită negustorului.

Iar cadiul se duse acasă cu capul plecat şi spre seară muri de durere.

1. Judecător în tribunalul tradiţional, model de înţelepciune şi cinste.

Bu-Ali

Aşa a fost sau n-a fost aşa. Trăia odată într-o ţară un padişah. Şi el avea o nevastă şi o fată. Pe amândouă le iubea nespus de mult. Dar iată că, odată, nevasta padişahului se îmbolnăvi şi căzu la pat. Padişahul chemă din toate ţinuturile doctori şi vindecători pentru ca ei să găsească leacul bolii nevestei. Ce nu încercară aceştia, dar nimic nu ajută, iar bolnava nu se înzdrăveni.

Într-o bună zi, padişahul şi fata stăteau la căpătâiul bolnavei când aceasta li se destăinui:

— Soarele vieţii mele coboară spre amurg. Dacă vei dori să te însori din nou, alege o nevastă cinstită şi bună la suflet, ca să se îngrijească cum se cuvine de fata mea.

— Bine, bine! o linişti padişahul.

Se mai scurse puţină vreme şi nevasta padişahului îşi luă rămas-bun de la viaţă.

Ani îndelungaţi padişahul trăi fără nevastă. Odată, fata îl întrebă:

— Tăicuţă, de ce nu te însori?

— Mi-e teamă, fata mea, îi mărturisi padişahul. Mi-e teamă să aduc femeie străină în casa noastră. Dacă aceea pe care o aduc nu se va împăca cu tine, atunci eu voi greşi în faţa amintirii mamei tale. Dacă ţii cu tot dinadinsul să mă însor, du-te şi peţeşte-mi singură femeia pe care o doreşti.

— Prea bine! răspunse fata şi porni să găsească femeia care să-i fie pe plac padişahului. După căutări îndelungate găsi, în sfârşit, o femeie pe care o aduse tatălui său. Într-adevăr, ea era întocmai cum dorise şi răposata nevastă a padişahului, adică cinstită şi cuviincioasă, iar pe deasupra, se purta bine şi cu fata.

Aşa trăiră ei câţiva ani. Dintr-odată însă şi această femeie se îmbolnăvi. Îi înţepeni partea dreaptă a trupului. Mâna şi piciorul drept i se uscară şi nu le mai putea mişca, îşi pierdu vederea la un ochi, iar cu o ureche încetă să mai audă.

Padişahul trimise după doctorul cel mai de vază al oraşului, să vină şi să caute vreun mijloc de vindecare. Apăru doctorul chemat cu toţi învăţăceii şi slujitorii săi. Începură să se sfătuiască şi să-i dea felurite leacuri, însă femeia nu se îndreptă. Slujitorii îl vestiră pe padişah că doctorul n-a fost de nici un folos, femeia nu e mai bine. Padişahul se înfurie şi strigă:

— Aceşti şarlatani jupoaie pielea de pe oameni, iau atâţia bani, îşi mai ţin şi nasul pe sus, mai fac şi pe grozavii, dar de la ei nici un folos! Nu sunt în stare nici măcar nevasta mea s-o lecuiască, femeie care n-are decât o jumătate de trup suferindă. La ce să fie buni aceşti doctori de nimic? Duceţi-

vă şi spuneţi-le că, dacă în patruzeci de zile nu-mi lecuiesc nevasta, să dispară de aici dincolo de hotarele ţării mele.

Doctorii auziră, se neliniştiră, apoi se zbuciumară de parcă o mulţime de furnici le intraseră pe sub haine. Se adunară şi se puseră la sfat.

— Acest padişah nu este dintre cei care aruncă vorbe în vânt. Cum e vorba, aşa e şi fapta. Ne face de ocară în faţa oamenilor.

Aşadar, vorbiră îndelung şi îndelung se sfădiră. Fiecare îşi sprijinea judecata sa şi se împotrivea celei venite de la altul, aşa că nu izbutiră să găsească o rezolvare ca să iasă din impas.

Până la urmă, unul dintre ei zise:

— Nu departe de aici este un oraş. Acolo trăieşte un tânăr pe care îl cheamă Bu-Ali[1]. Se zice că el se descurcă de minune în vindecarea bolilor şi, pe deasupra, ştie nişte lucruri care nouă nu ne sunt la îndemână. Hai să trimitem la el pe cineva să-i ducă o scrisoare prin care să-i cerem să vină. El negreşit o va vindeca pe nevasta padişahului!

— Foarte bine! încuviinţară toţi ceilalţi.

Ticluiră degrabă o scrisoare lui Bu-Ali, aleseră câţiva oameni şi-i trimiseră în oraşul vecin.

Bu-Ali primi scrisoarea, se pregăti de drum şi a doua zi ajunse în oraşul padişahului.

Doctorii îl duseră pe Bu-Ali la palatul padişahului, sărutară cu toţii pământul dinaintea tronului său şi grăiră:

— Am venit s-o vindecăm pe nevasta padişahului întregii lumi! Nădăjduim ca, înainte de a se împlini patruzeci de zile, să-ţi vezi nevasta sănătoasă.

Padişahul se uită la doctori şi, dintr-odată, zări printre ei un chip nou pe care nu-l mai văzuse.

— Prima oară îl văd pe acest tânăr, li se adresă padişahul. De unde l-aţi adus?

— Este învăţatul Bu-Ali din oraşul Buhara[2], răspunseră. Leacul bolii nevestei tale se află în mâinile sale.

— Ei bine, grăi padişahul, atunci plecaţi şi lăsaţi-l pe el singur aici.

De voie, de nevoie se văzură siliţi să plece.

Padişahul auzise de mult de Bu-Ali şi se bucură foarte că un atât de vestit înţelept şi învăţat a binevoit să vină la palatul lui. Porunci de-ndată să i se dea o casă aparte, doi slujitori şi două slujnice care să-l îngrijească şi să-i ducă la îndeplinire toate poruncile.

După două sau trei zile, padişahul îl însoţi pe învăţatul doctor în partea din palat în care locuia nevasta. Printr-o perdea, el i-o arătă pe bolnavă.

Trebuie să spunem că în acele vremuri şi în acea ţară bărbaţii nu aveau îngăduinţa să vadă chipul sau, mai bine spus, obrazul unei femei. Femeia trebuia să se ferească sau să aibă faţa acoperită.

Dar să ne întoarcem la povestea noastră.

Padişahul îi povesti lui Bu-Ali despre boala nevestei şi despre leacurile pe care i le dăduseră doctorii.

Bu-Ali înţelese îndată ce fel de suferinţă are femeia şi-i ceru padişahului:

— Porunceşte să se încălzească baia şi s-o ducă pe femeie acolo. Mai târziu am să spun ce trebuie făcut.

Fără întârziere, încălziră baia şi o duseră pe nevasta padişahului acolo. Bu-Ali porunci uneia dintre slujnicele sale să se îmbrace în straie bărbăteşti şi să-şi lipească mustăţi şi barbă false.

— Du-te în baie, îi porunci apoi Bu-Ali, du-te drept la bolnavă.

Slujnica făcu întocmai. Pătrunse pe furiş în baie la bolnavă. Nevasta padişahului se trezi astfel în faţă cu un bărbat care se apropia de ea. Sărmana, nu înţelese ce se întâmplă, că era vorba doar de o slujnică îmbrăcată în alte haine, şi crezu că Bu-Ali scornise acest şiretlic ca s-o poată vedea fără nici un fel de veşminte pe ea. Atunci bolnava se acoperi cu o mână cum putu ea mai bine şi se mişcă din loc ajutându-se cu cealaltă mână. Dar slujnica a apucă de mână şi se porni lupta. Nevasta padişahului se străduia să scape şi să fugă, iar slujnica n-o slăbea din strânsoare şi o trăgea spre ea.

Până la urmă, din aceste zbateri şi de frică, partea vătămată a trupului femeii prinse viaţă şi se înzdrăveni.

Le lăsăm pe ele aici şi să vedem ce se întâmplă cu padişahul.

După ce padişahul porunci nevestei să se ducă la baie, căzu pe gânduri: „De ce am făcut eu asta? I-am poruncit nevestei să se dezbrace şi chiar eu am trimis-o la baie! Dacă doctorul se dovedeşte a fi un nemernic şi o va privi?”. Îngrozit de aceste gânduri, padişahul se sui repede pe acoperişul băii şi, printr-o spărtură, începu să se uite în jos.

Privi şi văzu că nevasta lui se ridică şi se luptă cu un bărbat; înţelese că acest bărbat este chiar Bu-Ali, şi nu o femeie înveşmântată ca un bărbat. Într-o clipită coborî de pe acoperiş şi începu a se învinovăţi: „O, Allah, de ce am făcut această prostie? Ce ruşine şi ocară!”.

Însă îşi aminti şi se mai linişti puţin dumirindu-se că nevasta i se vindecase, totuşi. Dar iarăşi începu să-l roadă ciuda: „Dar ce înseamnă asta, oare e de îngăduit ca nevasta să mi se vindece cu un asemenea preţ? Nu-mi mai este nevastă de vreme ce a văzut-o un bărbat străin dezbrăcată în baie. Nu, ea nu-mi mai trebuie! Trebuie s-o omor şi pe ea, şi să-l omor şi pe Bu-Ali!”.

Aşa gândi padişahul şi se întoarse la el în palat. De acolo luă o sabie care stătea atârnată pe un perete şi se îndreptă spre baie. Când ajunse, slujnica îşi dete seama că padişahul e mânios şi cu sabia în mână. Îndată îşi smulse mustăţile şi barba, îşi scoase de pe cap turbanul şi părul i se revărsă pe umeri. Cum văzură aceasta, padişahul şi nevasta lui înlemniră de uimire. Starea în care se aflau nu le mai îngădui nici măcar o vorbă.

Când îşi veni în fire, padişahul se duse repede de se aşeză pe tron şi porunci să i-l aducă pe Bu-Ali. Îl aduseră la padişah şi acesta întrebă:

— Ei, Bu-Ali, cum de ai pus aşa ceva la cale?

— O, mărite padişah, pentru boala nevestei tale nu era alt leac, răspunse Bu-Ali. Singurul mijloc nu putea fi decât o tresărire puternică de groază, iar o astfel de zguduire nu se putea stârni cu uşurinţă. Voind ca un alt bărbat s-o vadă pe nevasta padişahului dezbrăcată, i-am poruncit acestei slujnice să îmbrace straie bărbăteşti şi să intre în baie la bolnavă ca s-o sperie. Şi uite cum s-a înzdrăvenit!

Padişahul se bucură nespus şi-i dărui lui Bu-Ali doi robi şi două roabe care să-l slujească. După aceea zise:

— Bu-Ali, ce altceva mai vrei, pe deasupra, de la mine? Îţi voi da tot ce doreşti!

— O, slăvite padişah! Am auzit că tu ai o bibliotecă mare şi se vorbeşte că acolo sunt multe cărţi din ştiinţele „chimia”, „limia”, „simia” şi „rimia”. În aceste cărţi sunt ascunse taine adânci. Arabii numesc aceste ştiinţe „Kulluhu sirrun”, adică „toate tainele”, iar înţelepţii perşi spun că ajutorul dat de „Kulluhu sirrun” poate duce la aflarea fundamentului tuturor cunoştinţelor şi ştiinţelor. De aceea, doresc să-mi îngădui de a mă folosi de aceste cărţi.

Padişahul îi dădu lui Bu-Ali cheia de la bibliotecă şi îi zise:

— Du-te, citeşte toate cărţile acestea şi însemnează tot ce ai nevoie.

Bu-Ali se bucură mult, luă cheia şi se duse în bibliotecă. Căută îndelung printre cărţi, citi mult şi făcu multe însemnări. La sfârşit, găsi şi citi cinci cărţi, fiecare de câte o mie de pagini, despre cele cinci ştiinţe „chimia”, „limia” şi celelalte, apoi le copie.

Când termină toate acestea, Bu-Ali se apropie de tron şi-i mărturisi padişahului:

— O, slăvite padişah, îngăduie-mi să pornesc spre oraşul meu să mă văd cu maica mea. Acum ea mă aşteaptă, priveşte de-a lungul drumului.

— Nu! se împotrivi padişahul, tu trebuie să rămâi aici ca tot timpul să fii alături de mine!

Iar fata padişahului, când află că Bu-Ali se gândeşte să plece, stărui pe lângă tată-său:

— Tăicuţă, dacă tu doreşti ca Bu-Ali să nu plece şi să rămână la noi, să-şi ducă zilele aici, atunci dă-mă lui de nevastă!

— Nu, nu voi îngădui aşa ceva! rosti padişahul. Dacă te voi da de nevastă lui Bu-Ali, marii dregători şi oamenii de vază ai ţării mă vor face de ocară şi niciodată nu voi mai avea linişte.

Vorbele padişahului ajunseră la urechile lui Bu-Ali şi de aceea trimise un om la padişah, zicându-i:

— Vesteşte-l pe padişah că nu vreau să trăiesc în ţara în care ştiinţele şi cunoştinţele nu sunt preţuite şi unde neghiobii şi dregătorii neînvăţaţi sunt mai însemnaţi decât cărturarii!

Spuse aceste vorbe şi noaptea, în taină, părăsi oraşul.

Fie ca Bu-Ali să poată să fugă, iar noi să ascultăm ce se mai întâmplă cu padişahul.

Când îi ajunseră la urechi aceste gânduri, padişahul se mânie şi porunci:

— Duceţi-vă şi aduceţi-l aici pe acest palavragiu!

Slujitorii plecară iute după Bu-Ali, dar, cum se spune, „caravana a plecat, iar locul de popas e pustiu!”.

Aşadar, slujitorii se întoarseră cu mâinile goale şi îi dezvăluiră padişahului adevărul:

— La miezul nopţii, Bu-Ali a fugit şi s-a îndreptat spre altă ţară.

Şi începu padişahul să ţipe şi să ocărască:

— De ce l-aţi lăsat să fugă, ce voi face fără el?

— Dar noi n-am ştiut că v-aţi certat, răspunseră slujitorii, nici nu ne-a trecut prin cap că el se pregătea să fugă! Dacă am fi ştiut, cu siguranţă l-am fi oprit.

Aşa că padişahul începu să chibzuiască cum să-l prindă pe Bu-Ali şi cum să-i ia înapoi ceea ce copiase din cărţile bibliotecii.

— Ce să mai facem? Oare ce-i de făcut? se jelui padişahul fetei, iar aceasta îi mărturisi că mai era o nădejde:

— Trimite neîntârziat oameni care să-i adune pe toţi pictorii din ţară. Când se vor strânge, porunceşte-le să zugrăvească pe pânză patruzeci de portrete întocmai chipului lui Bu-Ali. După aceea, răspândeşte pânzele prin toate oraşele însoţite cu porunca către mai-marii locului ca ei să le atârne la porţile oraşului. Atunci, de îndată ce-l vor vedea pe Bu-Ali, străjile îl vor recunoaşte, îl vor prinde şi îl vor preda cârmuitorului de acolo. Apoi, legat de mâini şi de picioare, îl vor aduce aici la noi.

— Bravo, fata mea! se bucură padişahul. Bine ai ticluit acest lucru!

Şi padişahul făcu întocmai cum zise fata.

Însă prietenii îl vestiră la vreme pe Bu-Ali şi el ocoli toate aceste oraşe. El merse zi şi noapte pe poteci şi drumuri lăturalnice şi după patruzeci de zile ajunse la poalele munţilor Alvand[3]. Acolo îşi înălţă cortul şi îi pofti la el pe toţi prietenii şi ucenicii săi.

Astfel, scăpat de padişahul cel rău şi nerecunoscător, ajunse acolo unde nu se mai temea de nimic. Cu el aduse numai cele cinci cărţi de căpătâi, care priveau cele cinci ştiinţe.

Iată şi sfârşitul poveştii legate de înţeleptul Bu-Ali. Povestea a trecut din gură în gură, dintr-o limbă în altă limbă şi astfel a ajuns la noi.

1. Abu Ali ibn Sina (970-1037), medic şi filozof persan, cunoscut în Europa sub numele de Avicenna.
2. Oraş în Uzbekistanul de astăzi.
3. Munte aflat lângă oraşul Hamadan din Iran.

Table of Contents

Povestea prinţului Ismael şi a lui Arab-Zanghi
Povestea prinţesei din Cin
Negustorul
Dovleacul
Corbul cel îndărătnic
Vaca cu semn în frunte
Leul vânător
Povestea prinţului Mohammad
Trandafirul înflorit
Dervişul vrăjitor
Faţa şi căptuşeala
Povestea proroculuiMusa şi a sacagiului
Pleşuvul şi fata
Povestea fetei de croitor şi a feciorului de împărat
Pasărea fericirii
Piatra răbdării
Povestea leneşului
Povestea giuvaergiului
Inelul lui Soleyman
Padişahul, cadiul şi dervişul
Bu-Ali